

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
Finanšu un grāmatvedības nodaļa

AAS “CBL Life” un tās nozares darbības analīze
Analysis of life insurance industry and AAS “CBL Life”

BAKALAURA DARBS

Grāmatvedība, analīze un audits

Autore: **Laura Pužule**
Studenta apliecības Nr.: lp12035
Darba vadītājs: *lek.* Līga Leitāne

RĪGA 2022

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir AAS „CBL Life” un tās nozares darbības analīze.

Tēma tika izvēlēta jo Latvijā dzīvības apdrošināšana nav viens no populārākajiem apdrošināšanas veidiem, pirmajā vietā ir OCTA, turpretī Eiropas Savienības attīstītajās valstīs dzīvības apdrošināšanas polises ir vienā no pirmajām vietām starp apdrošināšanas veidiem, kas tiek noslēgti. Apdrošināšana nozares finanšu dati ir komplicēti un specifiski ja salīdzina ar sabiedrībām ar ierobežotu atbildību. Autorei šķita interesanti noskaidrot kādas ir tendences, tirgus dati un kā tie ietekmē finanšu rādītājus un nozari kopumā.

Bakalaura darba mērķis ir izpētīt galvenos apdrošināšanas tirgus rādītājus un pielietojot tos analizēt nozares un AAS “CBL Life” ceturkšņa un izstrādāt priekšlikumus AAS “CBL Life” rentabilitātes palielināšanai, pamatojoties uz veikto analīzi.

Pirmajā daļā ir izpētīts un aprakstīts dzīvības apdrošināšanas tirgus, kā arī apkopotas teorētiskās zināšanas par apdrošināšanas kompānijas darbības analīzi. Otrajā daļā tika veikta dzīvības apdrošināšanas nozares analīze Latvijā un Eiropā. Trešajā daļā tika ietverts AAS “CBL Life” raksturojums, vēsture piedāvātie apdrošināšanas veidi un tika analizēta finanšu darbība.

Autore analīzes laikā guva zināšanas par nozares tirgus datiem un kā produktu pārdošanas rezultāti atspoguļojās uz darbības rādītājiem. Analīzes rezultātā autore noskaidroja AAS CBL Life vājās vietas, kas kavē sabiedrības rentabilitātes uzlabošanu un tirgus daļas audzēšanu. Pēc veiktajām analīzēm autore spēj novērtēt nozares un apdrošināšanas sabiedrību datus un sniegt priekšlikumus rādītāju uzlabošanai.

Autore iesaka apdrošināšanas sabiedrībai “CBL Life” palielināt tirgus daļu piesaistot jaunus pārdošanas kanālus un palielināt tirgum piesaistīto līgumu pārdošanu. 2022. gadā pievērst pastiprinātu uzmanību līgumu pagarināšanai lai samazinātu izmaksāto atlīdzību apjomu un nezaudētu tirgus daļu. Kā arī rūpēties par sabiedrības izglītošanu dzīvības apdrošināšanas uzkrājumu veidošanā.

Darba apjoms ir 60 lapaspuse, tajā iekļauti 25 attēli un 3 tabulas un izmantoti 30 literatūras avoti.

Atslēgvārdi: Latvijas apdrošināšanas tirgus, apdrošināšanas sabiedrība, dzīvības apdrošināšana, finanšu analīze.

THE ANNOTATION

The topic of the bachelor's thesis is Analysis of life insurance industry and AAS "CBL Life". The topic was chosen because life insurance is not one of the most popular types of insurance in Latvia, OCTA is in the first place, while in the developed countries of the European Union life insurance policies are in one of the first places among the types of insurance that are signed. The financial data of the insurance industry is complex and specific when compared to limited liability companies. The author found it interesting to find out what are the trends, market data and how they affect the financial indicators and the industry as a whole.

The aim of the bachelor's thesis is to study the main indicators of the insurance market and apply them to analyze the industry and AAS CBL Life finance data and to develop proposals for increasing the profitability of AAS CBL Life based on the analysis.

In the first part thesis author studies and describes the life insurance market, as well as summarizes the theoretical knowledge about the analysis of the insurance companies financial indicators. In the second part, the analysis of the life insurance industry in Latvia and Europe was performed. The third part included the description of AAS "CBL Life", the history of the types of insurance offered and the analysis of financial performance.

During the analysis, the author gained knowledge about the market data of the industry and how the results of product sales were reflected to financial indicators. As a result of the analysis, the author identified the weaknesses of AAS CBL Life, which hinder the improvement of the company's profitability and growth of market share. After the performed analyzes, the author is able to evaluate the data of the industry and insurance companies and provide suggestions for improving the profitability.

The author recommends the insurance company CBL Life to increase market share by attracting new sales channels and increase sales of unit-linked contracts. In 2022 company need to pay more attention to the renewal of contracts in order to reduce the amount of claims paid and not to lose market share. As well as to think of the education of the society about life insurance savings.

The volume of the work is 60 pages, it includes 25 images and 3 tables and 30 literature sources are used.

Keywords: Latvian insurance market, insurance company, life insurance, financial analysis.

IEVADS	5
1. DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	8
1.1. Dzīvības apdrošināšanas būtība.....	8
1.2. Latvijas dzīvības apdrošinātāju tirgus uzraudzība un likumdošana	13
1.3. Dzīvības apdrošināšanas tirgus raksturojums Latvijā	16
1.4. Darbības un finanšu rādītāju analīzes raksturojums	18
2. DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANAS NOZARES DARBĪBU RĀDĪTĀJI	26
2.1. Latvijas dzīvības apdrošināšanas apdrošināšanas tirgus rādītāji un to analīze.....	26
2.1. Dzīvības apdrošināšanas nozares statistika Eiropā.....	32
2.2. LR reģistrēto dzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības rādītāji un to analīze ...	34
3. AAS “CBL LIFE” FINANŠU DARBĪBAS ANALĪZE	39
3.1. AAS “CBL LIFE” raksturojums	39
3.2. AAS “CBL Life” un ”dzīvības apdrošināšanas tirgus raksturojošie rādītāji un analīze 41	
3.3. AAS “CBL Life” finanšu rādītāji un to analīze.....	47
SECINĀJUMI	54
PRIEKŠLIKUMI	57
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	58
PIELIKUMI	61
1.Pielikums. FKTK Ceturkšņa pārskats par 2020. gada 4. ceturksni	61
2. Pielikums. FKTK Publiskais Ceturkšņa pārskats apdrošinātāju dalījumā par 2020. gada 4. ceturksni	62
3. Pielikums. Insurance Europe xls statistikas datnes ekrānuuzņēmums	63
4. Pielikums. AAS “CBL Life” pārskats par finanšu stāvokli, gada pārskats.....	64
5. Pielikums. AAS “CBL Life” apvienoto ienākumu pārskats, gada pārskats.....	65
6. Pielikums. AAS “CBL Life” bilance , ceturkšņa pārskats	66
7. Pielikums. AAS “CBL Life” peļņas vai zaudējumu aprēķins, ceturkšņa pārskats	67
8. Pielikums. AAS “CBL Life” pašu kapitāla un maksāspējas kapitāla prasības aprēķins. 68	
9. Pielikums. AAS “CBL Life” parakstītās prēmijas un izmaksātās atlīdzības, bruto	69

IEVADS

Dzīvības apdrošināšana Latvijā nav viena no populārākajiem apdrošināšanas veidiem, kaut pēdējos gados cilvēki vairāk interesējās par dzīvības apdrošināšanas produktiem tomēr kā norāda Apdrošinātāju Asociācijas veiktais pētījums tikai 35% Latvijas iedzīvotāju ir apdrošinājuši savu dzīvību. Lielākā daļa iedzīvotāju nav informēti, ka dzīvības apdrošināšana arī var būt uzkrājumu veids.

Ar apdrošināšanu cilvēki parasti saprot veselības apdrošināšanu vai OCTA. Pēc FKTK tirgus apskatiem transporta apdrošināšana vēl joprojām ieņem pirmo vietu apdrošināšanas tirgū.

Latvijas Iedzīvotāja ienākuma nodokļa likums paredz atvieglojumus nodokļa maksātājiem ja tie veic uzkrājumus dzīvības apdrošināšanas produktā un/vai 3. Pensiju līmenī, autore uzskata, ka tas ir vērā ņemams ieguvums. Pie šī brīža nosacījumiem, ka depozīta/krājkonta likmes ir zemas un citi ieguldījuma veidi ir riskanti, šis produkts ļauj apdrošināt dzīvību, papildus veidot uzkrājumu un no veiktajām iemaksām, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju saņemt pārmaksāto nodokli.

Apdrošināšanas pakalpojumi tiek piedāvāti gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Atbilstoši klientu vēlmēm un vajadzībām, tiek nodrošinātas izvēles iespējas - veikt dzīvības un/vai nelaimes gadījumu risku apdrošināšanu ar (vai bez) uzkrājumu veidošanas komponenti un iespēju izmantot valsts piedāvātos iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus.

Apdrošināšana nozares finanšu dati ir komplicēti un specifiski ja salīdzina ar sabiedrībām ar ierobežotu atbildību. Autorei šķita interesanti noskaidrot kādas ir tendences, tirgus dati un kā tie ietekmē finanšu rādītājus un nozari kopumā.

Apdrošināšana sabiedrībām ir ikceturksni jānodod atskaites regulatoram, kur tiek aprēķināti sabiedrību darbības rādītāji. Autore tos arī analizēs un apskatīs gan nozarē kopumā gan atsevišķi kādi rādītāji ir bijuši AAS "CBL Life".

Uzņēmuma finansiālo stāvokli raksturo atsevišķu bilances aktīva un pasīva struktūras elementu sabalansētības līmenis. Lai uzņēmuma vadība varētu izstrādāt kādus turpmākos darbības plānus, lai kaut daļēji samazinātu savas izmaksas, tai ir jāredz cik lieli ir uzņēmuma ienākumi un cik lieli, savukārt, ir izdevumi. Ienākumu un izdevumu starpība veido uzņēmuma peļņu uz noteiktu brīdi. Salīdzinot šo starpības lielumu ar tā paša perioda starpību iepriekšējos pārskata gados, var veikt secinājumus par darbības produktivitāti. Par cik apdrošināšanas sabiedrību ieguldījumi var nest gan peļņu gan zaudējumus arī pārskata gada peļņa var būt svārstīga. Tāpēc ir svarīgi apskatīt citu apdrošināšanas sabiedrībām galvenos finanšu rādītājus kā piem - zaudējumu rādītāju, izdevumu rādītāji, rentabilitāti. Papildus iepriekš minētajiem rādītājiem ik gadu sabiedrībām ir jāsniedz ziņojums par maksātspēju un finansiālo stāvokli.

Šajā ziņojumā tiek veikti stresa testi un jūtīguma analīze un aprēķināti un vērtēti citi svarīgi darbības rādītāji, ko uzņēmumā nodrošina aktuārfunkcija. Saistībā ar to kā aprēķini ir komplicēti un autorei nav zināšanu, tad šajā darbā tie netiks apskatīti.

Finanšu rādītāju analīzes pamatā ir šo rādītāju aprēķināšana, novērtēšana un salīdzināšana. Maksātspējas prognozēšanas mērķis ir krīzes situāciju noteikšana un kontrolēšana uzņēmumā. Kā vienu no ekonomiskās analīzes virzieniem var izmantot finanšu analīzes metodes. Regulāri veicot prognozēšanas rādītāju aprēķinus, var noteikt finansiālā stāvokļa tendences, un pieņemt nepieciešamos lēmumus.

Bakalaura darbā tiks analizēti nozares un AAS "CBL Life" finanšu rādītāji.

Darba mērķis – Pamatojoties uz likumdošanas normatīvajiem aktiem, pieejamo informāciju un literatūru izpētīt galvenos apdrošināšanas tirgus rādītājus un pielietot tos analizējot nozares un AAS "CBL Life" pārskatus un veikt analīzi izmantojot dzīvības apdrošināšanas sabiedrību finanšu rezultātus, sniegt priekšlikumus rentabilitātes palielināšanai.

Darba uzdevumi:

- ✓ Izpētīt likumdošanu, literatūru un citus avotus par dzīvības apdrošināšanas nozari, apdrošināšanas tirgū izmantojamās finanšu rādītājus,
- ✓ Apkopot dzīvības apdrošināšanas tirgus dalībnieku pārskatus,
- ✓ Ievākt informāciju par AAS "CBL Life" uzņēmuma darbību un nozari,
- ✓ Veikt analīzi par nozares un CBL Life finanšu rādītājiem,
- ✓ Izteikt secinājumus, identificēt problēmas ja tās pastāv un sniegt priekšlikumus.

Darba uzdevumu un mērķu sasniegšanai tiks izmantotas vairākas mācību grāmatas, interneta resursi, uzņēmuma dati, Latvijas Republikas likumi, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumi, kā arī iepriekš gūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas apdrošināšanas sfērā.

Bakalaura darbā veiktā analīze tiek veikta par dažādiem periodiem sākot no 2010 gada līdz 2020 gadam, lai pēc iespējas sniegtu visaptverošu informāciju par nozari. Dažos datu salīdzinājumos būs dati sākot ar 2018. gadu saistībā ar publiskotās informācijas neesamību iepriekšējos periodos.

Bakalaura darbā veiktā analīze pamatojas uz FKTK normatīvo aktu prasībām, statistikas datiem, publikācijām, internetā pieejamiem materiāliem.

Darbā izmantotās pētījuma metodes:

- Grupēšanas metode- izmantojot statistikas datus

- Ekonomiskās analīzes metode – lai analizēt uzņēmuma gada pārskatus;
- Monogrāfiskā (jeb aprakstošā) metode
- Grafiskā metode, lai uzskatāmi attēlotu finanšu analīzes rezultātus

Diplomdarba pirmajā daļā autore sniedz vispārējo informāciju par dzīvības apdrošināšanas nozari, tās būtību un nozares reglamentējošos noteikumus, teorētisko informāciju par nozares darbības rādītājiem.

Otrajā daļā tiek veikta Latvijas un Eiropas dzīvības apdrošināšanas nozares analīze.

Trešajā nodaļā tika ietverts AAS “CBL Life” raksturojums, vēsture piedāvātie apdrošināšanas veidi un tika analizēta AAS “CBL Life” finanšu darbība.

Nobeigumā ir autores secinājumi un priekšlikumi.

1. DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA

1.1. Dzīvības apdrošināšanas būtība

Cilvēki mēdz stereotipiski uzskatīt un cerēt, ka ar viņiem nekas slikts nenotiks, tomēr dzīve ir neprognozējama, un savam sirdsmieram ir svarīgi domāt soli uz priekšu. Dzīvības apdrošināšana var būt ikkatra “drošības spilvens”, uz ko paļauties negaidītās situācijās – vai tās būtu smagas veselības problēmas, apgādnieka zaudējums, kāds no ģimenes locekļiem kļūst darbnespējīgs vai piemeklē citas likstas.

Tradicionālo uzkrājumu veidošana nodrošinājumam pret lielāku nelaimi prasa laiku, bet dzīvības apdrošināšana sniedz tūlītēju materiālu atbalstu, nodrošinot “drošības spilvenu”, kamēr uzkrājumi vēl tikai tiek veidoti. Īpaši nozīmīgi izglītēt sabiedrību par ekonomiskās drošības veicināšanu ir strauji mainīgos, dinamiskos apstākļos, kādu izveidošanos ir noteikusi arī COVID19 pandēmija.¹

Apdrošināšanas nozare ir ļoti saistīta ar iedzīvotāju labklājības līmeni un maksātspēju, respektīvi apdrošināšanas nozare ir ļoti pakļauta ekonomiskajai situācijai gan valstī, gan arī citās valstīs, ja apdrošināšanas sniedzējs konkrētajā valstī darbojas ar filiāles starpniecību, kas mūsdienās ir ļoti izplatīta tendence. Apdrošināšanas nozare ir viena no tām uzņēmējdarbības nozarēm, kas mēģina palīdzēt cilvēkiem, bet tajā pašā laikā mēģina arī gūt savai nozarei pienesumu – peļņu un apgrozījuma pieaugumu.

Apdrošināšanas nozarē darbojas trīs dalībnieku grupas, kas veido apdrošināšanas tirgu. Šīs dalībnieku grupas ir:

- Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK)- veic apdrošināšanas un banku nozares uzraudzību. Tās pienākums attiecībā uz apdrošināšanas nozari ir veikt apdrošinātāju uzraudzību, nodrošināt statistiskos datus par apdrošināšanas nozares rādītājiem, kā arī veikt apdrošinātāju licencēšanu un sniegt jaunus ierosinājumus, lai uzlabotu vai pilnveidotu apdrošināšanas nozares likumdošanu.

- Apdrošinātāji ir apdrošināšanas kompānijas, kas piedāvā apdrošināšanas pakalpojumus. Latvijā ir pieņemts, ka darbojas trīs veidu apdrošinātāji:

- ✓ Latvijā reģistrēta apdrošināšanas kompānija.
- ✓ Eiropas Savienībā reģistrēta apdrošinātāja filiāle, kas reģistrēta Latvijā.
- ✓ Eiropā reģistrēta apdrošināšanas sabiedrība, kura darbojas pamatojoties uz pakalpojuma sniegšanas brīvības noteikumiem Eiropas Savienībā.

¹ par dzīvības apdrošināšanu, pieejams :<https://www.pasarganakotni.lv/kampana> (skatīts 11.10.2021)

- Apdrošināšanas brokeri ir neatkarīgs pārdevējs, kas var piedāvāt vairāku apdrošināšanas kompāniju pakalpojumus, tādejādi palīdzot klientam izvēlēties viņam vispiemērotāko apdrošināšanas kompāniju piedāvājumu.²

Apdrošināšanas nozare ir nozare, kas palīdz cilvēkiem sasniegt augtāku drošības līmeni, protams, apdrošinātājam par to saņemot naudas līdzekļus, bet, ja tiek apskatīta situācija realitātē, tad šī iemaksātā prēmija nemaz nelīdzinās tām naudas summām, ko apdrošinātāji izmaksā atlīdzībās, ja iestājas negaidīts notikums pret ko bija persona apdrošināta. Tāpēc var teikt, ka apdrošinātā persona un apdrošinātājs ir ieinteresētās puses, bet vienmēr ir grūti noteikt, kura no pusēm būs ieguvēji konkrētajā līgumā.³

Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājuma veidošanu (arī – uzkrājošā dzīvības apdrošināšana, dzīvības apdrošināšana ar līdzekļu uzkrāšanu, privātais uzkrājums ar apdrošināšanu) apvieno divus elementus – savas dzīvības apdrošināšanu un uzkrājuma veidošanu nākotnei. Veicot regulārus maksājumus vai vienreizēju lielāku iemaksu, iespējams veidot uzkrājumu savas nākotnes finansiālai nodrošināšanai vai kāda noteikta mērķa vai sapņa (pirmā iemaksa par mājokli, automašīnas iegāde, ceļojums) īstenošanai, vienlaikus nodrošinot materiālu aizsardzību savai ģimenei personas nāves gadījumā.⁴

Apdrošināšanas sabiedrība var piedāvāt tikai tos apdrošināšanas veidus, par kuriem FKTK ir izdevusi licenci.

Latvijas tirgū esošie līgumi veidi :

- ✓ tirgum piesaistītie līgumi - dzīvības apdrošināšana ar iespējamu uzkrājuma veidošanu, kad veicot regulārus maksājumus vai vienreizēju maksājumu, iespējams ieguldīt naudu ieguldījumu fondos, vienlaikus nodrošinot materiālu aizsardzību savai ģimenei personas nāves gadījumā. Ieguldot ieguldījumu fondos klientam jāsaprot, ka noslēdzot šādu līgumu klients uzņemas tirgus risku, kas var gan nest peļņu, gan zaudējumus. Papildus līguma ietvaros var pieslēgt arī nelaimes gadījumu apdrošināšanu sev vai arī tuviniekiem.

- ✓ dzīvības apdrošināšana ar uzkrājuma veidošanu, kad veicot regulārus maksājumus, veidosies uzkrājums, kas nesīs garantētu jeb fiksētu peļņu (%). Kā arī apdrošināšana sniegs materiālu aizsardzību savai ģimenei personas nāves gadījumā. Papildus līguma ietvaros var pieslēgt arī nelaimes gadījumu apdrošināšanu sev vai arī tuviniekiem

- ✓ bez uzkrājuma veidošanas - apdrošinātā persona noslēdz līgumu apdrošinot tikai dzīvību vai tikai nelaimes gadījumus (traumas, invaliditāte), neveicot papildus uzkrājumu.

² Gaubice, K. Apdrošināšanas nozares tendences un attīstības perspektīvas Latvijā. Bakalaura darbs, LU biznesa vadības un ekonomikas fakultāte, Rīga, Latvijas Universitāte 2019. pieejama arī LU Repozitorijā https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/46814/303-69548-Glaubice_Kristine_kg13010.pdf?sequence=1&isAllowed=y

³ turpat

⁴ Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu, Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams :<https://www.laa.lv/klientiem/apdrosinasanas-veidi/dzivibas-apdrosinasana-ar-uzkrajumu/skatifs> 18.10.2021)

Attiecībā no noslēgtā līguma apdrošinātā persona veic maksājumus par risku. Ja ārēju apstākļu iedarbības rezultātā iegūst traumu vai ķermeņa fizisku bojājumu, vai ir iestājusies nāve apdrošināšanas sabiedrība izmaksā atlīdzību kuras apmērs tiek noteikts atbilstoši polisē iekļautiem riskiem un atlīdzību aprēķinu tabulām.

✓ kritiskās slimības- Kritisko saslimšanu apdrošināšana nodrošina vienreizējas summas izmaksu, ja apdrošinātā persona saslimst ar kādu no dzīvībai bīstamām slimībām.

✓ mūža pensija - Mūža pensija ir apdrošināšanas atlīdzība, kas tiek maksāta no pensiju 2. līmenī uzkrātā kapitāla, ko veic apdrošināšanas sabiedrība Mūža pensijas apdrošināšanas līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā līdz apdrošinātās personas mūža beigām.

Ja līguma darbības laikā apdrošināšanas gadījums nav iestājies, tiek izmaksāta visa uzkrājuma summa, kā arī peļņas procenti par uzkrāto kapitālu. Līgumā var norādīt vienu vai vairākus labuma guvējus, kurus līguma darbības laikā var mainīt. Līdz ar līguma spēkā stāšanos un pirmo veikto iemaksu apdrošinātās personas nāves gadījumā labuma guvējiem tiks izmaksāta pilna dzīvības apdrošināšanas summa un uzkrājuma summa ar papildu peļņu.

Ja saskaņā ar līgumā iekļauto papildapdrošināšanu iestājas cits apdrošināšanas gadījums (trauma, slimība, darba nespēja u.tml.), apdrošināšanas atlīdzību saņem pats apdrošinātais.⁵

Apdrošināšanā kā garantija darbojas apdrošināšanas līgums, kuru savā starpā noslēdz divas puses jeb personas, kuras apdrošināšanas līgumā vienojas par nosacījumiem, kad darbojas apdrošināšana un kurā brīdī tiek veikta kādas puses darbība.

Apdrošināšanas līgums sastāv no vairākiem dokumentiem:

- ✓ Polise ir šī līguma rakstiskā forma, kurā viss tiek iekļauts un noformulēts rakstiski, kurš vēlāk kalpo kā pierādījums šim darījumam – apdrošināšanas līgumam, ar kura palīdzību var pieteikt atlīdzības gadījumus.
- ✓ Apdrošināšanas pieteikums - dokuments, kas satur informāciju, ko par apdrošināto objektu sniedzis apdrošinājuma ņēmējs, noslēdzot apdrošināšanas līgumu.
- ✓ Apdrošināšanas noteikumiem - apraksta visas saistības, terminoloģiju un procedūras, kā arī strīdu izšķiršanas kārtību
- ✓ Pielikumiem , kuros apstiprina vienošanos par izmaiņām noslēgtajā līgumā, kas var arī nebūt.

Apdrošināšanas līgumam ir obligāti ir jāsaturs šāda veida informācija:

- Līguma darbības periods – no kura līdz kuram datumam būs spēkā saistības starp apdrošinātāju un apdrošināto;

- Apdrošinātā objekta definējums;

⁵ Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu , Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams :<https://www.laa.lv/klientiem/apdrosinasanas-veidi/dzivibas-apdrosinasana-ar-uzkrajumu/skatifs> 03.11.2020)

- Pret kādiem zaudējumiem konkrētais objekts ir apdrošināts;
- Kādā veidā tiek aprēķināta apdrošināšanas atlīdzība un kādā laika periodā tā tiek izmaksāta;
- Kādā teritorijā darbojas apdrošināšanas līgums;
- Kā var tikt izbeigts apdrošināšanas līgums;
- Izņēmumu gadījumi, kad netiek segti zaudējumi⁶

Lai noskaidrotu sabiedrības informētību par dzīvības apdrošināšanu un saprastu, kas uztrauc cilvēkus dažādās vecuma grupās, kā arī kādi ir šo cilvēku paradumi un finanšu prātība, pēc Latvijas Apdrošinātāju asociācijas (LAA) pasūtījuma šā gada februārī socioloģisko pētījumu uzņēmums “NORSTAT” veica pētījumu par dzīvības apdrošināšanu. Tajā piedalījās 1001 respondents no 18 līdz 74 gadu vecumam visā Latvijā, aptverot Rīgu, Pierīgu, Kurzemi, Vidzemi, Zemgali un Latgali. 54% no pētījuma dalībniekiem bija sievietes un 46% - vīrieši.

Viens no nozīmīgākajiem finansiālās drošības instrumentiem Rietumu valstīs ir dzīvības apdrošināšana, kas veido 58% no kopējā apdrošināšanas tirgus. Latvijā dzīvības apdrošināšana veido vien 25% no kopējā apdrošināšanas tirgus.

Joprojām 21% Latvijas iedzīvotāju neuzskata par nepieciešamu tērēt līdzekļus dzīvības apdrošināšanai un 25% iedzīvotāju nav informēti par dzīvības apdrošināšanas priekšrocībām.

Atbilstoši LAA aptaujas datiem 35% aptaujas dalībnieku ir apdrošināta dzīvība. Visvairāk dzīvība ir apdrošināta respondentiem 50-59 gadu vecumā (43%), bet vismazāk – jauniešiem 18-29 gadu vecumā (22%). Tieši vecāki kā autoritātes var pamudināt jauniešus pievērsties dzīvības apdrošināšanai, jo paši atrodas tajā vecuma grupā, kas vislabāk apzinās dzīves iespējamus pārsteigumus un riskus, kā arī saglabā vecāku morālo atbildību pār savām atvasēm. Galu galā regulāras iemaksas atvašu dzīvības apdrošināšanai ir viens no vecāku rūpju veidiem un sava veida vērtību skola, kas kalpos par ‘ceļamaizi lielajai dzīvei’ bērniem, uzsākot patstāvīgu dzīvi.

Dzīvības apdrošināšanu biežāk izvēlējušies respondenti ar augstāko izglītību (41%), bet vismazāk – cilvēki ar pamatizglītību un vidējo vispārējo izglītību (24%). Vairums dzīvības apdrošināšanu izvēlējušos respondentu nodarbošanās ailē atzīmējuši “vadītājs” (58%), bet vismazāk – personas, kas nestrādā un arī nemeklē darbu (17%), māsaiņnieces (tai skaitā sievietes, kas atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā) – 18% un studenti (25%).

Analizējot respondentu atbildes jautājumā ‘Vai esat sakārtojis/-usi juridiskās formalitātes, lai ģimenei nerastos problēmas (finanses, īpašumi, pilnvaras u.c.) smagas slimības

6 Gaubice, K. Apdrošināšanas nozares tendences un attīstības perspektīvas Latvijā. Bakalaura darbs, LU biznesa vadības un ekonomikas fakultāte, Rīga, Latvijas Universitāte 2019. pieejama arī LU Repoitorijā https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/46814/303-69548-Glaubice_Kristine_kg13010.pdf?sequence=1&isAllowed=y

vai nāves gadījumā?', četri no 10 snieguši atbildi, ka nav par to aizdomājušies. Turpat trešdaļa (29%) par to ir domājuši, bet vēl nav atraduši atbilstošu risinājumu, un tikai 16% juridiski ir sakārtojuši jautājumus, lai nelaiemes brīdī pasargātu tuviniekus. Par ģimenes finanšu stabilitāti nelaiemes gadījuma sakarā neaizdomājušos skaits korelē ar pētījuma datiem par to, ka Latvijas iedzīvotājus apdrošināt dzīvību vislabāk spētu iedrošināt konkrētāka informācija par tās ieguvumiem (39%) un skaidri apdrošināšanas nosacījumi (31%).

Par galveno šķērslī, kas kavē parūpēties par nākotnes finanšu drošību, 30% jeb turpat trešdaļa aptaujāto iedzīvotāju nosauc nepietiekamus ienākumus, tomēr vienlaikus daudzi arī atzīst, ka būtu iespējama racionālāka esošo ienākumu tērēšana.

Dzīvības apdrošināšana Latvijā ir neierastāks pakalpojums pretstatā tradicionālām līdzekļu uzkrāšanas formām skaidrā naudā vai bankas kontā. Dzīvības apdrošināšana ir instruments, uz ko paļauties negaidītās situācijās – vai tas būtu apgādnieka zaudējums, kāda ģimenes locekļa darba nespēja vai citas likstas.

Atbilstoši iegūtajiem datiem tikai nedaudz vairāk nekā trešdaļa (35%) veido finanšu uzkrājumus, lai pasargātu savu ģimeni nelaiemes situācijā. Šajā kontekstā būtiski veidot sabiedrības izpratni, ka dzīvības apdrošināšana ir viens no instrumentiem, kā izveidot savu tuvinieku aizsardzību neparedzētiem gadījumiem, kamēr nav izveidots samērīgs uzkrājums. Būtiski uzsvērt, ka uzkrājumi, piemēram, trīs mēnešalgu apmērā ir sociālās drošības spilvens īstermiņa sarežģījumiem un nespēs kompensēt lielāku nelaimi. Atbilstoši socioloģiskā pētījuma datiem turpat puse (48%) Latvijas iedzīvotāju apzinās, ka tuvinieka nāves gadījumā arī apbedīšanas pabalsts nebūs glābiņš, bet ir vajadzīgāks nopietns finanšu instruments kā dzīvības apdrošināšana.

Turpat divās trešdaļās Latvijas māsaimniecību (63%) apzinās sarunas nozīmi par to, kā rīkoties, ja kāds no tās locekļiem saslimst vai nomirst. 9% Latvijas ģimeņu ir konkrēti norunāts un izlemts, kā rīkoties, ja notiek nelaime. Turpat piektdaļa (19%) atzīst, ka jautājumi par nākotnes riskiem ģimenē ir pārrunāti, bet nav vienošanās par konkrētu rīcību vai lēmumiem. Savukārt, vairāk nekā trešdaļa (35%) norāda – neesam runājuši par iespējamiem nelaiemes gadījumiem un to sekām, bet saprotu, ka ģimenei vajadzētu izrunāties.

Interesanta aina atklājas jautājumā par paradumu maiņu COVID-19 pandēmijas laikā. Savu uzvedību vai vismaz apziņas līmeni aizvadītā gada laikā mainījusi vairāk nekā ceturtdaļas sabiedrības jeb 27% aptaujāto respondentu. Ņemot vērā, ka runa ir par brīvprātīgu paradumu maiņu, nevis publiskās varas normatīvajos aktos determinētu prasību pēc atšķirīgas rīcības, tad ietekmētās sabiedrības daļa aizvadītajos 11 mēnešos jāvērtē kā vērā ņemama. Minētie 27% precīzāk sadalās sekojoši – 17% sākuši vairāk pievērst uzmanības finanšu drošības jautājumiem; 7% sākuši apsvērt dzīvības apdrošināšanas polisi, bet noliedz saistību ar

pandēmiju; 2% apsvēruši dzīvības apdrošināšanas polises iegādi un atzīst, ka tās ir tiešas pandēmijas sekas; 1% reāli iegādājušies dzīvības apdrošināšanas polisi.

1.2.Latvijas dzīvības apdrošinātāju tirgus uzraudzība un likumdošana

Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalsts ar relatīvi vāji attīstītu apdrošināšanas tirgu, kas izskaidrojams ar padomju laika seku ietekmi, tāpēc ir īpaši svarīgi sekot līdzi juridiskām attīstības tendencēm Eiropas Savienībā, lai pilnveidotu apdrošināšanas tiesisko regulējumu un veidot par to pareizu izpratni.

Latvijā darbojas trīs Latvijas likumi, kas tieši ietekmē dzīvības apdrošināšanas nozari:

- Apdrošināšanas un pārapirošināšanas likums reglamentē apdrošināšanas un pārapirošināšanas sabiedrību likvidēšanas procesu, licencēšanas procesu, uzraudzību un pārvaldības principus, un rezervju veidošanas nosacījumus.

- Apdrošināšanas līguma likums nosaka prasības apdrošināšanas līgumam, pušu tiesības un pienākumus, līguma noslēgšanas un izbeigšanas procedūru, kā arī tā maksimālos periodus.

- Apdrošināšanas un pārapirošināšanas izplatīšanas likums, kurš nosaka apdrošināšanas starpnieku (brokeru, aģentu) darbību, uzsākšanu, licencēšanu, uzraudzību un pārvaldību Latvijā

Dzīvības apdrošināšanas kompānijas stingri uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK). Tā ir institūcija, kas izveidota apdrošināšanas sabiedrību uzraudzībai. FKTK mērķis attiecībā uz apdrošināšanas sfēru ir veicināt apdrošināto personu interešu aizsardzību, finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

FKTK ir izdevis noteikumus, kas jāievēro apdrošināšanas sabiedrībām, veidojot tehniskās rezerves, sniedzot atskaites, piedāvājot līgumus klientiem, veidojot investīciju politiku u.c.. Kopumā uz doto mirkli FKTK noteikumi ir 23, kas šobrīd ir spēkā un attiecās uz apdrošināšanas sabiedrībām. Tie apskatāmi FKTK mājaslapā kā arī likumi.lv

Komerksabiedrībām, kuras vēlas saņemt licenci dzīvības apdrošināšanai, Finanšu un kapitāla tirgus komisija nosaka minimālo sākotnējo kapitālu 3,7 miljoni eiro. Savukārt iesniegumu par licences izsniegšanu apdrošināšanas veikšanai Finanšu un kapitāla tirgus komisija izskata un lēmumu pieņem sešu mēnešu laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Papildus visiem augstāk minētājiem likumiem un noteikumiem apdrošināšanas sabiedrībai ir spēkā arī citi sabiedrībām reglamentējošie noteikumi, kā piem. likums “Par grāmatvedību”, Uzņēmuma ienākuma nodokļa likums u.c.

Kā viens no svarīgākajiem argumentiem klientam – kāpēc noslēgt dzīvības apdrošināšanas līgumu ir aprakstīts likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 8. panta 5. daļa,

kas paredz nodokļu atvieglojumus fiziskām personām un “Uzņēmuma ienākuma nodokļa likuma” 8.panta 5.daļa 1.punkts juridiskām personām noslēdzot un veicot iemaksas dzīvības apdrošināšanas līgumā

Fiziskas personas var saņemt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu no valsts, ja ir veiktas apdrošināšanas prēmiju iemaksas par dzīvības apdrošināšanu ar līdzekļu uzkrāšanu, kas nepārsniedz 10% no iemaksu veicēja gada bruto ieņēmumiem, taču ne vairāk kā no 4000 EUR, ja apdrošināšanas līguma darbības termiņš nav īsāks par 10 gadiem.⁷

Izmaksājamās atlīdzības līguma termiņa beigās saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas līgumu ar līdzekļu uzkrāšanu ir apliekamas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, ja ir iegūts ienākums (kapitāla ienākums), kas ir starpība starp visām samaksātajām apdrošināšanas prēmijām un izmaksājamo apdrošināšanas atlīdzību. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis 20% apmērā tiek ieturēts no gūtā ienākuma apmēra. Citos gadījumos apdrošināšanas atlīdzība nav apliekama ar iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Nodokļa ieturēšanu veic apdrošinātājs, nosūtot informāciju par ieturēto nodokli.

Izmaksājamās atlīdzības veselības, nelaimes gadījumu un dzīvības apdrošināšanā bez līdzekļu uzkrāšanas netiek apliktas ar nodokli.⁸

Izbeidzot līgumu pirms termiņa, apdrošinātājs Jums izmaksā atpirkuma summu, ja saskaņā ar līguma nosacījumiem Jums tāda pienākas. Ja līgums tiek pārtraukts pirms 10 gadu darbības termiņa un šajā laikā ir tikuši saņemti nodokļu atvieglojumi, Jums jāveic nodokļu pārrēķins, kā arī jāsamaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis no summas, par kuru atvieglojumi tika saņemti.⁹

Nodokļu atvieglojumi, ja apdrošināšanasņēmējs ir juridiska persona

1) Ar nodokļiem (iedzīvotāju ienākuma nodokli, sociālās apdrošināšanas iemaksām un uzņēmumu ienākuma nodokli) nav apliekamas veiktās apdrošināšanas prēmiju iemaksas, kas veiktas saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas līgumu ar līdzekļu uzkrāšanu, ja darbinieka labā veikto apdrošināšanas prēmiju gada kopsumma nepārsniedz 10% no darbinieka bruto gada algas un apdrošināšanas līguma darbības termiņš nav īsāks par 10 gadiem;

2) Veiktās apdrošināšanas prēmiju iemaksas par darbinieku veselības, nelaimes gadījumu un/vai dzīvības apdrošināšanu bez uzkrājuma, kas nepārsniedz 10% no apdrošinātā (darbinieka) gada bruto algas, bet ne vairāk kā EUR 426,86, netiek apliktas ar uzņēmuma ienākuma nodokli, iedzīvotāju ienākuma nodokli un sociālo nodokli.

⁷ Dzīvības apdrošināšana, Latvijas apdrošināšanas asociācijas sociālā kampaņa, pieejams <https://www.pasarganakotni.lv/dzivibas-apdrosinasana>(skatīts 19.10.2021)

⁸ Nodokļu atvieglojumi, Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams <https://www.laa.lv/klientiem/nodoklu-atvieglojumi/>(skatīts 19.10.2021)

⁹ Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu, Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams :<https://www.laa.lv/klientiem/apdrosinasanas-veidi/dzivibas-apdrosinasana-ar-uzkrajumu/>(skatīts 18.10.2021)

Izmaksājamas atlīdzības līguma termiņa beigās saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas līgumu ar līdzekļu uzkrāšanu ir apliekamas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli:

20% apmērā no atlīdzības summas, kas ir vienāda vai mazāka par juridiskas personas (darba devēja) kopējo apdrošināšanas prēmiju iemaksu apmēru;

20% apmērā no atlīdzības summas, ko veido ienākums no līguma (kapitāla ienākums), kas ir starpība starp visām samaksātajām apdrošināšanas prēmijām un izmaksājamo apdrošināšanas atlīdzību.

Izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzība netiek aplikta ar nodokli, ja izmaksa tiek veikta pēc apdrošināšanas gadījuma iestāšanās apdrošināšana līguma laikā (nāve, invaliditāte u.tml.).

Nodokļa ieturēšanu veic apdrošinātājs, nosūtot informāciju par ieturēto nodokli.¹⁰

Apdrošināšanas nozari Eiropas Savienībā organizē un kontrolē Eiropas Savienības Apdrošināšanas komiteja, kas izveidota, lai uzlabotu sadarbību starp Eiropas Savienības augstāko izpildinstitūciju (Komisiju) un dalībvalstu apdrošināšanas tirgus uzraudzības institūcijām. Apdrošināšanas komitejas kompetencē ir vispārēji apdrošināšanu regulējoši jautājumi, tajā skaitā palīdzība likumdevējiem, likumu normu ieviešana, atzinumu sniegšana utml..

Eiropas Savienības tiesību akti apdrošināšanas regulējuma jomā, kuri ir tieši piemērojami Latvijas teritorijā, ir ļoti daudz, bet svarīgākie no tiem ir:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25.novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (Maksātspēja II);

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2016/97/ES (2016. gada 20. janvāris) par apdrošināšanas izplatīšanu;

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem;

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 1286/2014/ES (2014. gada 26. novembris) par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (PRIIP) pamatinformācijas dokumentiem;

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2016/679/ES (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personu datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

Direktīva ir Eiropas Savienības likums, kas nosaka konkrētus mērķus, prasības un sasniedzamos rezultātus, kas piemērojami ikvienai ES dalībvalstij, taču direktīvu var piemērot arī atsevišķām valstu grupām. Katra dalībvalsts izvēlas, kā izvirzītos mērķus sasniegt, un

¹⁰ Nodokļu atvieglojumi , Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams [https://www.laa.lv/klientiem/nodoklu-atvieglojumi/\(skatits 19.10.2021\)](https://www.laa.lv/klientiem/nodoklu-atvieglojumi/(skatits%2019.10.2021))

attiecīgi pārņem ES direktīvu nacionālajā likumdošanā. Direktīvas ir tiesīga pieņemt Eiropas Savienības Padome (dalībvalstu ministri) kopā ar Eiropas Parlamentu.¹¹

Regulas ir saistošas visiem tiesību subjektiem un ir tieši piemērojamas. Tās ir saistošas ne tikai attiecībā uz dalībvalstīm, bet arī uz visām šo dalībvalstu fiziskajām un juridiskajām personām. Atsevišķos gadījumos regulas tiešas piemērojamības nodrošināšanai ir nepieciešams pieņemt nacionālos normatīvos aktus vai arī panākt atbilstīgi valsts tiesību aktos, piemēram, nosakot kontrolējošo institūciju regulas piemērošanas jomā vai arī citas prasības, kas regulā īpaši atrunātas, un kuru izpildei nepieciešams ieviest regulējumu nacionālos normatīvos aktos.¹²

Apdrošināšanas nozare ir ļoti sarežģīta gan no likumu puses, gan no savas darbības, jo šī nozare ir tā nozare, kura ir ļoti saistīta ar juridisko nozari, jo jebkurš noslēgtais līgums ir pakļauts tiesību regulējumam.

1.3. Dzīvības apdrošināšanas tirgus raksturojums Latvijā

Latvijā darbojas divas dzīvības apdrošināšanas akciju sabiedrības – “SEB Life and Pension Balltic”, kas ir ar ilgāko darbības pieredzi Latvijā un kura 2019. gadā noslēdzas SEB grupas Baltijā strādājošo dzīvības apdrošināšanas kompāniju konsolidācija vienā uzņēmumā, un “CBL Life” (“CBL Asset Management” meitas sabiedrība). Aktīvas Latvijas dzīvības apdrošināšanas tirgū ir arī četras ārvalstu filiāles – “ERGO Life Insurance SE” (Vācija), “Compensa Life” (Austrija), “Swedbank Life Insurance” (Igaunija) un “Mandatum Life Insurance” (Somija).

		
 MANDATUM LIFE		

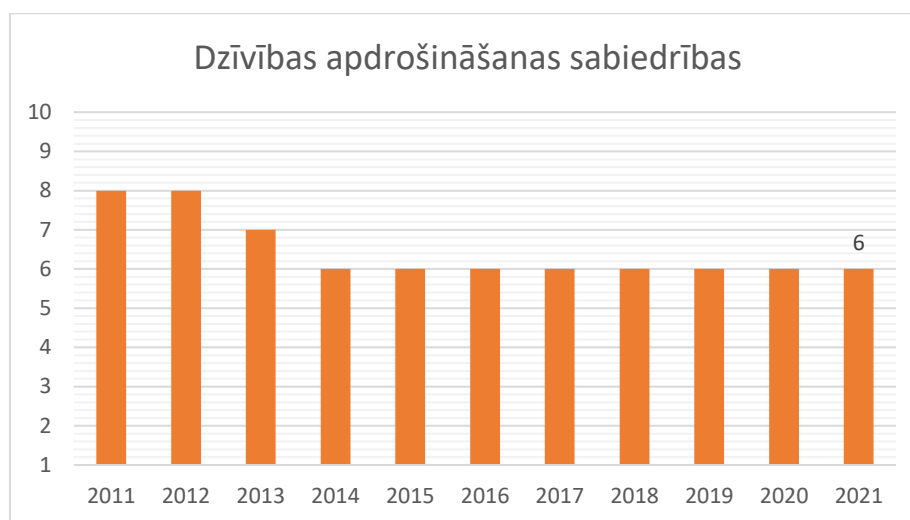
1.1.att., Dzīvības apdrošinātāju logo un tiešsaistes links¹³

Ar FKTK lēmumu 2013.gada 17. jūnijā tika anulētas AAS "Balva" apdrošināšanas licences, kā redzam autores izveidotajā grafikā skaits no 7 sabiedrībām 2014. gadā ir samazinājies uz 6. Pirms 10 gadiem apdrošināšanas sabiedrības bija 9, no tām vairs nepastāv Alico Life (Polija), LKB Life (Latvijas Krājbankas meitas sabiedrība), Vital Life (Norvēģija)

11 Ieviņš U. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2017. 21.-23. lpp 25

12 Gaubice, K. Apdrošināšanas nozares tendences un attīstības perspektīvas Latvijā. Bakalaura darbs, LU biznesa vadības un ekonomikas fakultāte, Rīga, Latvijas Universitāte 2019. pieejama arī LU Repozitorijā https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/46814/303-69548-Glaubice_Kristine_kg13010.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13 Autora veidots attēls. Avots: Latvijas apdrošināšanas asociācijas mājaslapa

1.2.att., Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību skaits pa gadiem¹⁴

Lai saprastu izdevīgāko sabiedrību, kur noslēgt līgumu potenciālajam klientam ir jāiet pie katras no AAS, jāaizpilda pieteikums/anketa un jāgaida piedāvājums, vai arī var izvēlēties kādu no brokeriem, kas sagatavos piedāvājumus no dažādām apdrošināšanas sabiedrībām.

1.1. tabula¹⁵

Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību piedāvājums

	CBL Life	SEB Life and Pension Baltic	Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle	ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle	Mandatum Life Insurance Baltic SE Latvijas filiāle	Swedbank Life insurance SE Latvijas filiāle
Dzīvības apdrošināšana						
• tirgum piesaistītie līgumi	+	+	+	+	+	+
• ar uzkrājumu veidošanu	+	+	+	+	+	+
• bez uzkrājuma veidošanu	+	+	+	+	-	+
• kritiskās slimības	-	+	+	+	+	+
• mūža pensija	+	+	+	+	-	+
Nelaiemes gadījumu apdrošināšana	+	+	+	+	+	+
Veselības apdrošināšana	-	-	+	+	-	-

Tirgum piesaistītā dzīvības apdrošināšana – dzīvības apdrošināšana, kurā apdrošinājuma ņēmējs pilnībā vai daļēji uzņemas ieguldījumu risku;

Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu veidošanu – dzīvības apdrošināšana, kuras pazīme ir līgumā noteiktās apdrošinājuma summas izmaksa apdrošināšanas līguma termiņa

¹⁴ Autores veidota atēls izmantojot FKTK statistikas datus, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

¹⁵ Autores veidota tabula, Avots dzīvības apdrošinātāju mājaslapas

beigās vai apdrošinātās personas nāves gadījumā, ja tā iestājas pirms apdrošināšanas līguma termiņa beigām;

Dzīvības apdrošināšana bez uzkrājuma veidošanas – dzīvības apdrošināšana, kuras pazīme ir apdrošināšanas līgumā minētās apdrošinājuma summas izmaksa tikai apdrošinātās personas nāves gadījumā līguma darbības laikā, nodrošinot finansiālu aizsardzību tām personām, kas var ciest zaudējumus apdrošinātās personas nāves gadījumā līguma darbības laikā. Dzīvības apdrošināšana bez uzkrājuma veidošanas ir dzīvības termiņapdrošināšana, beztermiņa dzīvības apdrošināšana (mūža apdrošināšana) un to paveidi;

Mūža pensijas apdrošināšana – Valsts fondēto pensiju likuma 7. pantā noteikta alternatīva pensiju uzkrātā kapitāla izmantošanai, par uzkrāto fondētās pensijas kapitālu iegādājoties dzīvības apdrošināšanas (mūža pensijas) polisi;¹⁶

Kritisko saslimšanu apdrošināšana nodrošina vienreizējas summas izmaksu, ja apdrošinātā persona saslimst ar kādu no dzīvībai bīstamām slimībām.¹⁷

Nelaiemes gadījumu apdrošināšana – nedzīvība sapdrošināšanas veids, kas paredz apdrošināšanu pret miesas bojājumiem, kas izraisa darbspēju zudumu, apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem, kas izraisa nāvi, un apdrošināšanu pret invaliditāti, kas radusies nelaiemes gadījuma vai slimības dēļ.

Veselības apdrošināšana - nedzīvība sapdrošināšanas veids, kas paredz apdrošināšanu pret slimībām

Katras sabiedrības mājaslapā var atrast līguma noteikumus. Jārēķinās, ka katra sabiedrība maksā LAA un FKTK komisijas, kuras tiks ieturētas no apdrošinātās personas līguma, bet bez tā katrai sabiedrībai pastāv administrēšanas komisijas. Tāpat ja būs papildus uzkrājumam arī apdrošināšanu, būs jāmaksā riska komisijas apdrošinātājam. Visas šīs komisijas tiks ieturētas no klienta prēmijām, tādejādi samazinot uzkrājumu.

1.4. Darbības un finanšu rādītāju analīzes raksturojums

Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību finanšu darbību raksturojošie rādītāji ir vairāki rādītāji, kas ļauj novērtēt dzīvības apdrošināšanas darbību un sekot līdzi to finansiālajam stāvoklim.

Ar apdrošinātāja darbības finanšu analīzi saprot analītisko procedūru kopumu, kas vērsts uz apdrošinātāja drošuma novērtēšanu un attiecīgo vadības lēmumu pieņemšanu par

¹⁶Apdrošinātāju un pārāpdrošinātāju pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319271> (skatīts 22.12.2021)

¹⁷ Kritisko saslimšanu apdrošināšana Seesam buklets, pieejams: https://www.compensa.lv/uploads/ECB/content_1594272364/seesamvig_ks_infodokuments_4400.pdf, (skatīts 20.12.2021)

apdrošinātāja darbības optimizēšanu. Apdrošinātāja drošums nozīmē apdrošinātāja finanšu stabilitāti.

Lai veiktu finanšu analīzi nepieciešami datu avoti, par tiem avotiem pieņemts saukt skaitļu informāciju, kas izriet, raksturo, vai citādā veidā ir saistīta ar analizējamo objektu, tā uzņēmējdarbību, finansiālo situāciju. Šī informācija tiek atspoguļota uzņēmuma ceturkšņa vai gada pārskatos ¹⁸

Gada pārskats ir vispilnīgākais informācijas avots, kas vispusīgi atspoguļo uzņēmuma darbības rezultātus. Uzņēmuma gada pārskata galvenais mērķis ir sniegt informāciju uzņēmuma dalībniekiem par finansiālo stāvokli gada beigās un par uzņēmuma attīstības perspektīvām ¹⁹

Svarīgi rādītāji priekš dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām ir **sniegto pakalpojumu apjomu absolūtie skaitļi**, to sastāvā ir bruto parakstīto prēmiju apjoms un bruto izmaksāto atlīdzību apjoms. Apdrošinātājiem viens no svarīgākajiem paņēmieniem ir salīdzināšanas paņēmiens, ko arī pielieto salīdzinot parakstīto prēmiju, izmaksāto atlīdzību apjomu pret citiem tirgus dalībniekiem.

Bruto parakstītā prēmija — apdrošinātāja parakstītā kopējā prēmija (tiešā un pieņemtā) pirms pārapirošināšanas un cedēšanas komisiju atskaitījumiem, kas ir sagaidāma ,norādīta līguma parakstīšanas brīdī.²⁰ Parakstīto prēmiju apjomu var analizēt dažādos veidos: kopumā sabiedrības līmenī, apdrošināšanas veidu, pārdošanas vienību, produktu griezumā. Parakstīto prēmiju apjomu analizē, salīdzinot ar plānotiem apjomiem, iepriekšējiem periodiem, citiem apdrošinātājiem. Parakstīto prēmiju apjomu analizē divējādi:

- nosakot parakstīto prēmiju pieauguma vai samazinājuma tempus, to cēloņus un ietekmējošus faktoros, tā var redzēt apdrošināšanas darbības attīstības dinamiku;
- salīdzinot parakstīto prēmiju apjomu un tā attīstības tempu ar izmaksāto atlīdzību apjomu un to attīstības tempu.

Izmaksātās bruto atlīdzības – aprēķināto atlīdzību summas, tajā skaitā atpirkuma summas, neiekļaujot pārapirošinātāja daļu. Tāpat kā parakstīto prēmiju analizē, izmaksāto atlīdzību apjomu var analizēt dažādi: kopumā sabiedrības līmenī, pārdošanas vienību, apdrošināšanas veidu, produktu, līgumu, atsevišķu objektu. Izmaksāto atlīdzību apjomu analizē, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem, plānotiem apjomiem, citiem apdrošinātājiem vai dažādām pārdošanas vienībām vienas apdrošinātāja ietvaros. Veicot analīzi, svarīgi ir noteikt izmaiņas cēloņus: vai tām ir vienreizējs raksturs vai sistemātiskais.

18 S. Saksonova „Uzņēmumu finanšu vadības praktiskās metodes”, Rīga, Merkūrijs LAT, 2006, 142.lpp

19 M.Rurāne „Finanšu pārvaldība”, Rīga, 2001, 196. lpp

20 Insurance glossary, definition of gross written premium. <https://www.irmi.com/term/insurance-definitions/gross-written-premium>

Tikpat svarīgi ir sabiedrībai sekot līdzi noslēgto līgumu skaitam un spēkā esošajiem līgumiem, kas raksturo apdrošināšanas portfeli -pieprasījumu pēc apdrošināšanas produktiem un sabiedrības vietu tirgū. Datus analizē salīdzinājuma pret citiem periodiem.

Apdrošināšanas veidu skaits rāda dažādu nozaru un apdrošināšanas veidu daudzveidību. Piemēram, viens apdrošinātājs var piedāvāt pakalpojumus tikai noteiktos apdrošināšanas veidos, bet cits –vairākus apdrošināšanas produktus vai pakalpojumus.

Noslēgto apdrošināšanas līgumu skaits raksturo apdrošināšanas portfeli - pieprasījumu pēc apdrošināšanas produktiem, apdrošināšanas kompānijas vietu tirgū u.c.

Parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību, noslēgto līgumu skaita analizē apdrošināšanas tirgū pieņemts salīdzināt apdrošināšanas sabiedrības datus sabiedrības līmenī un pret citiem tirgus dalībniekiem, tos var analizēt dažādos veidos un par dažādiem periodiem:

1) *Sabiedrības līmenī* – parakstīto prēmiju apjoms pret iepriekšējiem periodiem , iepriekšējā gada tekošo mēnesi, parakstīto prēmiju apjoms pa noslēgto līgumu veidiem, skaitu. Zinot citu sabiedrībā pieejamo informāciju šī analīze parāda kā ir mainījušies klientu paradumi , mārketinga kampaņu aktivitāšu ietekmi, investīciju tirgus ietekmi klientu izvēlē utml. Līdzīgi tāpat analizē arī izmaksāto atlīdzību apjomus.

2) *Tirgus līmenī* - analizē izmanto sabiedrības līmenī analizētos veidus , apskatot sabiedrības rezultātus pret tirgu kopumā, pret citiem konkurentiem. Šādā veidā sabiedrības nosaka savu tirgus daļu, cik % no visa parakstīto prēmiju apjoma ir parakstījusi sabiedrība. Svarīgi ir novērtēt vai parakstīto prēmiju apjoms aug līdz ar tirgu , vai nav noticis kāds būtisks samazinājums pret citiem tirgus dalībniekiem. Tapāt analizē arī izmaksāto prēmiju apjomus pret tirgu. Salīdzinājums pa periodiem sniedz datus par tām sabiedrībām, kas aktīvāk veicinājusi pārdošanu, un izaudzējusi savu tirgus daļu.

Parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību apjoma analīze sniedz sabiedrību vadītājiem informāciju par apdrošināšanas sabiedrības attīstības dinamiku. Veicot izmaksāto atlīdzību apjoma analīzi, svarīgi ir noteikt izmaiņas cēloņus: vai tām ir vienreizējs raksturs vai sistemātisks.

Otra svarīga dzīvības apdrošināšanas sabiedrības darbības analizē ir relatīvu rādītāju analīze , kas raksturo finanšu darbības rezultātus.

- rentabilitāte , kas ietver gan aktīvu atdeves rādītāju ROA gan Kapitāla atdeves rādītāju ROE un Ieguldījuma atdevi ROI;
- Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību kombinētais rādītājs, %, kas sastāv no zaudējumu un izdevumu rādītāja;

- Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības rādītājs;
- Maksātspējas rādītājs/

Svarīgākie no šiem rādītājiem ir ietverti Dzīvības apdrošinātāju publiskajos ceturkšņa pārskatos, kas ik ceturksni tiek sagatavoti un publicēti saskaņā ar FKTK noteikumiem nr. 128 “Apdrošinātāju publisko ceturkšņa pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi”.

Rentabilitāte ir uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs un to parasti izsaka procentos, jo augstāks ir šis rentabilitātes procents, jo efektīvāka ir uzņēmuma darbība, jo zemāks, jo sliktāk priekš uzņēmuma. Rentabilitātes rādītāji raksturo uzņēmuma darbības efektivitāti gan kopumā, gan atsevišķus tā darbības virzienus - ražošanas, komerciālo, finanšu darbību.²¹

Rentabilitātes rādītāji raksturo uzņēmuma darbības efektivitāti gan kopumā, gan atsevišķus tā darbības virzienus (ražošanas, komerciālo, finanšu darbību). Rentabilitāte atšķirībā no peļņas ir pilnīgāks rādītājs, jo parāda peļņas un patērēto resursu attiecības. Rentabilitāti izmanto gan darbības novērtēšanai, gan kā līdzekli cenu politikas un investīciju lēmumu efektivitātes novērtēšanai.²²

Kopējā rentabilitāte jeb Pašu kapitāla atdeve (angl. - ROE: Return on Equity) - finanšu darbības rādītājs, ko aprēķina, dalot pārskata gada nesalīto peļņu ar pašu kapitālu:

$$\text{Pašu kapitāla atdeve} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad (2.1.),$$

Pašu kapitāla rentabilitāte (kapitāla atdeve) parāda, cik efektīvi tiek izmantots tas kapitāls, ko ir investējuši uzņēmumā īpašnieki. No ieguldītāja viedokļa šis ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, jo parāda cik potenciālais investors nopelnīs no katra sava ieguldītā euro.²³

Peļņa dzīvības apdrošināšanas sabiedrībā veidojas no nopelnītājām prēmijām (+) , izmaksātājām atlīdzībām (-), izmaiņām tehniskajās rezervēs (+/-), darbības izdevumiem , kas ir administrācijas un saimnieciskās darbības izdevumi (-), pārvaldīšanas izdevumiem (-), peļņa/zaudējumi no finanšu aktīviem un saistībām(+/-), valūtas kursu svārstībām (+/-) u.c.

Pašu kapitāls ir finanšu termins, kas rāda cik liela īpašuma daļa pieder uzņēmumam. Tas parasti tiek aprēķināts ar formulu: Pašu kapitāls = līdzekļi (aktīvi) - saistības (kreditori). Pašu kapitāla sastāvdaļas ir:

- pamatkapitāls (akciju, daļu kapitāls) - veidojas dibinot uzņēmumu. To veido naudas un materiālie resursi, ko dalībnieki nodod uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku,

²¹ Rurāne M., Uzņēmuma finanses IJumaval, Rīga, 187.lpp

²² Turpat, 266.lpp

²³ Lursoft finanšu analīzes piemērs pieejams <https://www.lursoft.lv/lv/finansu-analizes-piemers>, (skatīts 23.12.2021)

- rezerves - daļa pārskata gada tīrās peļņas, kas novirzīta likuma un statūtu prasībām paredzētiem īpašiem mērķiem (zaudējumu segšanai),
- nesadalītā peļņa - peļņas daļa, kura paliek uzņēmuma rīcībā pēc nodokļiem.

Aktīvu atdeve (ROA) sniedz vadītājam, investoram vai analītiķim priekšstatu par to, cik efektīvi uzņēmuma vadība izmanto savus aktīvus, lai gūtu peļņu. ROA tiek parādīts procentos; jo augstāks ir ROA, jo labāk. ROA vislabāk izmantot, salīdzinot līdzīgus uzņēmumus vai salīdzinot uzņēmumu ar tā iepriekšējiem rādītājiem.²⁴

Aktīvu rentabilitāte ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, kas parāda uzņēmuma konkurētspēju. Šis rādītājs ievērojami svārstās atkarībā no nozares, tāpēc ir svarīgi salīdzināt uzņēmuma rādītāju ar vidējiem rādītājiem. Ja rādītājs ir augstāks par nozares vidējo rādītāju, tas var liecināt par stipru uzņēmuma konkurētspēju.²⁵

Aktīvu atdeve ir uzņēmuma rentabilitātes rādītājs attiecībā pret tā kopējiem aktīviem:

$$\text{Aktīvu atdeve} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Aktīvi}} \quad (2.2.),$$

Aktīvi ir sabiedrībā pieejamie resursi, kurus uzņēmums ieguvis savā īpašumā iepriekšējās darbības rezultātā un kurus uzņēmumam ir iespējams izmantot nākotnē, lai turpinātu ekonomisko darbību. Vērtīgākie aktīvi būs tie, kas ar vismazāko piepūli saražo vislielāko naudas summu. Aktīvi apdrošināšanas sabiedrībās ir materiālie, nemateriālie aktīvi, ieguldījumi ēkās un zemes gabalos, ieguldījumi radniecīgo, asociēto sabiedrību pamatkapitālā, finanšu aktīvi, debitoru parādi, uzkrātie ienākumu un nākamo periodu izdevumi, nodokļu aktīvi, pārāpdrošināšanas līgumu aktīvi, nauda. Apdrošināšanas bilances paraugs ir atrodams Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr. 114 "Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrību un ārvalsts apdrošinātāju filiāļu gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas normatīvie noteikumi" 1. pielikumā.

Ieguldījumu atdeve (ROI) ir darbības rādītājs, ko izmanto, lai novērtētu ieguldījumu efektivitāti vai rentabilitāti vai salīdzinātu vairāku, dažādu ieguldījumu efektivitāti. Ieguldījumu atdeve (ROI) tiek aprēķināta, dalot no ieguldījuma gūto peļņu ar šī ieguldījuma apjomu aktīviem.²⁶

²⁴ Investopedia terms - Definition of ROA , <https://www.investopedia.com/terms/r/returnonassets.asp>

²⁵ Lursoft finanšu analīzes piemēr pieejams <https://www.lursoft.lv/lv/finansu-analizes-piemers>, (skatīts 23.12.2021)

²⁶ Investopedia terms - Definition of ROI , <https://www.investopedia.com/terms/r/returnoninvestment.asp>

$$\text{Ieguldījumu atdeve} = \frac{\text{Neto ienākumi no ieguldījumiem}}{\text{Vidējais ieguldījumu apmērs}} \times 100 \quad (2.3.),$$

Vidējais ieguldījumu apmērs – ir vidējais pārskata periodā finanšu aktīvu apjoms kā piemēram kapitāla vērtspapīri, parāda vērtspapīri, atvasinātie finanšu instrumenti.

Neto ienākumi no ieguldījumiem – peļņa vai zaudējumi no finanšu aktīviem kā piemēram investīciju rezultāts

Zaudējuma rādītājs parāda apdrošinātāju izmaksu lielāko komponenti – atlīdzību prasību summa pret nopelnītām prēmijām.²⁷ Jo mazāks ir šī rādītāja lielums, jo ienesīgāka ir apdrošināšanas darbība. Par negatīvu tendenci uzskata zaudējumu rādītāja lieluma pieaugumu gadā vairāk nekā par desmit procentiem.

Šo rādītāju rēķina kā piekritušo zaudējumu atlīdzību prasību attiecību pret nopelnīto prēmiju apjomu.

$$\text{Zaudējumu rādītājs} = \frac{\text{Piekritušās atlīdzību prasības,neto}}{\text{Nopelnītās prēmijas,neto}} \quad (2.4.),$$

Piekritušās atlīdzību prasības neto sastāv no izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības, pārapirošinātāju daļa izmaksātajās apdrošināšanas atlīdzības izmaiņas atlikto apdrošināšanas atlīdzību prasību tehniskajās rezervēs un izmaiņas pārapirošinātāja daļā atlikto apdrošināšanas atlīdzību prasību tehniskajās rezervēs

Nopelnītās prēmijas neto sastāv no bruto parakstītajām prēmijām, pārapirošinātāju daļas parakstītajās prēmijās, izmaiņām nopelnīto prēmiju un neparedzēto risku tehniskajās rezervēs (NPTR), pārapirošinātāja daļa NPTR.

Izdevumu rādītājs parāda apdrošinātāju galvenās izmaksas (tādas kā administrācijas, mārketinga u.c. izmaksas) pret nopelnītām prēmijām.²⁸ To aprēķina darbības un citu tehnisko izdevumu kopsommu dalot ar neto nopelnītajam prēmijām.

$$\text{Izdevumu rādītājs} = \frac{\text{Darbības izdevumi,neto+citi tehniskie izdevumi,neto}}{\text{Nopelnītās prēmijas,neto}} \quad (2.5.),$$

Darbības izdevumos ietilpst klientu piesaistīšanas izdevumi un izmaiņas tajos, administratīvie izdevumu.

²⁷ Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā, <http://polise.lv/public/27106.html>

²⁸ Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā, <http://polise.lv/public/27093.html>

Citi tehniskie izdevumi atspoguļo tos ar apdrošināšanas darbību saistītos ienākumus, kuri nav atspoguļoti citos peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos, piemēram, ienākumus no citu apdrošinātāju apdrošināšanas produktu izplatīšanas, procentu ienākumus no dalītajiem prēmiju maksājumiem.²⁹

Rentabilitātes jeb kombinētais rādītājs attēlo neto piekritušo atlīdzību prasības un neto darbības izdevumu kopsummu pret neto nopelnītajām prēmijām. Ja rādītāja lielums ir 100%, tas nozīmē, ka apdrošināšanas sabiedrības izdevumi ir vienlīdzīgi ar nopelnītām prēmijām, ja rādītāja lielums ir zem 100%, tas nozīmē, ka apdrošināšanas sabiedrība strādā ar peļņu.³⁰

To var aprēķināt arī saskaitot zaudējumu un izdevumu rādītāju .

$$\text{Kombinētais rādītājs} = \text{zaudējumu rādītājs} + \text{izdevumu rādītājs} \quad (2.6.),$$

Darbības rādītājs parāda uzņēmuma kopējo darbības rentabilitāti no riska parakstīšanas un ieguldījumu darbībām. Šī attiecība neatspoguļo citus saimnieciskās darbības ienākumus/izdevumus, kapitāla pieaugumu vai ienākuma nodokļus. Darbības koeficients, kas pārsniedz 100, norāda, ka uzņēmums nespēj gūt peļņu no risku parakstīšanas un ieguldījumu darbības.³¹

$$\text{Darbības rādītājs} = \text{kombinētais rādītājs} - \text{Ieguldījumu atdeve} \quad (2.7.),$$

Maksāspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs (SCR- Solvency Capital Ratio) ir kopējais līdzekļu apjoms, kas jāuzglabā apdrošināšanas un pārapirošināšanas sabiedrībām Eiropas Savienībā (ES). SCR ir uz formulu balstīts skaitlis, kas kalibrēts, lai nodrošinātu, ka tiek ņemti vērā visi kvantitatīvi nosakāmie riski, tostarp nedzīvības apdrošināšanas parakstīšana; dzīvības parakstīšana; veselības apdrošināšanas parakstīšana; un tirgus, kredīta, darbības un darījuma partnera riski. Maksāspējas kapitāla prasība aptver esošos darījumus, kā arī jaunus darījumus, kas gaidāmi 12 mēnešu laikā. Tas ir jāpārreķina vismaz reizi gadā.³²

$$MKPIR = \frac{PK}{MKP} \quad (2.8.),$$

29 Apdrošinātāju un pārapirošinātāju un ārvalsts apdrošinātāju filiāļu gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas normatīvie noteikumi , pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/316627> (skatīts 20.12.2021)

30 Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā, <http://polise.lv/public/27095.html>

31 Insurance gloassary , Term of Opearating Ratio <https://www.medindia.net/insurance/operating-ratio-iris.htm>

32 Insurance gloassary , Term of Solvency Capital Ratio <https://www.investopedia.com/terms/s/solvency-capital-requirement.asp>

*kur MKPIR – Maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs;
PK - Izmantojamais pašu kapitāls maksātspējas prasības izpildei;
MKP - Maksātspējas kapitāla prasība*

Izmantojamais pašu kapitāls maksātspējas prasības izpildei - ir faktiskā pašu kapitāla sastāvdaļa, kas ir piemērota, lai kvalificētos SCR segumam. Par piemērotību lemj regulators, kas ietver ierobežojumus katra kapitāla līmeņa apjomam, ko apdrošināšanas sabiedrība var izmantot, lai segtu savu SCR. Pašu kapitāls sastāv no pamata pašu kapitāla un papildu pašu kapitāla. Pamata pašu kapitāls sastāv no aktīvu pārsnieguma saistībām un pakārtotajām saistībām.

Maksātspējas kapitāla prasība nosaka pamata maksātspējas kapitāla prasība saskaitot ar kapitāla prasību operacionālajam riskam un korekciju atbilstoši tehnisko rezervju un atlikto nodokļu zaudējumu segšanas spējai.

Maksātspējas kapitāla rādītājus apdrošināšanas sabiedrībā nodrošina aktuārs, kas ir ar likumu noteikts, ka katrā apdrošināšanas sabiedrībā ir jābūt par aktuārfunkciju atbildīgajai personai.

Maksātspējas aprēķini tiek veikti pamatojoties uz Eiropas direktīvu Maksātspēja II (EU Directive 2009/138/EC).

Autore secina, ka Latvijā ir vāji attīstīts apdrošināšanas tirgus, kas ir ļoti saistīts ar iedzīvotāju labklājības līmeni un maksātspēju. Lai gan likums par IIN paredz nodokļu atvieglojumus personām, kas uzrāj dzīvības apdrošināšanas polisēs un apdrošinātāji piedāvā stabilus, uzticamus un kvalitatīvi izstrādātus produktus ar dažādām ienesīguma iespējām tikai 35% no Latvijas iedzīvotājiem apdrošina savu vai tuvinieku dzīvību.

Apdrošināšanas nozare ir ļoti sarežģīta gan no likumu puses, gan no savas darbības, jo šī nozare ir tā nozare, kura ir ļoti saistīta ar juridisko nozari. Apdrošinātājiem ir jāsniedz regulāras atskaites regulatoriem, kas pēc savas būtības ir sarežģītas. Aktuārfunkcija sabiedrībā nodrošina kapitālpietiekamības un maksātspējas aprēķinus.

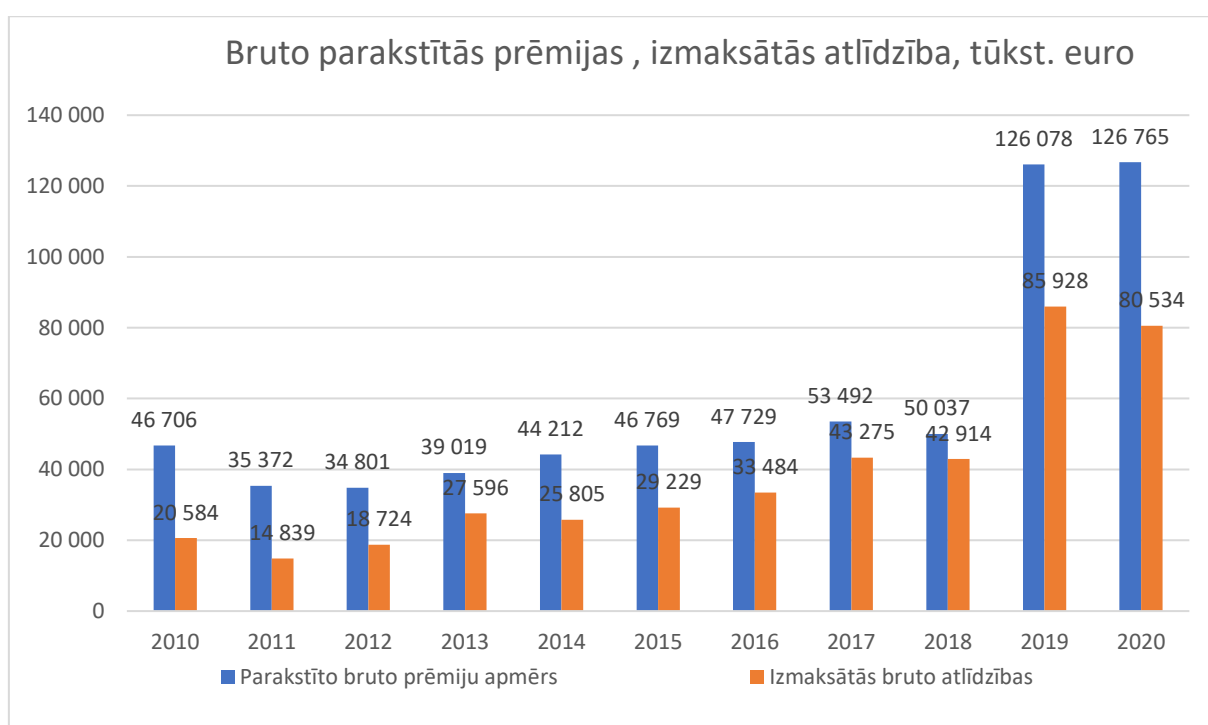
Apdrošināšanas sabiedrību analīzei nozare un regulatori izmanto specifiskus darbības rādītājus, gan produktu līmenī, gan finanšu rādītāju analīzei.

2. DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANAS NOZARES DARBĪBU RĀDĪTĀJI

2.1. Latvijas dzīvības apdrošināšanas apdrošināšanas tirgus rādītāji un to analīze

Šajā apakšnodaļā ir veikta analīze izmantojot FKTK statistiku- publiskos ceturkšņa pārskatus apdrošinātāju dalījumā. Visos attēlos uzrādītie grafiki ir autores veidoti, apkopojot un sistematizējot FKTK statistiskos datus.

Zemāk apakšnodaļas attēlos autore sniedz uzskatāmu informāciju par kopējiem Latvijā reģistrēto dzīvības apdrošinātāju un filiāļu tirgus datiem un analizē tos.

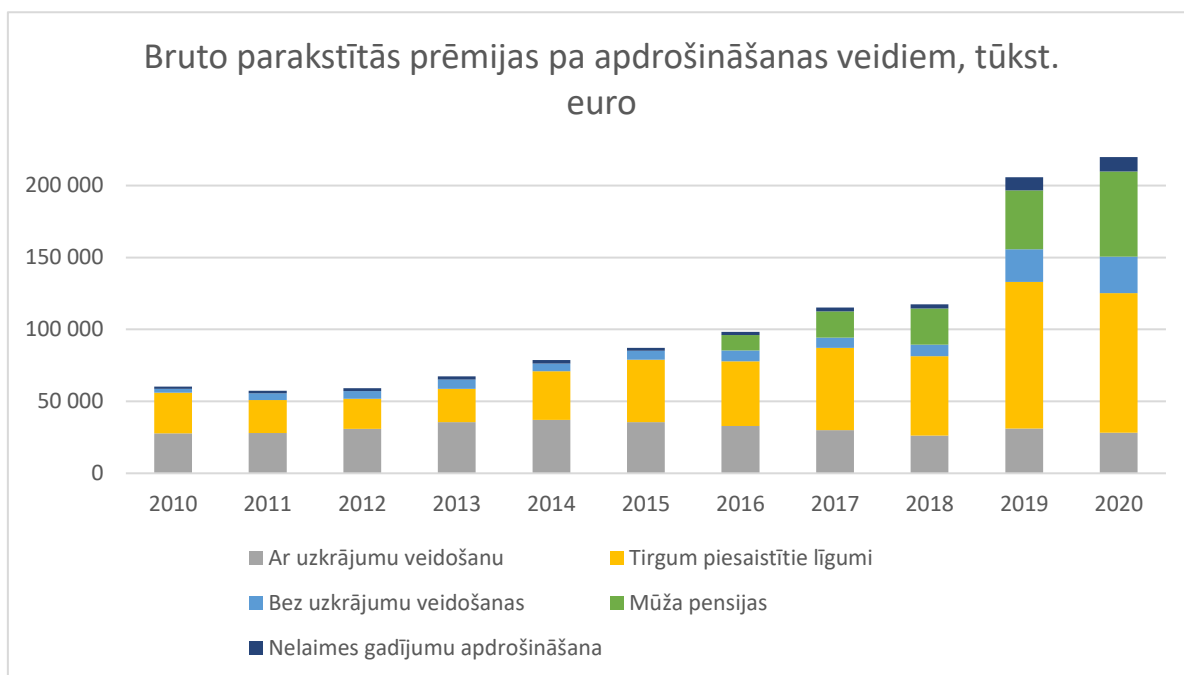
2.1. att. Latvijas dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības no 2010. gada līdz 2020. gadam.³³

No 2011. gada, kur bija salīdzinoši neliels kritums parakstīto prēmiju apjomus līdz šim brīdim ir vērojama izaugsme parakstīto bruto prēmiju apmēros, tāpat arī izmaksāto bruto atlīdzību apjoms turpina pieaugt.

2019. gada pieaugums ir izskaidrojams līdz ar iepriekšminēto dzīvības apdrošināšanas sabiedrības reorganizāciju bija vērojama strauja izaugsme apdrošinātāju darbībai citās Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīs, kur parakstīto prēmiju apmērs pieauga par 26%

³³ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturkšņa dati pa apdrošinātājiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

(galvenokārt Lietuvā, Polijā un Igaunijā). Savukārt Latvijā parakstīto prēmiju pieaugums bija mērenāks (par 7.5%) un to īpatsvars kopējā parakstīto prēmiju portfelī veidoja 65%. Latvijā parakstītas prēmijas uz vienu iedzīvotāju sasniedza 291 eiro.³⁴

2.2. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem no 2010. gada līdz 2020. gadam³⁵

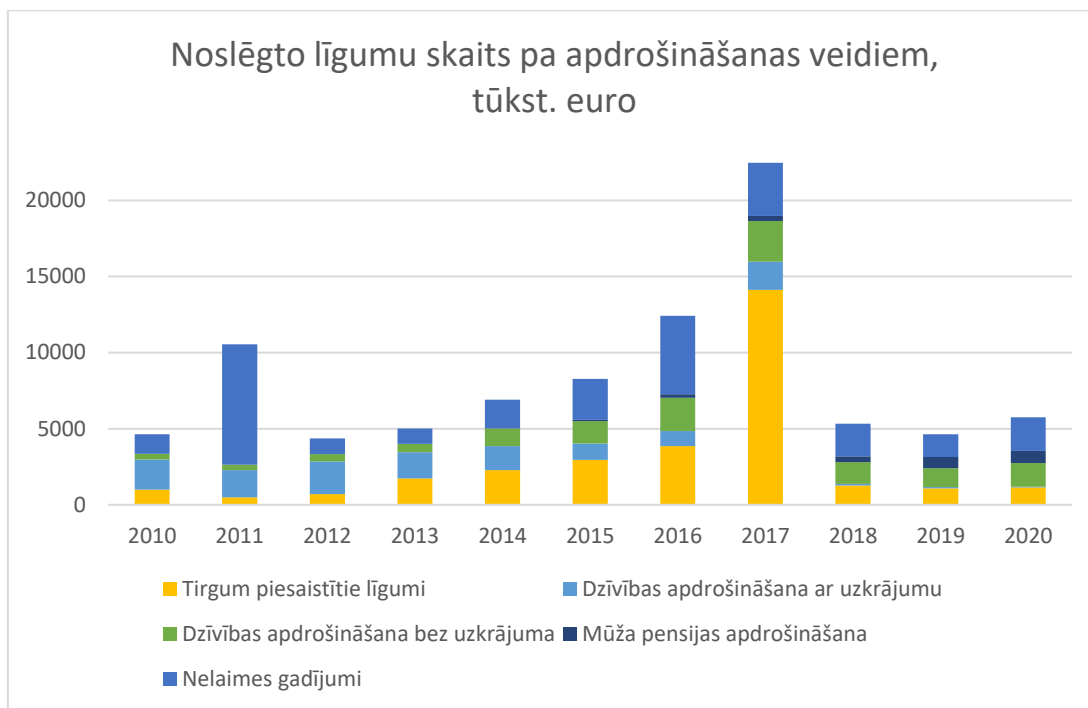
Kopš 2015. gada Tirdzniecības piesaistītie līgumi ir arvien ieguvuši lielāku popularitāti un ir visvairāk pārdotie un pieprasītie produkti starp dzīvības apdrošināšanas līgumu veidiem, 2020. gadā tie ir 46% no visām parakstītajām prēmijām dzīvības apdrošināšanas nozarē.

2016. gadā valsts fondēto pensiju kapitāla piesaiste mūža pensiju apdrošināšanas polisēm nodrošināja noturīgu izaugsmi dzīvības apdrošināšanā parakstītajās prēmijās, tādējādi kļūstot par pašu nozīmīgāko apdrošināšanas veidu (2016.gadā parakstītās bruto prēmijas pieauga par 4.6 milj. eiro un sasniedza ~18% no kopējā apdrošināšanas tirdzniecības).³⁶ 2020. gadā Mūža pensijas apdrošināšanas ir 29% , kas ir tuvu 2016. gada tirdzniecības daļai.

34 FKTK tirdzniecības apskats par 2019. gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2020/04/Q4_2019_APSKATS.pdf

35 Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātājiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

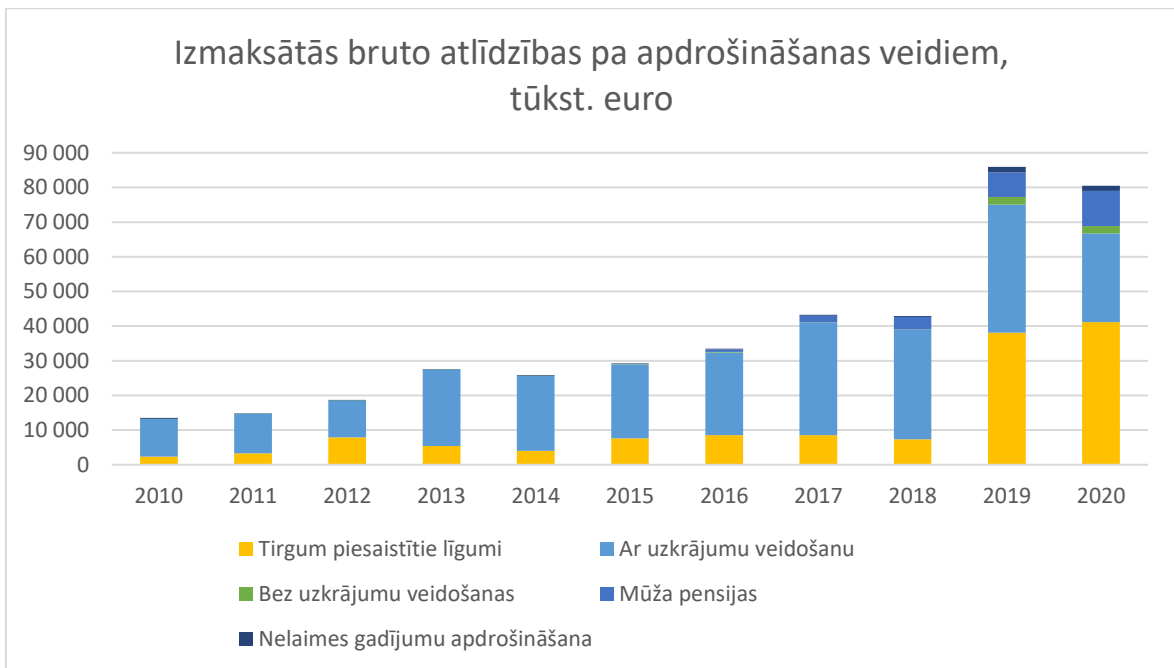
36 FKTK tirdzniecības apskats par 2016. gadu. https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/Parskats_Q4_2016.pdf

2.3. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību noslēgto līgumu skaits sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem no 2010. gada līdz 2020. gadam³⁷

Pilnīgi atšķirīga bruto parakstīto prēmiju grafikam ir noslēgto līgumu skaits, tas parāda tikai to ka līgumu skaitam ar parakstīto prēmiju apjomu nav korelācija savā starpā. 2017. Gadā bija rekords noslēgto līgumu skaita ziņā ar 22.5 tūkst līgumu tirgu, kur visvairāk noslēgto līgumu bija tirgum piesaistītie 14 tūkst. 2017. gads pārspēja citus jo tas bija pēdējais gads kad bija spēkā iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi 5 gadīgiem līgumiem. Tagad minimālais termiņš ir 10. Gadi. Bet tādejādi ka 2017. Gadā tika slēgti pārsvarā līgumi uz 5.gadiem tas nozīmē, ka 2022.gadā var sagaidīt daudzus līgumus kam beigsies termiņš un iespējams ka 2022.gads būs rekordliels izmaksāto atlīdzību apjoms

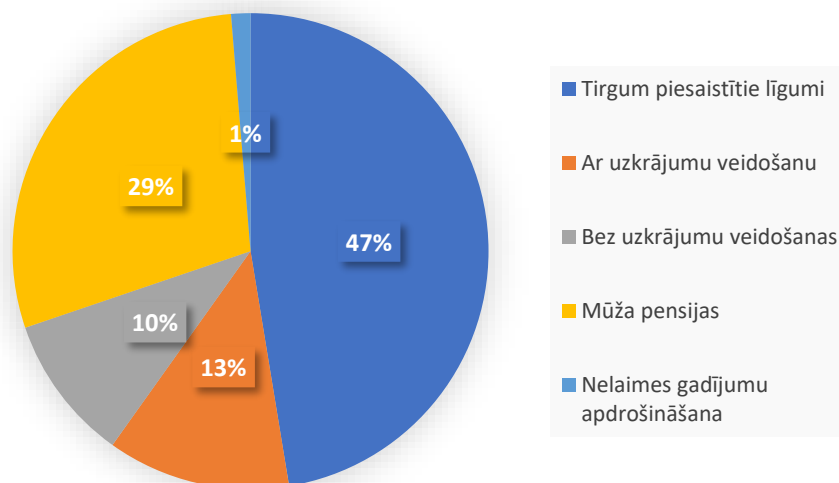
³⁷ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksna dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

2.4. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem no 2010. gada līdz 2020. gadam³⁸

Pēc 2020.gada datiem var secināt, ka pēc līguma veida, visvairāk cilvēki ir ieinteresēti tirdzniecības piesaistītajos līgumos. Kā arī salīdzinoši nesen ienākušajam produktam - mūža pensija ir labi rādītāji 29%, kas ir gandrīz 1/3 daļa no dzīvības apdrošināšanas nozares parakstītajām prēmijām.

**Bruto parakstītās prēmijas pa apdrošināšanas
veidiem, 2020. gadā**

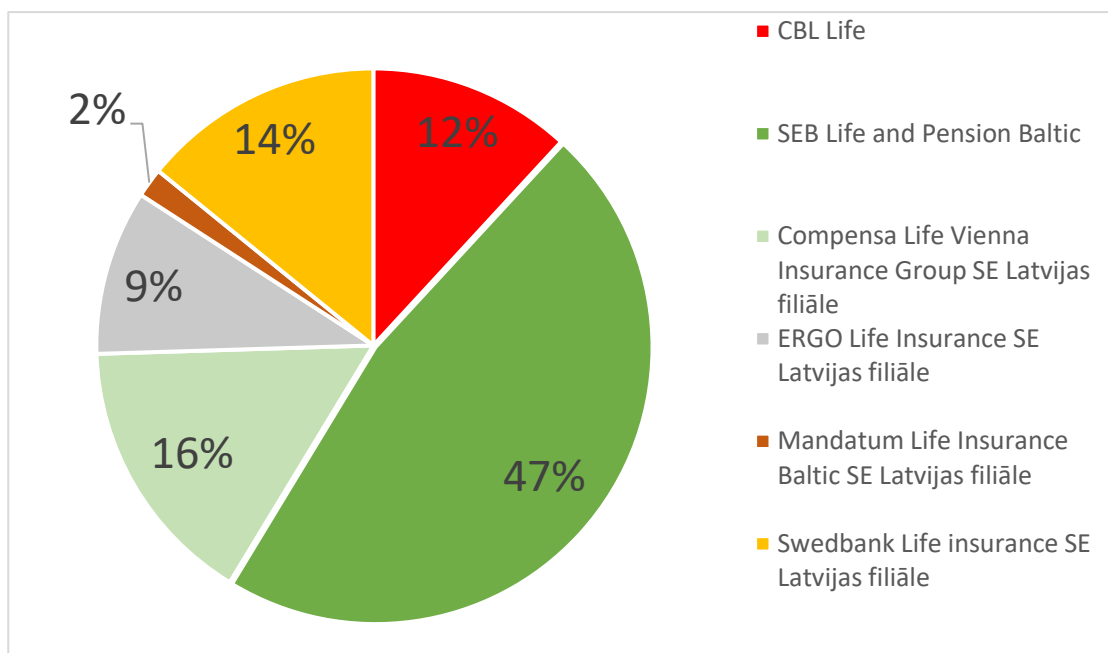

2.5.att., Bruto parakstītās prēmijas 2020.gadā pa apdrošināšanas līguma veidiem³⁹

³⁸ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fctk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

³⁹ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fctk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

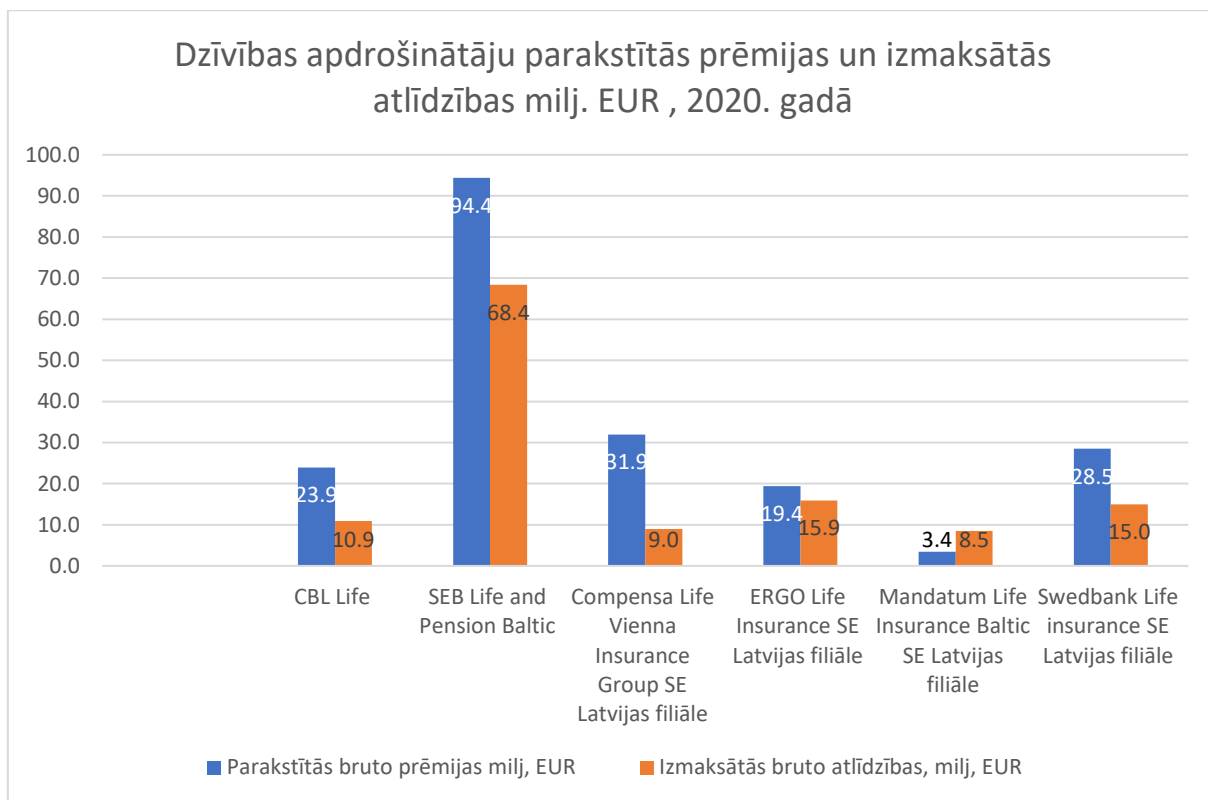
Tirgum piesaistīto līgumu pieprasījums starp citiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem ir 47% , kā iepriekš apskatījām tendence ir augoša un nākotnē visai iespējams, ka turpinās pieaugt bruto parakstīto prēmiju apjoms , jo kā redzējām 1. nodaļā Eiropā tirgum piesaistīto līgumu apjoms ir 73% no visām prēmijām.

2.6.att., Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību tirgus daļa 2020. gadā, pēc bruto parakstītajām prēmijām⁴⁰

Apskatot bruto parakstīto prēmiju apjomu 2020. gadā autore secina , ka “SEB Life and Pension Baltic”, kas ir ar ilgāko darbības pieredzi Latvijā, ieņem stabilu pirmo vietu tirgū ar 47% , kas ir gandrīz puse no Latvijā parakstīto prēmiju apjoma. Vissliktāk veicies “Mandatum Life” , kas ir spējis iekarot tirgus daļu vien 2 %.

⁴⁰ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksna dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdroshinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdroshinataju-dalijuma/>

2.7.att., Parakstītās prēmijas un izmaksātās atlīdzības 2020. gadā, mlj EUR sadalījumā pa dzīvības apdrošinātājiem⁴¹

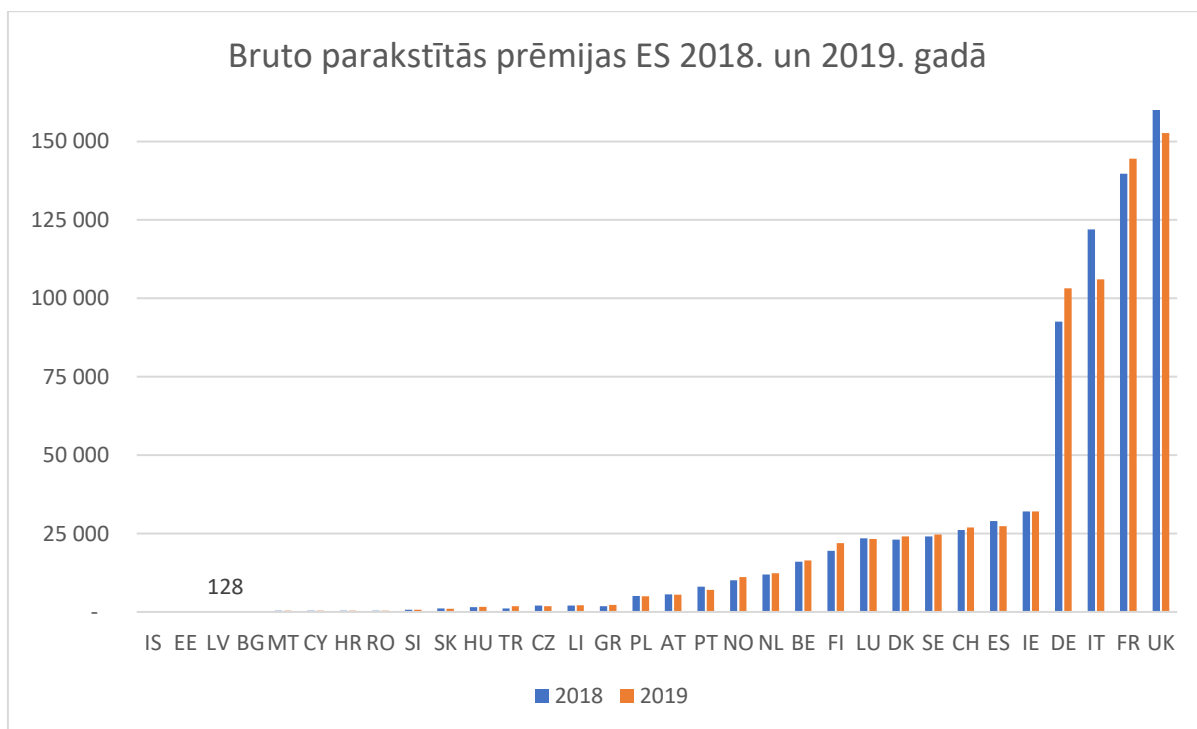
Apskatot bruto parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību apjomu 2020. gadā vienlīdzīgi visām sabiedrībām ir bijuši apjomīgas izmaksas salīdzinājumā pret bruto parakstītajām prēmijām, vissliktāk veicies Ergo kam izmaksātas atlīdzības ir tuvu parakstīto prēmiju apjomam un Mandatum , kas nav spējis piesaistīt tik daudz kā izmaksājis , kas nozīmē ka Mandatum zaudē tirgus daļu. Vislabākie rezultāti 2020. gadā ir Compensai, kas spējis piesaistīt proporcionāli visvairāk salīdzinājumā ar izmaksātajām atlīdzībām, izmaksāto atlīdzību apmērs ir vien 28% no parakstītā prēmiju apjoma.

⁴¹ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksna dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

2.1. Dzīvības apdrošināšanas nozares statistika Eiropā

Domājot par apdrošināšanu ar uzkrājumu veidošanu, jāņem vērā mūsu valsts specifika. Eiropas līmenī darbojas organizācija Insurance Europe, kas apkopo informāciju par dzīvības apdrošināšanas pakalpojuma pieprasījumu Eiropā. Latvijas dati liecina, ka vidēji cilvēks dzīvības apdrošināšanā ir iemaksājis 60 eiro gadā, turpretī vidējais eiropietis – virs 1000 eiro gadā. Latvijā ir ceturtais zemākais uzkrājumu apjoms, aiz mums ir tikai Rumānija, Bulgārija un Turcija. Tā ir kritiski milzīga atšķirība starp Eiropas valstīm. Šie dati atspoguļo to, cik daudz Latvijas iedzīvotājs ir gatavs ieguldīt savā dzīvības un veselības drošībā. Liela ietekme uz šo bēdīgo situāciju ir gan tam, cik bagāta valsts esam, kāda ir mūsu nodokļu sistēma un, protams, vēsturiskā pieredze. Diemžēl šī tendence jau gadiem nemainās, joprojām atrodamies vienā no pēdējām vietām Eiropā.⁴²

Izanalizējot datus, kas pieejami Insurance Europe mājaslapā (Pielikums nr.3) par parakstītajām prēmijām 2019. gadā autore izveidoja diagrammas, pēc kuras arī var izdarīt secinājumus par Latvijas dzīvības apdrošināšanas vietu tirgū Eiropā.

1.3. att., Bruto parakstītās prēmijas Eiropas savienībā 2018. un 2019. gadā, mlj Eur⁴³

Diemžēl kā var redzēt grafikā Latvija ir vienā no pēdējām vietām pēc Bruto parakstīto prēmiju apjoma. 2019. gadā bruto parakstītās prēmijas bija 128 mlj un 2018. – 115 mlj euro.

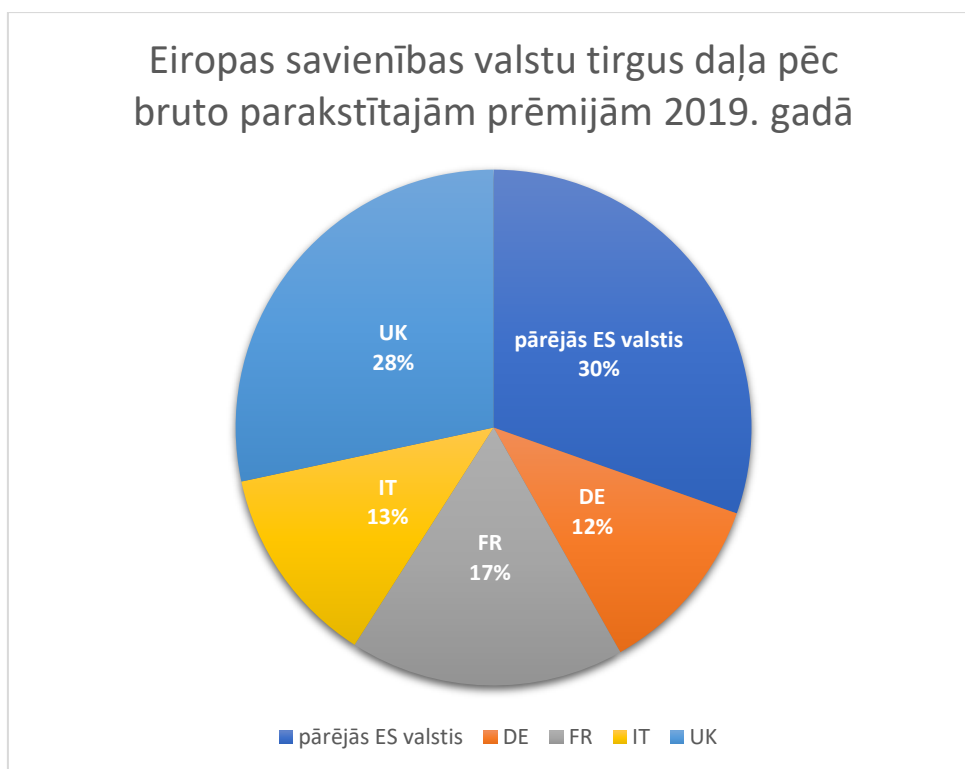
42 Eksperta Māra Krastiņa raksts, Latvijas apdrošināšanas asociācijas sociālā kampaņa, pieejams <https://www.pasarganakotni.lv/ekspertu-raksti/finansu-pratiba-ir-tava-atbildiba-8> (skatīts 02.01.2022)

43 Insurance Europe veidots grafiks par bruto parakstītajām prēmijām, pieejams xls datnē: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics> (skatīts 02.01.2022)

Aiz mums seko arī Igaunija kurai 2019. gadā strauji nokrities bruto parakstīto prēmiju apjoms no 134 mlj 2018. gadā uz 78 mlj 2019. gadā. Lietuvas dati Insurance Europe statistikas datos nav atrodam.

Lielbritānijas apdrošināšanas nozare ir lielākā Eiropā un ceturta lielākā pasaulē. Kā redzam Lielbritānija ir soli priekšā visai Eiropai ar parakstīto prēmiju apjomu. Tas ir izskaidrojams ar to, ka Lielbritānija ir viena no pārticīgākajām un attīstītākajām valstīm pasaulē. Iedzīvotājiem ir salīdzinoši augsts dzīves līmenis salīdzinājumā ar pārējo pasauli; uzņēmumi gūst labumu no konkurētspējīgām nodokļu likmēm, nobriedušas tiesību sistēmas un labi izglītota darbaspēka.

Tāpat kā Latvijā Lielbritānijā arī ir ļoti līdzīga atbalsta nodokļu sistēma, ja veic regulāras iemaksas uzkrājošās apdrošināšanas līgumā (10+gadi – līguma termiņš), nav jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis un uzņēmumiem – uzņēmuma ienākuma nodoklis. Tas gan neattiecas uz īslaicīgajiem līgumiem ar vienreizējām iemaksām.

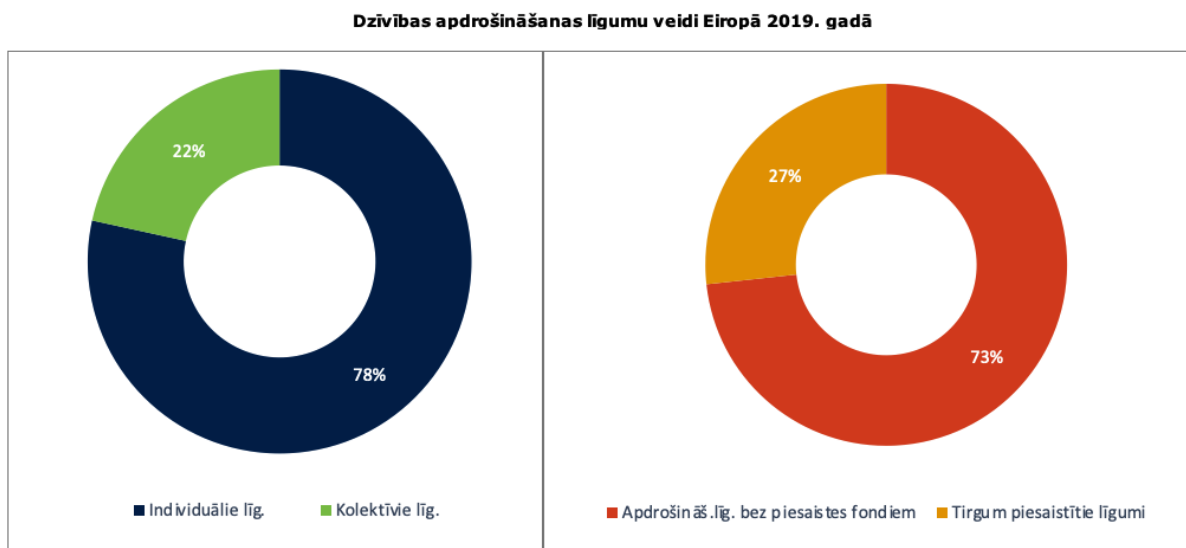

1.4. att. Eiropas savienības valstu tirgus daļa pēc bruto parakstītajām prēmijām 2019. gadā.⁴⁴

Diagrammā autore uzrādīja Eiropas savienības valstis, kam bruto parakstīto prēmiju apjoms 2018. gadā pārsniedz 5%, visas kurām bija zem 5% ierindojo pie pārējās ES. Kā redzam gandrīz ¾ daļas no Eiropas savienības dzīvības apdrošināšanas nozares tirgus aizņem 4 valstis

⁴⁴ Autores veidots attēls un apla diagramma izmantojot Insurance Europe pieejamos statistikas datus par bruto parakstītajām prēmijām, pieejams xls datnē: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics> (skatīts 02.01.2022)

– iepriekš pieminētā Lielbritānija, Vācija, Itālija un Francija. Latvijas tirgus daļa ir 0.02% no kopējām parakstītajām prēmijām Eiropā.

1.5. att. Eiropas savienības dzīvības apdrošināšanas līgumu veidi sadalījumā 2019. gadā.⁴⁵

Šajā grafikā Insurance Europe attēlo dzīvības apdrošināšanas līgumu veidus sadalījumā vai to slēdz darba devēji vai individuālie klienti. Var redzēt ka darba devēju noslēgto līgumu praktīto prēmiju apjoms ir vien nedaudz vairāk kā piektā daļa no visa tirgus.

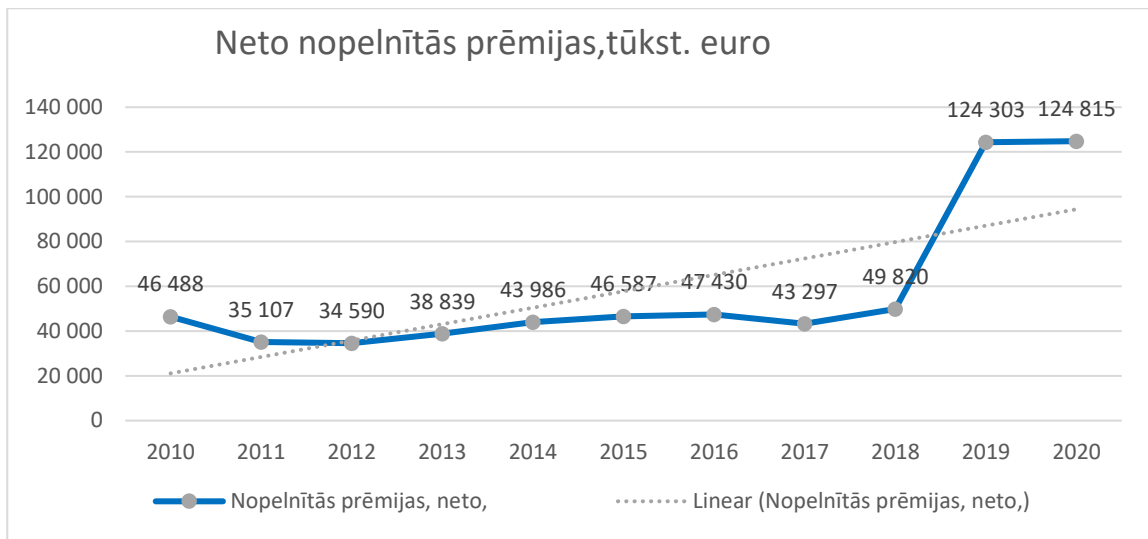
Tirgum piesaistītie līgumi ir ļoti populāri Eiropā, kad klients apdrošinot dzīvību papildus izvēlās uzkrāt un ieguldīt fondos. Visā Eiropā 73% sastāda klientu iemaksas tirgum piesaistītajos fondos.

2.2.LR reģistrēto dzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības rādītāji un to analīze

Šajā apakšnodaļā ir veikta analīze izmantojot FKTK statistiku- publiskos ceturkšņa pārskatus apdrošinātāju dalījumā (Pielikums nr.1) gan nozares ceturkšņa pārskatu datus(Pielikums nr.2). Visos attēlos uzrādītie grafiki ir autores veidoti , apkopojot un sistematizējot šos datus.

Apakšnodaļā autore sniedz uzskatāmu informāciju par kopējiem Latvijā reģistrēto dzīvības apdrošinātāju darbības rādītājiem.

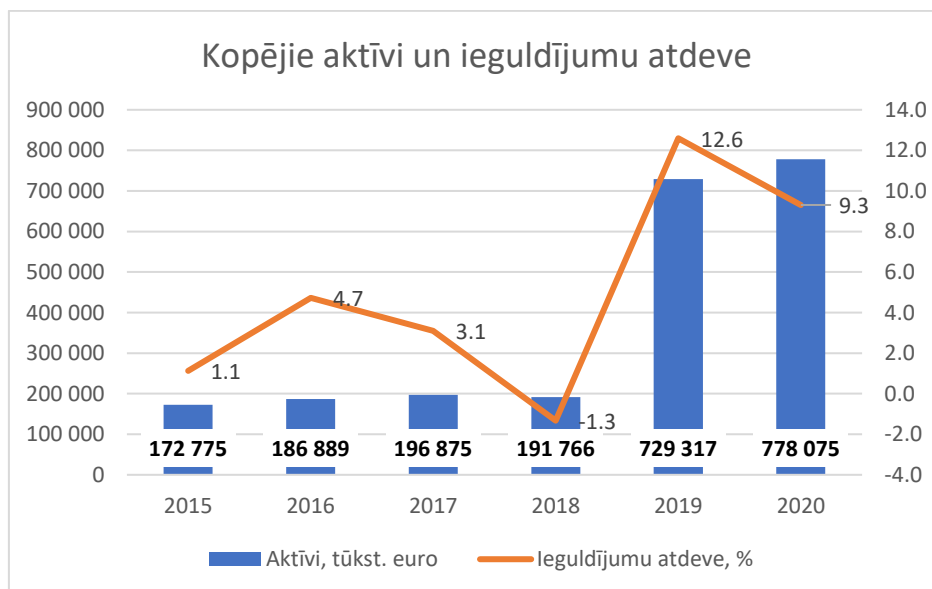
⁴⁵ Insurance Europe veidotas apla diagrammas, pieejams xls datnē: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics> (skatīts 02.01.2022)

2.8. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību nopelnītās prēmijas (neto) no 2010. gada līdz 2020. gadam.⁴⁶

No 2011. gada līdz šim brīdim ir vērojama lineāra izaugsme nopelnīto prēmiju apmēros.

2017. gadā bija vērojams nopelnīto prēmiju kritums, kaut arī visai neliels. 2019. gadā ir ļoti strauji augoša progresija saistībā ar to ka gada nogalē noslēdzas SEB grupas Baltijā strādājošo dzīvības apdrošināšanas kompāniju konsolidācija vienā uzņēmumā SEB Life and Pension Baltic SE uz 2019. gada decembri sasniedzot 124 mlj eiro kas ir par 60 % vairāk kā 2018. gadā. 2020. gadā apjoms ir bijis līdzīgs kā 2019.

2.9. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību kopējie aktīvi un ieguldījumu atdeve no 2015. gada līdz 2020. gadam⁴⁷

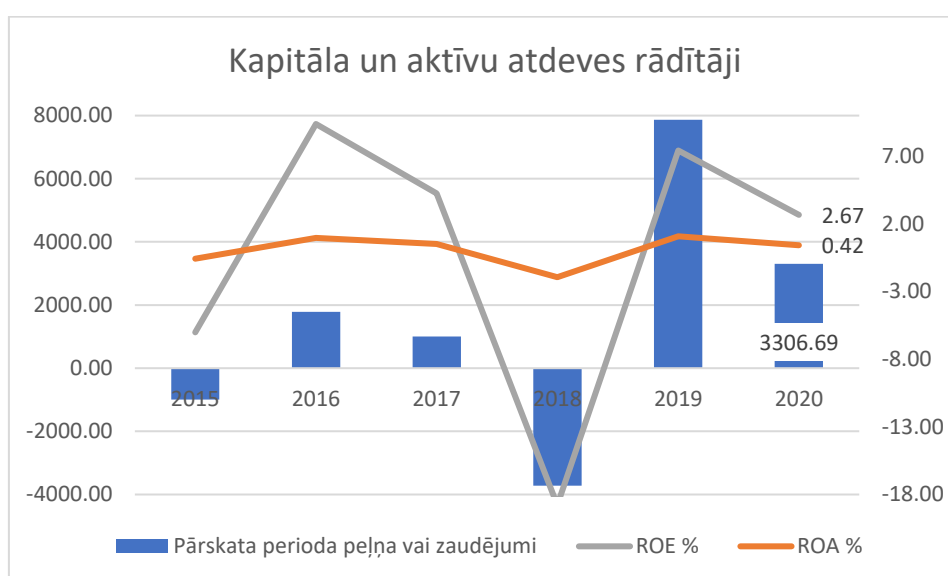
⁴⁶ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdroshinasana/ceturksna-parskati/>

⁴⁷ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdroshinasana/ceturksna-parskati/>

Ieguldījumu atdeve tiek aprēķināta, dalot neto ienākumus no ieguldījumiem ar vidējo ieguldījuma apmēru periodā, izsakot gada procentos.

No 2015. gada ieguldījumu atdeve ir bieži svārstījusies un piedzīvojuši arī pazeminājumus, 2018.gadā tā piedzīvoja kritumu – 1.3 % bet jau nākamajā gadā ieguldījumu atdeves lielums bija 12.6%. Šo kritumu ietekmēja negatīvās finanšu tirgus svārstības būtiski ietekmēja dzīvības apdrošināšanas sabiedrību veiktos ieguldījumus finanšu instrumentos (akcijas, fondi) un šo sabiedrību ieguldījumu ienesīgums saglabājās negatīvs..⁴⁸

2019. gada augstāku ienesīgumu (12.6%) nodrošināja dzīvības apdrošināšanas sabiedrību īstenotā riskantākā ieguldījumu politika (divas trešdaļas ieguldījumu veikti ieguldījumu fondos, t.sk. vairums - akciju un alternatīvajos fondos).⁴⁹

2.10. att. Dzīvības apdrošināšanas peļņa vai zaudējumi, kapitāla un aktīvu atdeves rādītāji no 2015. gada gada līdz 2020. gadam⁵⁰

Apdrošināšanas sabiedrību peļņa 2020. gadā (3.3mlj) bija krietni zemāka kā 2019. gadā (7.9mlj.) un šī iemesla dēļ ir kritušie rentabilitātes rādītāji. Vislielāku kritumu piedzīvojis pašu kapitāla atdeves rādītājs nokrītot par gandrīz 5%.

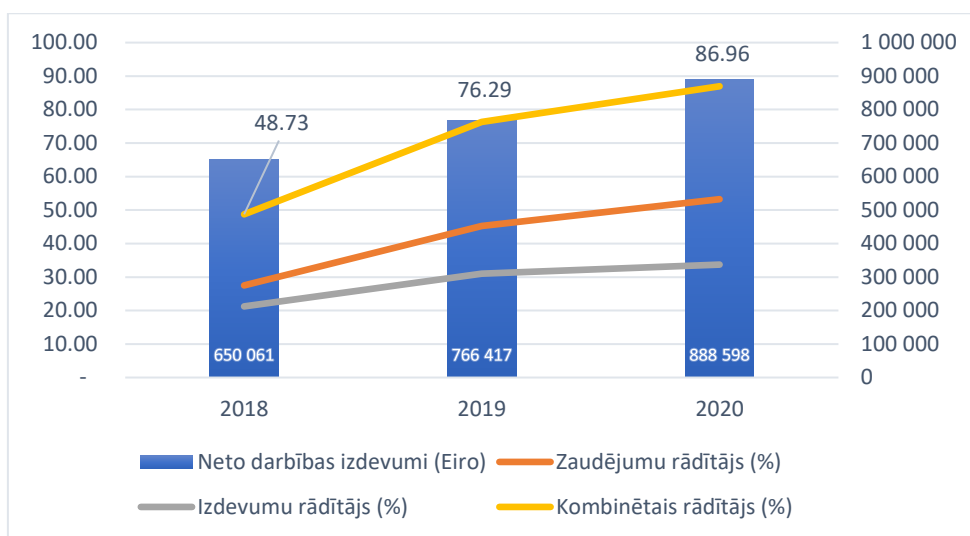
2018. gada dzīvības apdrošināšanas sabiedrību negatīvo darbības rezultātu - zaudējumus 3.7 milj. eiro apmērā galvenokārt noteica pieaugušās atlīdzību izmaksas un darbības izdevumu kāpums.⁵¹

48 FKTK tīrgus apskats par 2018 gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/APSKATS_4Q_2018.pdf

49 FKTK tīrgus apskats par 2019 gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2020/04/Q4_2019_APSKATS.pdf

50 Autoreis veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

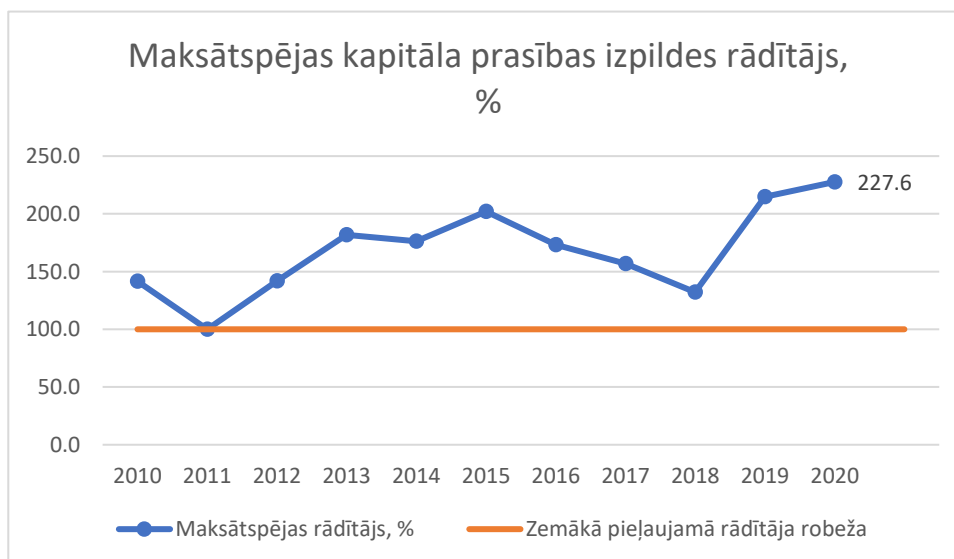
51 FKTK tīrgus apskats par 2018 gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/APSKATS_4Q_2018.pdf

2.11. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību zaudējumu un izdevumu rādītāji, kombinētais rādītājs un neto darbības izdevumi no 2018. gada līdz 2020. gadam⁵²

Grafikā var redzēt kopsakarību starp darbības izdevumiem un izdevuma rādītāju, kaut gan izdevumu rādītāja aprēķināšanai darbības izdevumi nav vienīgā komponente, var saskatīt ka tiklīdz izdevumi palielinās arī izdevumu rādītājs ir augstāks.

Kombinētais rādītājs 2020. gadā ir 87% kas nozīmē uz katrēm 10 eiro apdrošināšanas sabiedrības nopelna 1.30 eiro. Visa pārskata perioda laikā kombinētais rādītājs ne reizi nav pārsniedzis 100% atzīmi, kas nozīmē, ka dzīvības apdrošināšanas sabiedrības ir strādājušas ar peļņu.

2.12. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksātspējas rādītājs no 2010. gada līdz 2020. Gadam.⁵³

⁵² Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

⁵³ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

Maksābspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs ir dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksābspējas izpildes rādītājs, kurš parāda dzīvības apdrošināšanas sabiedrības rīcībā esošo līdzekļu pietiekamību tās minimālās maksābspējas nodrošināšanai. Minimālā maksāspēja jeb maksābspējas norma ir aprēķināms lielums, kas izsaka ar noslēgtajiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem saistīto risku kvantitatīvo apmēru.

2011. gadā maksābspējas rādītājs bija 100, tādējādi sasniedzot zemāko pieļaujamo robežu, kopš 2012. gada līdz 2015. gada rādītājs stabili saglabājies virs prasību minimuma, lai gan līdz 2018. gadam sekoja lejupslīdes posms. 2019. gadā sasniedza augstāko rādītāju un līdz šim turpina augt. 2020. gadā maksābspējas izpildes rādītājs saglabājās stabili virs minimālajām prasībām un sasniedza 228%.

Autore secina ka kopš 2015. gada Tirgum piesaistītie līgumi ir arvien ieguvuši lielāku popularitāti un ir visvairāk pārdotie un pieprasītie produkti starp dzīvības apdrošināšanas līgumu veidiem. Cilvēki arvien vairāk sāk apzināties to, cik svarīgi ir ieguldīt ilgtermiņā, lai varētu nopelnīt vairāk un aizsargāt sevi pret neparedzētām situācijām, kā arī parūpēties par savu tuvinieku drošību nākotnē, tāpēc populārāki kļūst dažādi finanšu instrumenti, kuri ir piesaistīti apdrošināšanas tirgum kā, piemēram, fondi un akcijas.

Vērojama izaugsme parakstīto bruto prēmiju apmēros, tāpat arī izmaksāto bruto atlīdzību apjoms turpina pieaugt. No 2011. gada līdz šim brīdim ir vērojama lineāra izaugsme nopelnīto prēmiju apmēros, kas dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām rezultējās ar peļņas kāpumu ja vien finanšu tirgos nav lielas svārstības.

Autore secina, ka "SEB Life and Pension Baltic", kas ir ar ilgāko darbības pieredzi Latvijā, ieņem stabilu pirmo vietu tirgū. Top 3 pakalpojumu sniedzēji pēc parakstīto prēmiju apjoma 2020. gadā bija SEB, Swedbank un Compensa. AAS "CBL Life" ieņem 4 vietu tirgū.

Lai gan Latvijas dzīvības apdrošināšanas nozares attīstība ir ar pozitīvu tendenci un katru gadu tā kļūst arvien pieprasītāka, tomēr, salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm, jāsecina, ka Latvijas dzīvības apdrošināšanas nozarei ir vieni no zemākajiem rādītājiem un starpība starp Eiropas dzīvības apdrošināšanas nozares vidējo līmeni ir ļoti liela.

Apdrošināšanas sabiedrību peļņa svārstās līdzīgi kā ieguldījumu atdeve, jo ir tieša saikne ar investīciju rezultātu un finanšu tirgus svārstībām.

Visa pārskata perioda laikā kombinētais rādītājs ne reizi nav pārsniedzis 100% atzīmi, kas nozīmē, ka dzīvības apdrošināšanas sabiedrības ir strādājušas ar peļņu.

Maksātnespējas kapitāla rādītājs visā periodā dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām stabili saglabājies virs prasību minimuma.

3. AAS “CBL LIFE” FINANŠU DARBĪBAS ANALĪZE

3.1.AAS “CBL LIFE” raksturojums

AAS „CBL Life” kā AS „Citadele banka” grupas uzņēmums. Uzņēmumu reģistrā reģistrēta 2005. gada 2. decembrī ar vienoto reģistrācijas numuru 40003786859, juridisko adresi Republikas laukums 2a, Rīga, LV-1010, skatīt 1.1. attēlu.

AAS „CBL Life” savu uzņēmējdarbību veic kā juridiska persona- apdrošināšanas akciju sabiedrība.

Uzkrājuma līdzekļu pārvaldītājs ir AAS “CBL Life” mātes kompānija IPAS „CBL Asset management”. Savukārt IPAS „CBL Asset management” mātes uzņēmums ir AS “Citadele banka”. 75% plus viena bankas Citadele akcijas īpašnice ir Timotija Kolinsa (Timothy Collins) dibinātā „Ripplewood Advisors LLC” vadīts investoru konsorcijs, bet 25% mīnusciena akcija pieder Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankai. Kopš 2016.gada 6. decembra AS “Citadele banka” emitējās regulētajā tirgū (Nasdaq Riga, Baltijas parāda vērstpapīru saraksts).

2021. gada martā par valdes priekšsēdētāju AAS „CBL Life” iecelta Anna Fišere-Kaļķe.

Savu darbību līdz ar licences dzīvības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas uzsākšanai Finanšu un kapitāla tirgus komisija izsniegusi 2007. gada 8. jūnijā. AAS „CBL Life” reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls ir EUR 4 268 615.

2014. gada 23. decembrī AAS “Citadele Life” nomainīja nosaukumu uz AAS “CBL Life”.

Apdrošināšanas sabiedrība ir Latvijas Republikā reģistrēta komercsabiedrība akciju sabiedrības formā vai Eiropas komercsabiedrība vai savstarpējās apdrošināšanas kooperatīvā biedrība, kurai saskaņā ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likumu ir tiesības veikt apdrošināšanu. Personas, kuras ir tiesīgas dibināt apdrošināšanas sabiedrību ir noteiktas Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 29. pantā.

Komercsabiedrībām, kuras vēlas saņemt licenci dzīvības apdrošināšanai, Finanšu un kapitāla tirgus komisija nosaka minimālo sākotnējo kapitālu 3,7 miljoni eiro. Savukārt iesniegumu par licences izsniegšanu apdrošināšanas veikšanai Finanšu un kapitāla tirgus komisija izskata un lēmumu pieņem sešu mēnešu laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Finanšu kapitāla un tirgus komisija AAS “CBL Life” ir izsniegusi šādas licences:

- 1) licenci nelaimes gadījumu apdrošināšanai

2) licenci dzīvības apdrošināšanai

2020. gadā uzņēmumā vidēji tika nodarbināti 24 darbinieki.

2021. gada uzņēmuma mērķos ir iekļauta portfeļa palielināšana, tirgus daļas palielināšana, produktu tarifu un komisiju pārskatīšana

Divi darbinieki ir nodarbināti finanšu un grāmatvedības daļā – tās daļas vadītāja, galvenās grāmatvedes palīdzē. Apdrošināšanas sabiedrībā ļoti nozīmīgs un ar likumu noteikts ir amats - aktuārs, kas arīdzan sadarbojās ar grāmatvedības daļu.

Dzīvības apdrošināšanas tirgus kā finanšu iestādes sastāvdaļa ir tieši atkarīgi no klientu maksātspējas, uzticības, finanšu tirgus stabilitātes u.c. svarīgiem faktoriem.

Dzīvības apdrošināšanas kompānijas stingri uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kurai ir tiesības veikt ierobežojumus attiecībā uz produktu saistītajiem riskiem, kā, piemēram, finanšu ieguldījumu līgumu piesaisti noteiktām vecuma grupām, katra klienta izpēte par viņa vēlamu finanšu instrumenta līguma izvēli, kur klients izprot riskus, komisijas, finanšu tirgus svārstības u.c.

Atbilstoši Sabiedrības Darījumdarbības stratēģijai (Sabiedrības attīstības plānam 2020.-2023.gadam), Sabiedrības mērķis (vīzija) ir būt starp TOP 3 dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām Latvijā, ar pieaugošu vērtību akcionāram un ar augstākā līmeņa apkalpošanas kvalitāti klientiem. Sabiedrības misija ir sniegt vienkāršus, klientu vajadzībām aktuālus apdrošināšanas pakalpojumus, korporatīvajā pārvaldībā nodrošinot godīgu un profesionālu darbību attiecībā uz akcionāriem, klientiem un Sabiedrību ikvienā tās darbības virzienā.⁵⁴

Iedzīvotājiem CBL Life piedāvā dažādus dzīvības apdrošināšanas veidus ar iespēju izmantot arī nodokļu atvieglojumus. Uzkrājošā dzīvības apdrošināšana sniedz iespēju veidot uzkrājumus un apdrošināt savu vai savu tuvinieku dzīvību vai nelaimes gadījumu riskus. Kredītņēmēja dzīvības apdrošināšanas pakalpojums izveidots iedzīvotājiem, kuriem ir kredītsaistības, jo ar šo pakalpojumu apdrošinātājs neparedzētas dzīves situācijas gadījumā sedz kredītņēmēja kredītsaistības apdrošinājuma summas apmērā. Personas apdrošināšanas pakalpojums sniedz iespēju apdrošināt dzīvību vai nelaimes gadījumu riskus, neveicot uzkrājumu.

Uzņēmumiem CBL Life piedāvā uzkrājošās dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu, kas ir efektīvs risinājums darbinieku piesaistei un motivēšanai, kā arī uzņēmuma līdzekļu optimizācijai.

Uzņēmums piedāvā šādus apdrošināšanas produktus:

54 AAS "CBL Life" Ziņojums par maksātspēju un finansiālo stāvokli, pieejams :https://www.cbllife.com/files/pdf/cbl_life_zinojums_2020.pdf , (skatīts 15.12.2021)

- Tirgum piesaistītā dzīvības apdrošināšana (uzkrājums fondos)

Produkts ir piemērots klientam, kurš vēlas veidot uzkrājumu fondos, papildus saņemt nodokļu atvieglojumus un, ja ir nepieciešamība, ir iespēja apdrošināt savu vai savu tuvinieku dzīvību vai nelaimes gadījumu riskus.

- Dzīvības apdrošināšana ar garantētu procentu likmi (Garantētais uzkrājums)

Produkts ir piemērots klientam, kurš vēlas veidot uzkrājumu piesaistot naudu aktuālajai garantētai likme, papildus saņemt nodokļu atvieglojumus un, ja ir nepieciešamība, ir iespēja apdrošināt savu vai savu tuvinieku dzīvību vai nelaimes gadījumu riskus.

- Kredītņēmēja dzīvības apdrošināšana

Kredītņēmēja dzīvības apdrošināšana klientam ir vispiemērotākais apdrošināšanas veids, ja viņam ir kredītsaistības un vēlas pasargāt savu ģimeni no negaidītas parādu nastas vai īpašuma piespiedu realizēšanas.

- Personas apdrošināšana

Šis produkts klientam ir vispiemērotākais, ja viņš vēlas apdrošināt savu dzīvību vai nelaimes gadījumu riskus, neveicot uzkrājumu.

- Mūža pensija

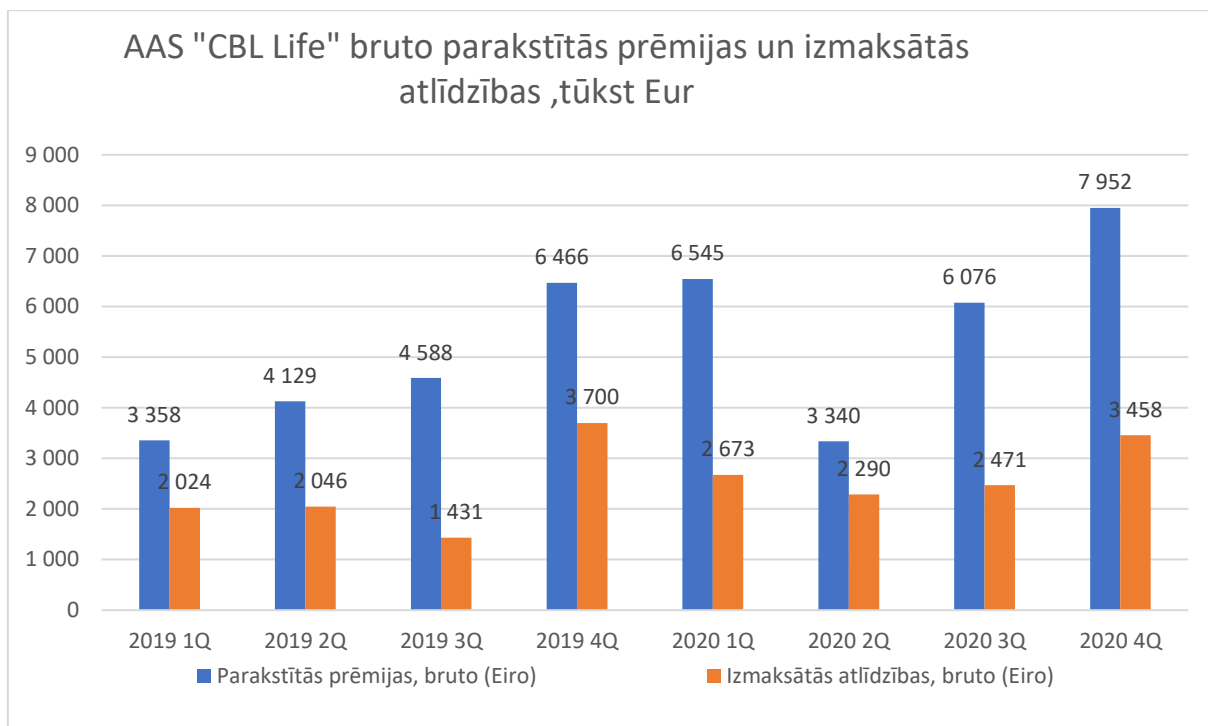
Mūža pensija ir apdrošināšanas atlīdzība, kas tiek maksāta no pensiju 2. līmenī uzkrātā kapitāla, ko veic apdrošināšanas sabiedrība Mūža pensijas apdrošināšanas līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā līdz Jūsu (apdrošinātās personas) mūža beigām.

Noslēdzot Mūža pensijas apdrošināšanas līgumu, klients var atlikt Mūža pensijas izmaksas uzsākšanu uz vēlāku laiku, norādīt labuma guvēju, kā arī to mainīt, noteikt dažādus Mūža pensijas izmaksas posmus un apmēru katrā izmaksas posmā.

3.2.AAS “CBL Life” un ”dzīvības apdrošināšanas tirgus raksturojošie rādītāji un analīze

Šajā apakšnodaļā ir veikta analīze izmantojot FKTK statistiku- publiskos ceturkšņa pārskatus apdrošinātāju dalījumā. Visos attēlos uzrādītie grafiki ir autores veidoti , apkopojot un sistematizējot šos datus.

Par bāzes periodu autore izvēlējusies ceturksni, jo dati ir salīdzināmi ar iepriekšējo periodu un norāda kādas tendences pastāv sabiedrības līmenī.

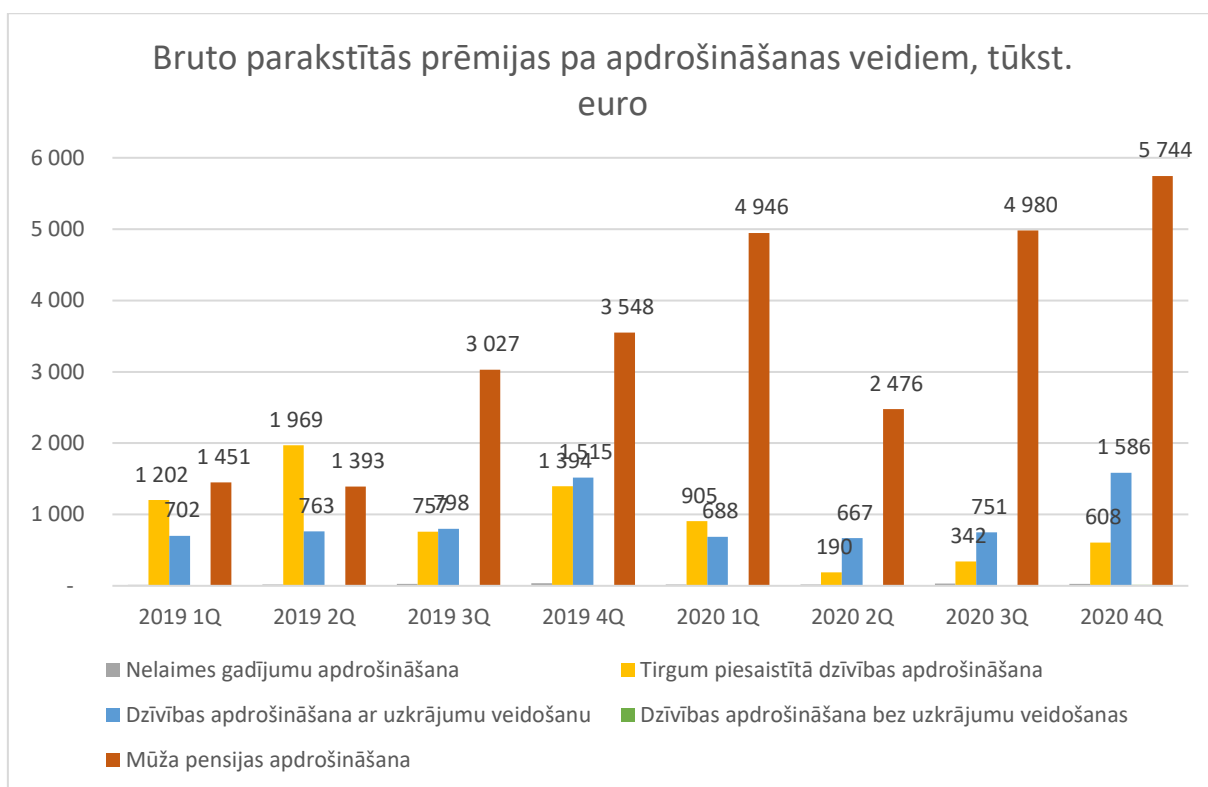

3.1. att. AAS "CBL Life" parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības no 2019. gada līdz 2020. gadam⁵⁵

Salīdzinājumā ar 2019. gadu, 2020. gadā parakstīto prēmiju apjoms pieaudzis par 29%. Autore norāda ka attēlā veidotajā grafikā ir redzama dzīvības apdrošināšanas nozares tendence, salīdzinājumā ar gada pārējiem ceturkšņiem vislabākie rezultāti ir pēdējā ceturksnī. Novembrī decembrī, tad cilvēki grib paspēt iemaksāt /noslēgt līgumus lai saņemtu iedzīvotāju ienākuma nodokli no veiktajām iemaksām.

Par izmaksāto atlīdzību apjomu var piebilst, ka to ir diezgan viegli prognozēt, jo līgumiem ir termiņa beigas, ja vien līgumu nepagarina, vai nelauž pirms termiņa ir viegli prognozēt izejošo naudas plūsmu. Šeit pastāv tāda pati tendence kā parakstītajām prēmijām, var redzēt ka arī gada pēdējais ceturksnis ir tas brīdis kad tiek izmaksātas visvairāk atlīdzības, kas ir saistīts ar līguma noslēgšanas periodu.

⁵⁵ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

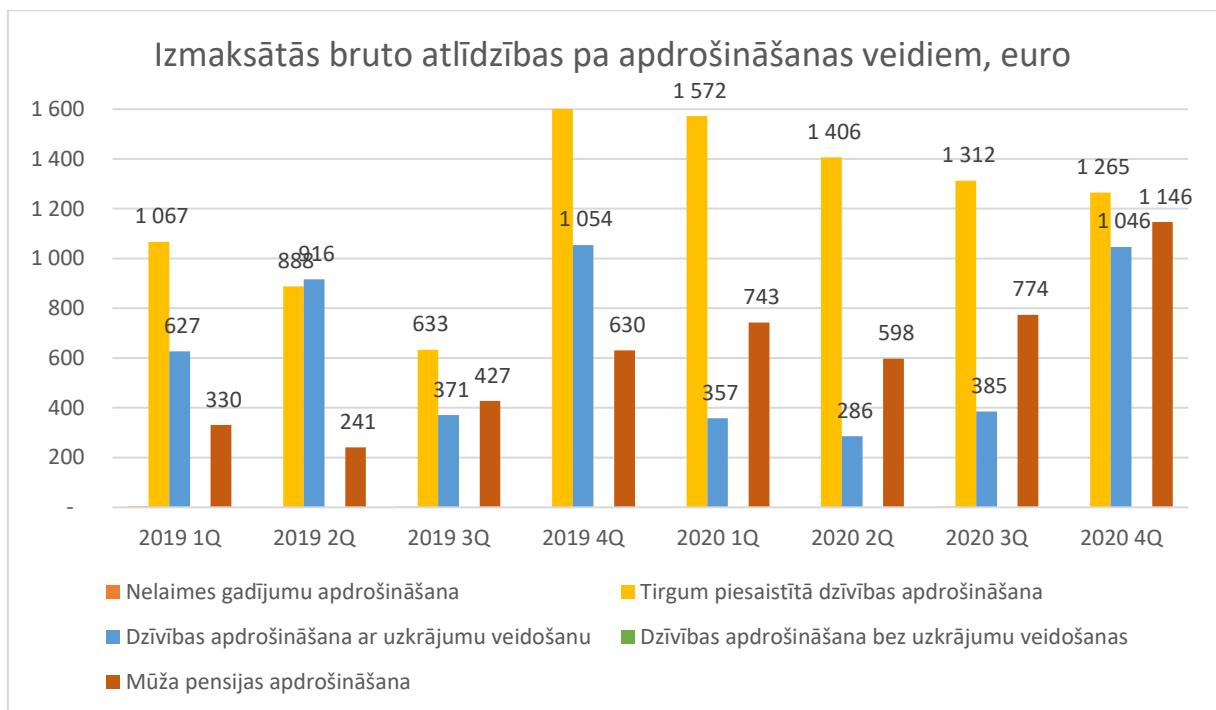
3.2. att. AAS “CBL Life” parakstītās bruto prēmijas sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem no 2019. gada līdz 2020. gadam⁵⁶

Tirdzniecībā piesaistītie līgumi ir arvien ieguvuši lielāku popularitāti un ir visvairāk pārdotie un pieprasītie produkti starp dzīvības apdrošināšanas līgumu veidiem nozarē taču AAS CBL Life rezultāti 2020.gadā nav iepriecinoši jo sabiedrība ir spējusi parakstīt tikai 2 mlj eur.kopā tirgū tie bija 55.5 .mlj Jāsaka ka AAS “CBL Life parakstīto prēmiju apjomos dominē Mūža pensijas līgumi” 2020. gadā sasniedzot 18.1 milj.Euro, tirgū kopējais parakstītais apjoms ir 30.9 mlj. eur, kas nozīmē ka CBL Life spēja mūža pensiju piesaistīt 59% no kopējā tirgus rezultāta. Sabiedrības tirgus daļa jaunajās prēmijās pieauga par 5.5%, līdz 31.7%. Turpretī straujš kritums bija novērojams tirdzniecībā piesaistīto apdrošināšanas līgumu iemaksātajās prēmijās, tām samazinoties par gandrīz 60%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Kopējais tirdzniecībā piesaistīto līgumu ieguldījumu apjoms gada laikā samazinājās par 13.2%, līdz 21.6 milj. EUR. Bruto parakstītās prēmijas 2020.gadā pieauga par 2.7% un pieaugums bija gan dzīvības, gan nelaimes gadījumu apdrošināšanas segmentos.⁵⁷

⁵⁶ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātājiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

⁵⁷ CBL Life 2020.gada finanšu pārskats pieejams:

<https://www.cblgroup.com/media/W1siZiIsIjIwMjEvMDQvMzAvNmxbw29lOTUxdV9BQVNFQ0JMX0xpZmVfcGFyc2thdHNfMjAyMF8yM18wNF9hY2NlcHRlZlF9GSUSBTC5wZGYiXV0?sha=3f07f3139e16fbd0> (skatīts 15.12.2021)

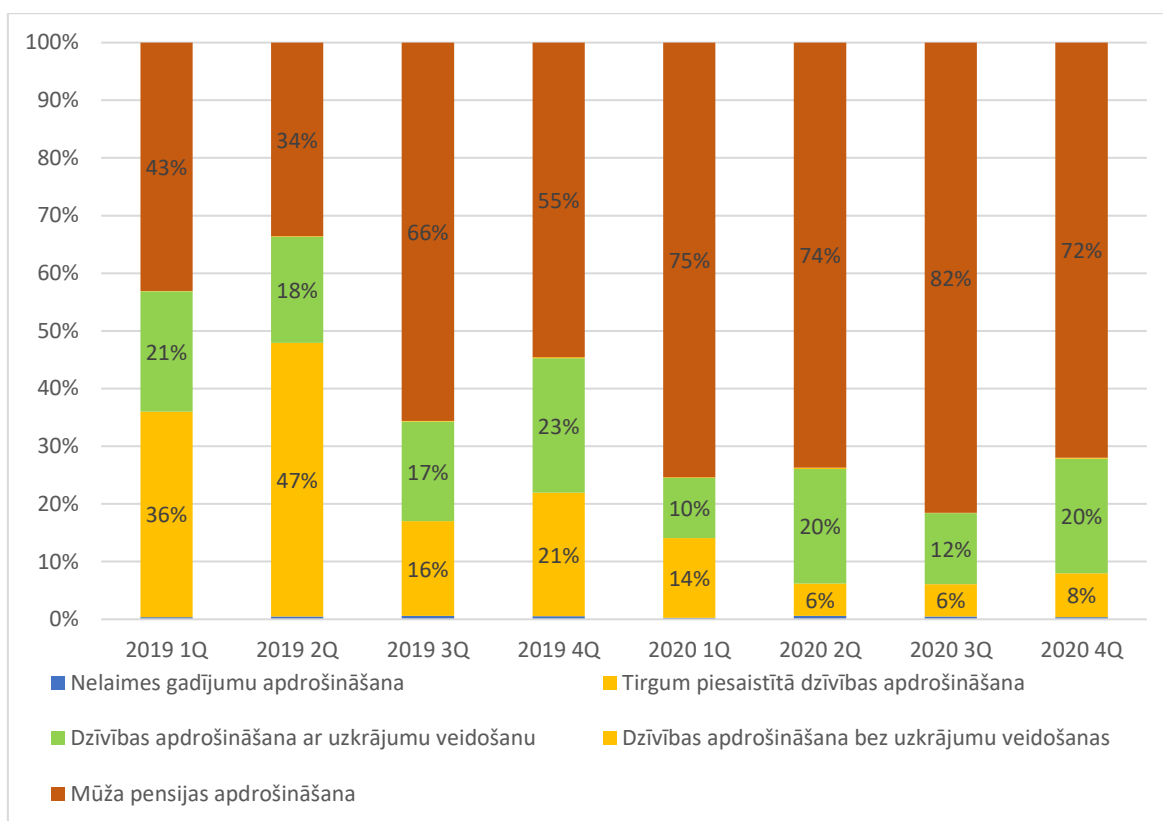

3.3. att. AAS "CBL Life" izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem no 2019. gada līdz 2020. gadam⁵⁸

Pēc šiem autores apkopotajiem datiem var secināt ka pirms 5 gadiem populārākais līguma veids, kas tika slēgts bija tirgum piesaistītie līgumi un dzīvības apdrošināšanas līgumi ar uzkrājumu veidošanu. 2015. gadā slēdzot līgumus minimālais līguma termiņš bija 5 gadi lai saņemtu nodokļu pārmaksu no apdrošināšanas līgumos veiktajām iemaksām, šobrīd, kopš 2018.gada līgumiem jābūt ne īsākiem par 10. gadiem.

Mūža pensijas apdrošināšanas līgumi tiek slēgti kopš 2016. gada, ar katru gadu palielinās mūža pensijas aktīvi, saistībā ar 2. pensijas līmeņa daļbnieku pensionēšanos. Saistībā ar to ka klients var izvēlēties sev noteiktu izmaksu plānu , izmaksas ir viegli prognozējamas.

⁵⁸ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

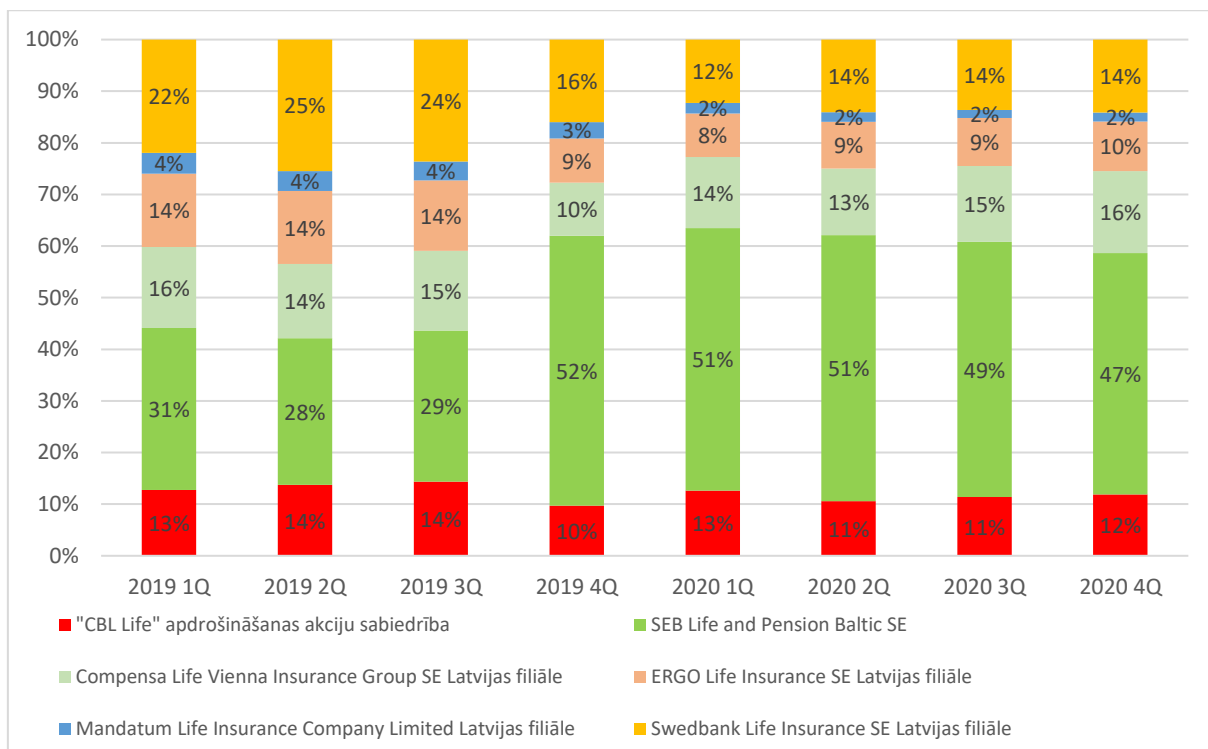

3.4.att., AAS “CBL Life” parakstītās bruto prēmijas procentuālais sadalījums pa apdrošināšanas veidiem no 2019. gada līdz 2020. gadam⁵⁹

“AAS CBL Life” darbības nozare 2020.gadā balstījās uz mūža pensijas līgumiem 2020. gadā tie bija vidēji 75% no kopējās bruto parakstītās summas. Tirgum piesaistītā dzīvības apdrošināšanas uz 2020. gada 4.ceturksnī pēc apjomiem veidoja vien 8% no kopējā parakstīto prēmiju apjoma.

Papildus bruto parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību apjoma analīzei sabiedrība ikmēnesi apskata pārdošanas rezultātus pa kanāliem pārdošanas plānu izpildi pret budžetēto, kā arī faktisko portfeli apjomu pret budžetēto.

⁵⁹ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma/>

3.5.att., Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību tirgus daļa 2019. gada līdz 2020.gadam, pēc bruto parakstītajām prēmijām⁶⁰

Apskatot bruto parakstīto prēmiju apjomu 2020. gada 4. ceturksnī autore secina, ka “SEB Life and Pension Baltic”, kas ir ar ilgāko darbības pieredzi Latvijā, ieņem stabilu pirmo vietu tirgū ar 47%, kas ir gandrīz puse no Latvijā parakstīto prēmiju apjoma. Vissliktāk veicies “Mandatum Life”, kas lēnām zaudē tirgus daļu. CBL Life tirgus daļa kopš 2019. gada ir ļoti svārstījusies pa ceturkšņiem nokrītot 2019. gada beigās līdz pat 10% bet 2020. beigās ir atguvusi un uzlabojusi sasniedzot 12%, kas tomēr ir mazāk kā 2019. gada sākumā kad tirgus daļa bija 13%.

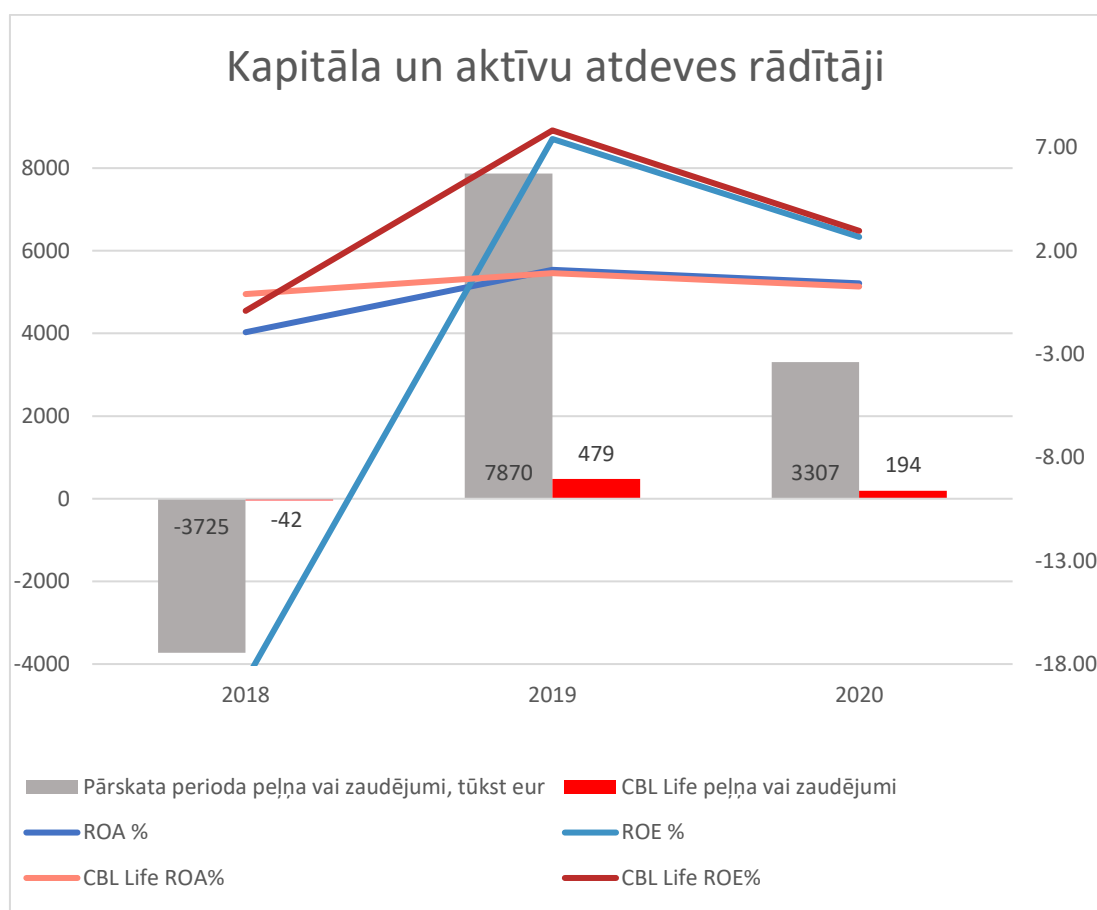
Papildus esošajiem grafikiem sabiedrība izmanto un analizē datus ko apkopo SKDS un sūta finanšu nozares asociācija par kopējiem tirgus finanšu rezultātiem, datiem. Šajos datos papildus FKTK publiski redzamajiem datiem ir apkopojums par apdrošināto personu skaitu.

⁶⁰ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas ceturksņa dati pa apdrošinātajiem <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/publiskie-ceturksna-parskati-apdrosinataju-dalijuma>

3.3.AAS “CBL Life” finanšu rādītāji un to analīze

Šajā apakšnodaļā ir veikta analīze izmantojot FKTK statistiku- publiskos ceturkšņa pārskatus apdrošinātāju dalījumā un arī AAS “CBL Life” un SEB Life and Pension Baltic, SE Visos attēlos uzrādītie grafiki ir autores veidoti, apkopojot un sistematizējot šos datus.

Par bāzes periodu autore izvēlējusies trīs gadu periodu no 2018-2020. gadam.

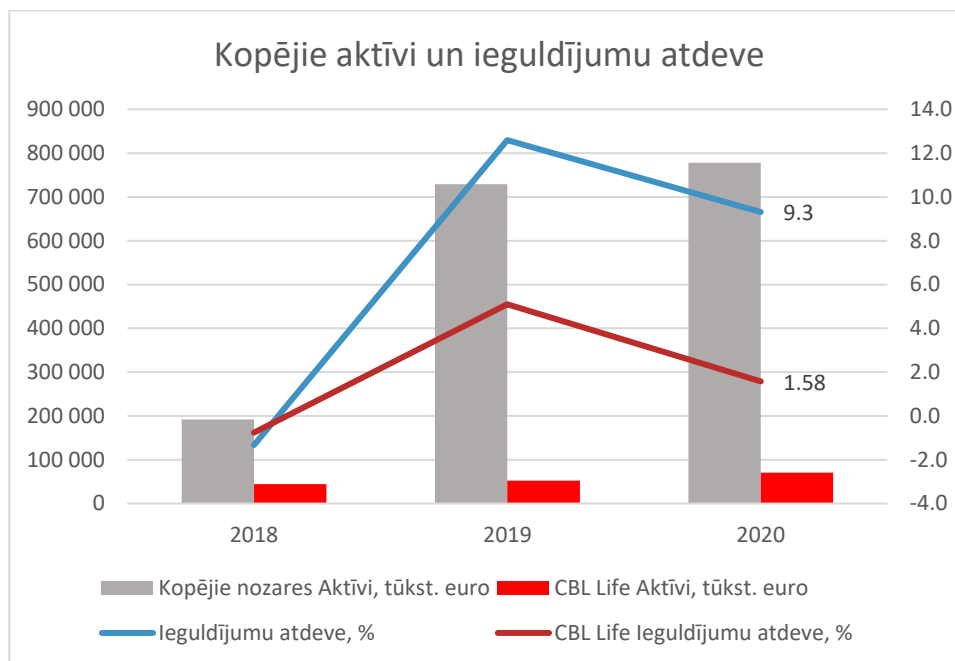

3.6. att. Dzīvības apdrošināšanas sab. Un CBL Life peļņa vai zaudējumi, kapitāla un aktīvu atdeves rādītāji no 2018. gada gada līdz 2020. gadam⁶¹

Apdrošināšanas sabiedrību kopējā peļņa bija mazāka kā 2019. gadā, un līdz ar to kritās aktīvu atdeves un kapitāla atdeves rādītāji.

AAS “CBL Life” peļņa uz 31.12.2020 sasniedza 194 tūkst, tādējādi ir kritušies kapitāla un arī aktīvu atdeves rādītāji. Vislabākais kapitāla atdeves rādītājs bija 2019. gadā 7.83% un aktīvu 0.92%. Kopējais dzīvības apdrošināšanas nozares ROA uz 2020. gadā ir 0.42% un ROE 2.67%, CBL Life dati ir tuvu nozarē esošajiem.

61 Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdroinasana/ceturksna-parskati/>

3.7. att. Nozares un CBL Life kopējie aktīvi un ieguldījumu atdeve no 2018. gada līdz 2020.gadam⁶²

Ieguldījumu atdeve tiek aprēķināta, dalot neto ienākumus no ieguldījumiem ar vidējo ieguldījuma apmēru periodā, izsakot gada procentos.

Ieguldījumu atdeve ir bieži svārstījies un piedzīvojuši arī pazeminājumus, 2018.gadā tā piedzīvoja kritumu – 1.3 % bet jau nākamajā gadā ieguldījumu atdeves lielums bija 12.6%. Šo kritumu ietekmēja negatīvās finanšu tirgus svārstības būtiski ietekmēja dzīvības apdrošināšanas sabiedrību veiktos ieguldījumus finanšu instrumentos (akcijas, fondi) un šo sabiedrību ieguldījumu ienesīgums saglabājās negatīvs..⁶³

2019. gada augstāku ienesīgumu (12.6%) nodrošināja dzīvības apdrošināšanas sabiedrību īstenotā riskantākā ieguldījumu politika (divas trešdaļas ieguldījumu veikti ieguldījumu fondos, t.sk. vairums - akciju un alternatīvajos fondos.⁶⁴ Grafīkā var redzēt ka AAS “CBL Life” ieguldījumu atdeves rādītājs 2019. gadā bija uz pusi mazāks 5.10%, galvenokārt tas ir tāpēc, ka 2019. gadā strauji uzlabojās rādītājs SEB Life and Pension Baltic SE. Šis rādītājs uzlabojās jo 2019. gada nogalē noslēdzas SEB grupas Baltijā strādājošo dzīvības apdrošināšanas kompāniju konsolidācija vienā uzņēmumā SEB Life and Pension Baltic SE. Un arī turpmāk SEB Life and Pension Baltic šis rādītājs ir daudz ausgtāks.

62 Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

63 FKTK tirgus apskats par 2018 gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/APSKATS_4Q_2018.pdf

64 FKTK tirgus apskats par 2019 gada 4. ceturksni https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2020/04/Q4_2019_APSKATS.pdf

Veicot ieguldījumus Finanšu instrumentos, Sabiedrība pārvalda un kontrolē visus būtiskākos ar ieguldījumiem saistītos riskus, t.sk. kredītrisku, tirgus risku un likviditātes risku.

Sabiedrības ieguldījumu portfelis nodrošina ilgtermiņa kapitāla pieaugumu, izvēloties sabalansētu un pietiekami diversificētu ieguldījumu portfeļa struktūru, neuzņemoties ieguldījumu koncentrāciju tādās valstīs, sektoros vai nozarēs, kas ir raksturojamas ar lielu nenoteiktību, cenu svārstību un politisku risku.

Sabiedrība nosaka specifiskus ieguldījumu veidošanas nosacījumus un kvantitatīvos ierobežojumus - finanšu aktīviem, kuriem ir kopīgs ieguldīšanas mērķis un vienoti riska parametri. Parasti šādiem ieguldījumiem tiek izmantoti atsevišķi nodalīti ieguldījumu portfeļi.

Sabiedrības īstermiņa ieguldījumi tiek veikti ar mērķi nodrošināt Sabiedrības likviditāti un tekošo izdevumu segšanu.⁶⁵

Lai gan finanšu tirgi 2020. gada 1. ceturksnī piedzīvoja strauju korekciju, Centrālo banku un valdību savlaicīgi un liela apmēra stimulējošie pasākumi nodrošināja to atgūšanos. Tā rezultātā 1. ceturksnī piedzīvotie zaudējumi Sabiedrības investīciju portfeļos tika atgūti un gads tika noslēgts ar pozitīvu investīciju atdevi. ⁶⁶ “CBL Life” noslēdza 2020. gadu ar 1.58% ieguldījumu atdeves rādītāju.

3.1. tabula⁶⁷

LR reģistrēto dzīvības apdrošināšanas sabiedrību finanšu dati un rādītāji periodā no 2018.-2020. gadam

	2018		2019		2020	
	"CBL Life" apdrošināšanas akciju sabiedrība	SEB Life and Pension Baltic SE	"CBL Life" apdrošināšanas akciju sabiedrība	SEB Life and Pension Baltic SE	"CBL Life" apdrošināšanas akciju sabiedrība	SEB Life and Pension Baltic SE
Nopelnītās prēmijas	5,788,718	37,579,263	203,875	29,756,481	227,272	28,623,938
Piekritušās atlīdzību prasības, neto	53,501	33,766,878	8,775	11,526,581	18,785	12,067,195
Neto darbības izdevumi	666,668	4,660,042	674,027	13,980,385	676,464	15,024,921
Citi tehniskie izdevumi, neto	847		1,490	0	175	0
Izdevumu rādītājs (%) / Expenses ratio (%)	8.76	46.24	42.05	48.41	56.78	49.71
Zaudējumu rādītājs (%)	8.70	21.23	10.17	23.59	7.12	21.25
Kombinētais rādītājs (%)	17.46	67.47	52.22	72.00	63.90	70.96
Darbības rādītājs, (%)	18.22	69.81	47.12	67.50	62.32	69.10

65 AAS “CBL Life” ziņojums par maksātspēju un finansiālo stāvokli, pieejams: https://www.cblgroup.com/files/pdf/cbl_life_zinojums_2020.pdf skatīts (15.12.2021)

66 CBL Life 2020.gada finanšu pārskats, pieejams :

<https://www.cblgroup.com/media/W1siZiIsIjIwMjE0MDQvMzAvNmxbw29lOTUxdV9BQVNFQ0JMx0xpZmVfcGFyc2thdHNfMjAyMF8yM18wNF9hY2NlcHRlZlF9GS>

USBTC5wZGYiXV0?sha=3f07f3139e16fbd0 (skatīts 15.12.2021)

67 Autores veidota tabula, avots FKTK statistikas dati , pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

Grafikā var redzēt kopsakarību starp darbības izdevumiem un izdevuma rādītāju, kaut gan izdevumu rādītāja aprēķināšanai darbības izdevumi nav vienīgā komponente, var saskatīt ka tiklīdz izdevumi palielinās arī izdevumu rādītājs ir augstāks.

AAS "CBL Life" kombinētais rādītājs 2020. gadā bija 63.90%, kas nozīmē uz katriem 10 eiro apdrošināšanas sabiedrības nopelna 3.61 eiro. Visa pārskata perioda laikā kombinētais rādītājs ne reizi nav pārsniedzis 100% atzīmi, kas nozīmē, ka dzīvības apdrošināšanas sabiedrība ir strādājusi ar peļņu. Jāpiemin, ka AAS "CBL Life" kombinētais rādītājs apskatīto 3. gadu laikā ir bijis labāks kā "SEB Life and Pension Baltic". Ievērojami zemāks līdz pat 2020. gada beigām ir zaudējumu rādītājs, jo Piekritušās atlīdzību prasības CBL Life ir salīdzinoši mazos apjomos.

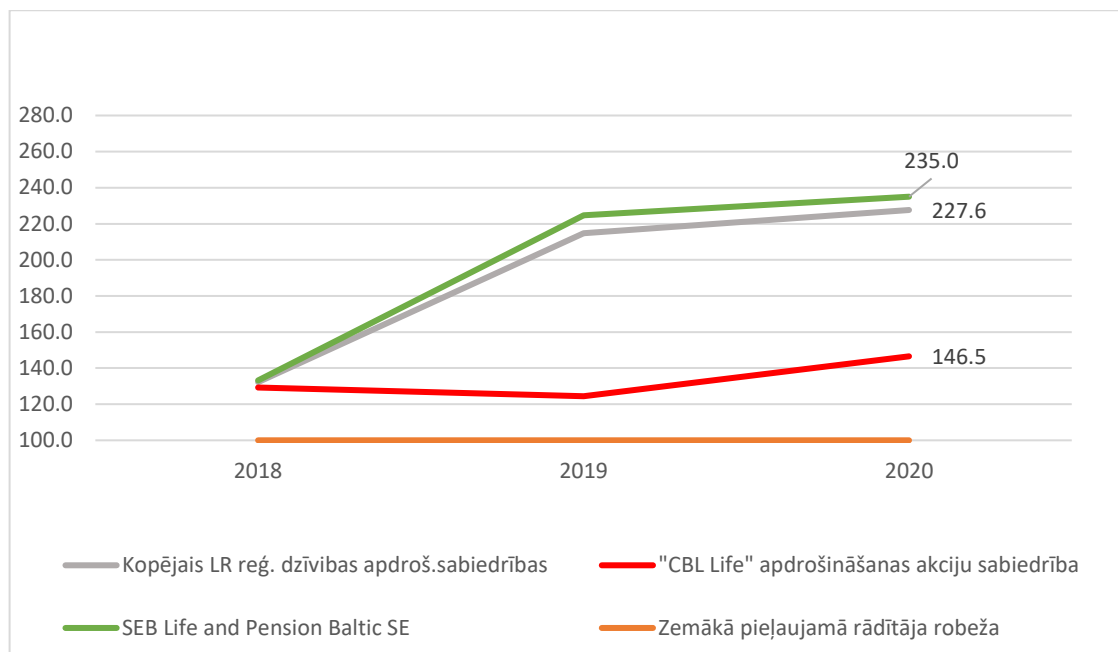
3.2. tabula⁶⁸

LR reģistrēto dzīvības apdrošināšanas sabiedrību dati maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītāja aprēķināšanai 2020. gadā

	"CBL Life" apdrošināšanas akciju sabiedrība	SEB Life and Pension Baltic SE	Kopā LR reģ. dzīvības apdroš.sabiedrības
Kopā pieejamais pašu kapitāls, lai izpildītu maksātspējas kapitāla prasību	6,551,048	117,472,023	124,023,071
Maksātspējas kapitāla prasība	4,470,504	50,015,391	54,485,895
Maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs,%	146.54	235.00	227.62

Maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs ir dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksātspējas izpildes rādītājs, kurš parāda dzīvības apdrošināšanas sabiedrības rīcībā esošo līdzekļu pietiekamību tās minimālās maksātspējas nodrošināšanai. Minimālā maksātspēja jeb maksātspējas norma ir aprēķināms lielums, kas izsaka ar noslēgtajiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem saistīto risku kvantitatīvo apmēru.

68 Autores veidota tabula, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

3.8. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksāspējas rādītāji no 2018. gada līdz 2020. gadam⁶⁹

CBL maksāspējas rādītājs ir 146.5, kas ir labs rādītājs, zemāks bija 2019. gadā, bet visā CBL Life pastāvēšanas laikā maksāspējas rādītājs nav nokritis zem 100.

2020. gada martā, finanšu tirgiem piedzīvojot strauju korekciju saistībā ar COVID-19 izraisītajiem riskiem, Sabiedrības Izmantojamā pašu kapitāla attiecība pret maksāspējas kapitāla prasību strauji samazinājās. Ņemot vērā būtisko Mūža pensijas aktīvu īpatsvara pieaugumu, Sabiedrība nolēma šiem aktīviem izveidot atsevišķu investīciju portfeli ar konservatīvu ieguldījumu stratēģiju un Mūža pensijas līgumu saistību termiņstrukturai pielāgotu aktīvu izvietojumu. Tādējādi tika mazināta no šiem aktīviem izrietošā maksāspējas kapitāla prasība un uzlabots Sabiedrības kopējais kapitāla pietiekamības rādītājs, kas uz gada beigām bija 146.5%.⁷⁰

Kapitāla pietiekamība tiek kontrolēta vismaz reizi ceturksnī, sagatavojot publisko ceturkšņa pārskatu. Sabiedrība, veicot uz nākotni vērstu riska pārvaldību, izvērtējot un dokumentējot iespējamus nākotnes scenārijus, izmanto vienu no būtiskākajiem risku pārvaldības instrumentiem – stresa testus, kas iekļauj:

- jūtīguma analīzi ieguldījumu un apdrošināšanas darbībai;
- scenāriju analīzi;

⁶⁹ Autores veidots attēls, avots FKTK statistikas dati, pieejams <https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>

⁷⁰ CBL Life 2020.gada finanšu pārskats pieejams :

<https://www.cblgroup.com/media/W1siZiIsIjIwMjE5MDQvMzAvNmxbw29IOTUxdV9BQVNfO0JMX0xpZmVfcGFvc2thdHNfMjAyMF8yM18wNF9hY2NlcHRlZlF9GSUSBTC5wZGYiXV0?sha=3f07f3139e16fbd0> (skatīts 12.10.2021)

- reversa testus;
- operacionālo risku pašnovērtējumu.

Sabiedrības risku pārvaldīšanu nosaka attiecīgie Sabiedrības iekšējie normatīvie dokumenti – politikas, procedūras, procesu apraksti, u.c., kā arī līgumi par ārpakalpojumiem un sadarbības līgumi. Sabiedrības darbības stratēģija tiek veidota tā, lai tik tālu, cik iespējams, minimizētu riskus, taču Sabiedrība negarantē to, ka nākotnē būs iespēja pilnībā izvairīties no šiem riskiem.

AAS CBL Life ik ceturksni izvērtē šādus riskus :

- Parakstīšanas risks ir iespēja ciest zaudējumus no apdrošināšanas darbības, palielinoties apdrošināšanas saistībām, kuras izraisījusi neatbilstīga apdrošināšanas prēmiju noteikšana un tehnisko rezervju nepietiekamība nākotnes saistību segšanai;
- Tirgus risks - saistās ar finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņām (valūtas risks, procentu likmju un cenu risks);
- Kredītrisks ir risks, ka sabiedrībai radīsies finanšu zaudējumi no tā, ka aizņēmējs vai darījuma puse nespēs pildīt savas saistības pret sabiedrību;
- Likviditātes risku - sabiedrības spēju izpildīt savas maksājumu saistības;
- Operacionālo risku;
- Citus būtiskus riskus, kā piem likumdošanas, Covid-19 u.c.

Autore secina, ka salīdzinājumā ar 2019. gadu, 2020. gadā parakstīto prēmiju apjoms pieaudzis par 29%.. AAS “CBL Life parakstīto prēmiju apjomos dominē Mūža pensijas līgumi” 2020. gadā sasniedzot 18.1 milj.Euro. Turpretī straujš kritums bija novērojams tirgum piesaistīto apdrošināšanas līgumu iemaksātajās prēmijās, tām samazinoties par gandrīz 60%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Pirms 5 gadiem populārākais līguma veids, kas tika slēgts bija tirgum piesaistītie līgumi un dzīvības apdrošināšanas līgumi ar uzkrājumu veidošanu, ka rezultējās ar 2020.gadā lielāku izmaksāto atlīdzību apjomu.

CBL Life 2020. gadu noslēdz ar 12% parakstīto prēmiju apjomā salīdzinājumā pret tirgu.

AAS “CBL Life” peļņa uz 31.12.2020 sasniedza 194 tūkst, tādējādi ir kritušies kapitāla un arī aktīvu atdeves rādītāji. CBL Life” noslēdza 2020. gadu ar 1.58% ieguldījumu atdeves rādītāju.

AAS "CBL Life" kombinētais rādītājs 2020. gadā bija 63.90%, kas nozīmē uz katriem 10 eiro apdrošināšanas sabiedrības nopelna 3.61 eiro. Visa pārskata perioda laikā kombinētais rādītājs ne reizi nav pārsniedzis 100% atzīmi, kas nozīmē, ka dzīvības apdrošināšanas sabiedrība ir strādājusi ar peļņu.

2020.gadā tika uzlabots Sabiedrības kopējais kapitāla pietiekamības rādītājs- Maksāspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs, kas uz gada beigām bija 146.5%.

SECINĀJUMI

1. Kopumā autore secina, ka dzīvības apdrošināšanas nozares rādītāji arvien uzlabojās un pieaug un tas ir skaidrojams ar to, ka Latvijas sabiedrībā mainās uzskati par līdzekļu ieguldīšanu un iedzīvotāji kļūst zinošāki. Nozarē tirgum piesaistītie līgumi ir arvien ieguvuši lielāku popularitāti un ir visvairāk pārdotie un pieprasītie produkti starp dzīvības apdrošināšanas līgumu veidiem. Cilvēki arvien vairāk sāk apzināties to, cik svarīgi ir ieguldīt ilgtermiņā, lai varētu nopelnīt vairāk un aizsargāt sevi pret neparedzētām situācijām, kā arī parūpēties par savu tuvinieku drošību nākotnē, tāpēc populārāki kļūst dažādi finanšu instrumenti, kuri ir piesaistīti apdrošināšanas tirgum kā, piemēram, fondi un akcijas.
2. Vērojama izaugsme parakstīto bruto prēmiju apmēros, tāpat arī izmaksāto bruto atlīdzību apjoms turpina pieaugt. No 2011. gada līdz šim brīdim ir vērojama lineāra izaugsme nopelnīto prēmiju apmēros, kas dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām rezultējās ar peļņas kāpumu ja vien finanšu tirgos nav lielas svārstības. Arī AAS “CBL Life” parakstīto prēmiju apjoms ir audzis 2020. gada par 29% salīdzinājumā ar 2019.gadu, galvenokārt tas ir pateicoties mūža pensijas parakstīto prēmiju apjomam. Arī jaunajos līgumos CBL Life ir audzējuši portfeli piesaistot 5,5% prēmijas no jaunajiem līgumiem.
3. Kopš 2015. gada Tirgum piesaistītie līgumi ir arvien ieguvuši lielāku popularitāti un ir visvairāk pārdotie un pieprasītie produkti starp dzīvības apdrošināšanas līgumu veidiem nozarē. Cilvēki arvien vairāk sāk apzināties to, cik svarīgi ir ieguldīt ilgtermiņā, lai varētu nopelnīt vairāk un aizsargāt sevi pret neparedzētām situācijām, kā arī parūpēties par savu tuvinieku drošību nākotnē, tāpēc populārāki kļūst dažādi finanšu instrumenti, kuri ir piesaistīti apdrošināšanas tirgum kā, piemēram, fondi un akcijas. Kaut nozarē vērojam pieaugoša interese šajā produktā AAS “CBL Life” 2020.gadā ir spējusi parakstīt tikai 2 mlj eur., kopā tirgū tie bija 55.5 .mlj, kas ir arī kritums salīdzinot sabiedrības parakstīto apjomu 2019.gadā.
4. 2022.gadā AAS “CBL Life” ir sagaidāma liela izejošā naudas plūsma jo 2017. gadā bija liels noslēgto līgumu skaits, saistībā ar likuma par iedzīvotāju ienākuma nodokli izmaiņām sākot ar 2018. gadu apdrošināšanas līgumu noteiktajos ilgumos. Arī nozarē būs vērojamas krietni lielākas summas izmaksāto atlīdzību apjomos.
5. Apskatot bruto parakstīto prēmiju apjomu 2020. gadā autore secina, ka “SEB Life and Pension Baltic”, kas ir ar ilgāko darbības pieredzi Latvijā, ieņem stabilu pirmo vietu tirgū ar 47%, kas ir gandrīz puse no Latvijā parakstīto prēmiju apjoma. Vissliktāk veicies “Mandatum Life” kam tirgus daļa ir vien 2%. CBL Life 2020. gadā ir mēģinājusi noturēt tirgus daļu un tā ir svārstījusies kopš 2019. gada sākuma, 2020. gadu pabeidzot ar 12% parakstīto prēmiju apjomu no kopējā tirgus.

6. Apdrošināšanas sabiedrību peļņa ir ļoti atkarīga no parakstītajiem riskiem un investīciju tirgiem. 2020. gadā peļņa salīdzinājumā ar 2019. gadu bija mazāka līdz ar to kapitāla un aktīvu atdeves rādītāji 2020.gadā pazeminājās. AAS "CBL Life" peļņa 2020. gadā bija 194 tūkst, tādejādi ir uzlabojies kapitāla un arī aktīvu atdeves rādītāji. Vislabākais kapitāla atdeves rādītājs bija 2019. gadā 7.83% un aktīvu 0.92%.
7. AAS "CBL Life" ieguldījumu atdeves rādītājs 2019. gadā bija uz pusi mazāks 5.10%, galvenokārt tas ir tāpēc, ka 2019. gadā strauji uzlabojās rādītājs SEB Life and Pension Baltic SE. Šis rādītājs uzlabojās jo 2019. gada nogalē noslēdzas SEB grupas Baltijā strādājošo dzīvības apdrošināšanas kompāniju konsolidācija vienā uzņēmumā SEB Life and Pension Baltic SE. Ieguldījumu atdeve svārstās atšķirībā no finanšu tirgus svārstībām, saistībā ar sabiedrību ieguldījumu politiku izmaiņām uz riskantāku ieguldījuma politiku, nākotnē var sagaidīt gan augstāku ienesīgumu gan arī lielāku kritumu, pie finanšu tirgus svārstībām.
8. AAS "CBL Life" kombinētais rādītājs 2020. gadā bija 63.90%, kas nozīmē uz katriem 10 eiro apdrošināšanas sabiedrības nopelna 3.61 eiro. Visa pārskata perioda laikā kombinētais rādītājs ne reizi nav pārsniedzis 100% atzīmi, kas nozīmē, ka dzīvības apdrošināšanas sabiedrība ir strādājusi ar peļņu. Nozarē tie ir 86,96%, kas nozīmē ka CBL Life strādā efektīvāk kā konkurenti.
9. 2020.gadā tika uzlabots Sabiedrības kopējais kapitāla pietiekamības rādītājs- Maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs, kas uz gada beigām bija 146.5%. Visā CBL Life pastāvēšanas laikā maksātspējas rādītājs nav nokritis zem 100. Nozarē tas gan ir ausgtāks, un palielinājies 2019.gadā kad noslēdzas SEB grupas Baltijā strādājošo dzīvības apdrošināšanas kompāniju konsolidācija vienā uzņēmumā SEB Life and Pension Baltic SE.
10. Autore secina, ka Latvijā ir vāji attīstīts apdrošināšanas tirgus, kas ir ļoti saistīts ar iedzīvotāju labklājības līmeni un maksātspēju. Lai gan apdrošinātāji piedāvā stabilus, uzticamus un kvalitatīvi izstrādātus produktus ar dažādām ienesīguma iespējām tikai 35% no Latvijas iedzīvotājiem apdrošina savu vai tuvinieku dzīvību.
11. Lai gan Latvijas dzīvības apdrošināšanas nozares attīstība ir ar pozitīvu tendenci un katru gadu tā kļūst arvien pieprasītāka, tomēr, salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm, jāsecina, ka Latvijas dzīvības apdrošināšanas nozarei ir vieni no zemākajiem rādītājiem un starpība starp Eiropas dzīvības apdrošināšanas nozares vidējo līmeni ir ļoti liela. Lai gan likums par IIN paredz nodokļu atvieglojumus personām, kas uzrāj dzīvības apdrošināšanas polisēs, Latvijā ir 3 vietā no beigām pēc bruto parakstīto prēmiju apjoma. Eiropas savienībā.

12. Apdrošināšanas nozare ir ļoti sarežģīta gan no likumu puses, gan no savas darbības, jo šī nozare ir tā nozare, kura ir ļoti saistīta ar juridisko nozari. Apdrošinātājiem ir jāsniedz regulāras atskaites regulatoriem, kas pēc savas būtības ir sarežģītas un specifiskas.

PRIEKŠLIKUMI

1. Bakalaura darba autore, izteikusi AAS "CBL Life" vadībai priekšlikumu, palielināt tirgum piesaistīto līgumu īpatsvaru parakstīto prēmiju apjomos lai līdzīgi kā tirgū tie būtu ap 50 % no visu parakstīto prēmiju apjoma, tādejādi diversificējot portfeli un samazinot riskus.
2. Vadībai izvērtēt jaunu pārdošanas kanālu piesaistīšanu. Saistībā ar to, ka lēnām tiek zaudēta tirgus daļa, ieteiktu vairojot pārdošanas kanālus un reklamēt dzīvības apdrošināšanas līgumus, lai tirgum augot CBL Life nezaudē savu tirgus daļu konkurentiem.
3. Kā arī kā ieteicams pasākums visiem apdrošinātājiem ne tikai CBL Life, varbūt pat valstij, būtu izglītēt sabiedrību par dzīvības apdrošināšanas produktiem, tādejādi vairojot Latvijas sabiedrības labklājību un finansiālo stāvokli nākotnē, un tādejādi audzējot dzīvības apdrošināšanas portfeli uzlabosies Latvijas pozīcija Eiropas tirgū.
4. Lai 2022. gadā izejošā naudas plūsma jeb izmaksāto apjoms nepārsniegtu parakstīto prēmiju apjoms ir jādomā par esošo klientu noturēšanu, pēc iespējās vairāk pagarinot līgumus.
5. Uzņēmuma vadībai pārskatīt ieguldījumu politiku, pāriet uz riskantāku politiku, lai paaugstinātu ieguldījumu atdevi un tuvotos nozares % rādītājam, kas 2020. gadā bija 9.3%
6. Uzņēmuma vadībai izvērtēt iespēju saņemt licenci un sākt piedāvāt Kritisko slimību apdrošināšanu.
7. Autore iesaka apzināt esošos klientus un piedāvāt kam nav pieslēgta apdrošināšana, apdrošināt dzīvību un nelaimes gadījumu. Tas palielinās peļņu no riskiem un tiešā veidā ietekmēs darbības un rentabilitātes palielināšanos. Visiem jaunajiem līgumiem noteikt kādu motivāciju klientu apkalpošanas speciālistiem tieši uz risku produktiem.
8. Grāmatvedības nodaļai ar Aktuāru izvērtēt iespējas uzlabot maksātspējas rādītāju.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. AAS "CBL Life" ziņojums par maksātspēju un finansiālo stāvokli,
pieejams:https://www.cblgroup.com/files/pdf/cbl_life_zinojums_2020.pdf skatīts
(15.12.2021)
2. Apdrošinātāju tirgus ceturkšņa pārskati, FKTK mājaslapa (aktuālā redakcija).
Pieejams:<https://www.fktk.lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna-parskati/>(skatīts
04.12.2021)
3. CBL Life 2020. gada finanšu pārskats pieejams :
<https://www.cblgroup.com/media/W1siZiIsIjIwMjEvMDQvMzAvNmxb29lOTUxdV9BQVNfQ0JMX0xpZmVfcGFyc2thdHNfMjAyMF8yM18wNF9hY2NlcHRlZF9GSU5BTC5wZGYiXV0?sha=3f07f3139e16fbd0> (skatīts 12.10.2021)
4. CBL Life 2020. gada 4. ceturkšņa publiskais pārskats pieejams
<https://www.cblgroup.com/media/W1siZiIsIjIwMjEvMDMvMDEvOHE2ZHNiNjRleF9DQkxfTGlmZV8yMDIwXzRRX3JlcG9ydF9wdWJsaWMucGRmIl1d?sha=31be00ee2e86e5f7>(skatīts 12.10.2021)
5. Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu , Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa,
pieejams :<https://www.laa.lv/klientiem/apdrosinasanas-veidi/dzivibas-apdrosinasana-ar-uzkrajumu/>(skatīts 18.10.2021)
6. Dzīvības apdrošināšana, Latvijas apdrošināšanas asociācijas sociālā kampaņa, pieejams
<https://www.pasarganakotni.lv/dzivibas-apdrosinasana>(skatīts 19.10.2021)
7. Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu , Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa,
pieejams :<https://www.laa.lv/klientiem/apdrosinasanas-veidi/dzivibas-apdrosinasana-ar-uzkrajumu/>(skatīts 18.10.2021)
8. Eiropas apdrošināšanas statistikas dati , Insurance Europe, pieejams :
<https://www.insuranceeurope.eu/statistics>, skatīts (10.12.2021)
9. FKTK noteikumi nr. 228 "Apdrošinātāju un pārāpdrošinātāju pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi", pieņemts 01.12.2020., (aktuālā redakcija). Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/319271-apdrosinataju-un-parapdrosinataju-parskatu-sagatavosanas-normativie-noteikumi>, (skatīts 16.11.2021)
10. FKTK noteikumi nr. 136 "Ziņojuma par apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrības maksātspēju un finansiālo stāvokli sagatavošanas normatīvie noteikumi " , pieņemts 25.08.2020. ., (aktuālā redakcija). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/317097>, (skatīts 16.11.2021)

11. FKTK noteikumi nr. 114 “Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību un ārvalsts apdrošinātāju filiāļu gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas normatīvie noteikumi“ , pieņemts 04.08.2020. (aktuālā redakcija). Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/316627-apdrosinasanas-un-parapdrosinasanas-sabiedribu-un-arvalsts-apdrosinataju-filialu-gada-parskata-un-konsolideta-gada-parskata-sagatavosanas-normativie-noteikumi>, (skatīts 16.11.2021)
12. FKTK noteikumi nr. 114 “Apdrošinātāju publisko ceturkšņa pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi“ , pieņemts 11.08.2020. (aktuālā redakcija). Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/316776-apdrosinataju-publisko-ceturksna-parskatu-sagatavosanas-normativie-noteikumi>, (skatīts 03.12.2021)
13. FKTK tirgus apskats par 2018 gada 4. ceturksni (aktuālā redakcija).
Pieejams:https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/APSKATS_4Q_2018.pdf(skatīts 04.12.2021)
14. FKTK tirgus apskats par 2019 gada 4. ceturksni(aktuālā redakcija). Pieejams:
https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2020/04/Q4_2019_APSKATS.pdf(skatīts 04.12.2021)
15. FKTK tirgus apskats par 2016gadu. (aktuālā redakcija). Pieejams:
https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2019/05/Parskats_Q4_2016.pdf (skatīts 04.12.2021)
16. Gaubice, K. Apdrošināšanas nozares tendences un attīstības perspektīvas Latvijā.
Bakalaura darbs, LU biznesa vadības un ekonomikas fakultāte, Rīga, Latvijas Universitāte 2019. pieejama arī LU Repozitorijā
https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/46814/303-69548-Glaubice_Kristine_kg13010.pdf?sequence=1&isAllowed=y
17. Ieviņš U. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2017. 21.-23. lpp 25
18. Insurance glossary, definition of gross written premium.
<https://www.irmi.com/term/insurance-definitions/gross-written-premium/>(skatīts 03.12.2021)
19. Insurance gloassary , Term of Opearating Ratio
<https://www.medindia.net/insurance/operating-ratio-iris.htm>(skatīts 03.12.2021)
20. Investopedia terms - Definition of ROE ,
<https://www.investopedia.com/terms/r/returnonequity.asp>(skatīts 03.12.2021)
21. Investopedia terms - Definition of ROA ,
<https://www.investopedia.com/terms/r/returnonassets.asp>(skatīts 03.12.2021)

22. Investopedia terms - Definition of ROI ,
<https://www.investopedia.com/terms/r/returnoninvestment.asp>(skatīts 03.12.2021)
23. Latvijas Republikas likums “Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likums”, pieņemts 18.06.2015, (aktuālā redakcija). Pieejams : <https://likumi.lv/ta/id/274969-apdrosinasanas-un-parapdrosinasanas-likums>, (skatīts 10.10.2021)
24. Latvijas Republikas likums “Apdrošināšanas līguma likums” pieņemts 03.05.2018 , (aktuālā redakcija). Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/299053-apdrosinasanas-liguma-likums>, (skatīts 12.10.2021)
25. Latvijas Republikas likums “Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas izplatīšanas likums”, pieņemts 25.04.2019, (aktuālā redakcija). Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/306711-apdrosinasanas-un-parapdrosinasanas-izplatisanas-likums>, (skatīts 12.10.2021)
26. Nodokļu atvieglojumi , Latvijas apdrošinātāju asociācijas mājaslapa, pieejams <https://www.laa.lv/klientiem/nodoklu-atvieglojumi/>(skatīts 19.10.2021)
27. Rurāne M., Uzņēmuma finanses ‖Jumavall, Rīga, 187.-266.lpp
28. Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā,
<http://polise.lv/public/27106.html>(skatīts 03.12.2021)
29. Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā,
<http://polise.lv/public/27093.html>(skatīts 03.12.2021)
30. Terminu vārdnīca, apdrošināšanas brokera Rīgas polise mājaslapā,
<http://polise.lv/public/27095.html>(skatīts 03.12.2021)

PIELIKUMI

1.Pielikums. FKTK Ceturkšņa pārskats par 2020. gada 4. ceturksni

Ekrānuzņēmums no FKTK statistikas datiem xls formā.

3. pielikums		Annex 3			
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības		Gross Premiums Written and Gross Claims Paid by Life Insurance Companies			
tūkst. <i>eur</i>		in thousands of euro			
Pozicijas nosaukums	Item	2020. gada 1 ceturksnī	2020. gada 2 ceturkšņos	2020. gada 3 ceturkšņos	2020. gada 4 ceturkšņos
		1 quarter 2020	2 quarters 2020	3 quarters 2020	4 quarters 2020
Sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem		Broken Down by Class of Insurance			
Parakstīto bruto prēmiju apmērs	Gross premiums written	35,014	62,084	91,571	126,765
Par dzīvības apdrošināšanu parakstītās bruto prēmijas	Life insurance	32,912	57,886	85,287	118,313
Tirgum piesaistītie līgumi	Life insurance unit-linked contracts	13,517	25,860	38,798	55,557
Ar uzkrājumu veidošanu	Life insurance with savings	4,255	8,114	11,932	17,414
Bez uzkrājumu veidošanas	Life insurance without savings	3,507	7,121	10,771	14,600
Mūža pensijas	Annuity	11,633	16,792	23,786	30,742
Laulības un bērna piedzimšana	Marriage and birth	0	0	0	0
Tontīnas	Tontines	0	0	0	0
Kapitāla izpirkšanas darījumi	Capital redemption operations	0	0	0	0
Par nelaimes gadījumu apdrošināšanu parakstītās bruto prēmijas	Accident insurance	2,102	4,198	6,285	8,452
Par veselības apdrošināšanu parakstītās bruto prēmijas	Health insurance	0	0	0	0
Izmaksātās bruto atlīdzības	Gross claims paid	24,076	40,268	57,411	80,534
Par dzīvības apdrošināšanu izmaksātās bruto atlīdzības	Life insurance	23,716	39,613	56,318	78,997
Tirgum piesaistītie līgumi	Life insurance unit-linked contracts	13,818	21,874	30,164	41,141
Ar uzkrājumu veidošanu	Life insurance with savings	7,072	12,423	17,736	25,580
Bez uzkrājumu veidošanas	Life insurance without savings	412	870	1,515	2,116
Mūža pensijas	Annuity	2,414	4,447	6,903	10,160
Laulības un bērna piedzimšana	Marriage and birth	0	0	0	0
Tontīnas	Tontines	0	0	0	0
Kapitāla izpirkšanas darījumi	Capital redemption operations	0	0	0	0
Par nelaimes gadījumu apdrošināšanu izmaksātās bruto atlīdzības	Accident insurance	360	654	1,093	1,537
Par veselības apdrošināšanu izmaksātās bruto atlīdzības	Health insurance	0	0	0	0
Sadalījumā pa līgumu veidiem	Broken Down by Type of Contract				
Ar juridiskām personām noslēgtie līgumi	Contracts concluded with legal persons				
Parakstītās bruto prēmijas	Gross premiums written	1,845	3,649	6,669	8,046
Izmaksātās bruto atlīdzības	Gross claims paid	550	1,005	1,595	1,740
Ar fiziskām personām noslēgtie līgumi	Contracts concluded with natural persons				
Parakstītās bruto prēmijas	Gross premiums written	33,169	58,435	84,903	118,719
Izmaksātās bruto atlīdzības	Gross claims paid	23,526	39,262	55,816	78,794

2. Pielikums. FKTK Publiskais Ceturkšņa pārskats apdrošinātāju dalījumā par 2020. gada 4. ceturksni

Ekrānuzņēmums no FKTK statistikas datiem xls formā.

	Parakšāta peļņiņa, bruto (Eiro) Gross premium written (Euro)				Iemaksātās uzturēšanas, bruto (Eiro) Gross claims paid (Euro)				Neto darbības Iedevumi (Eiro) / Net operating expenses (Euro)	Zaudējuma rādītājs (%) / Loss ratio (%)	Iedevuma rādītājs (%) / Expense ratio (%)	Kombinētais rādītājs (%) / Combined ratio (%)
	Kopsumma / Total sum	Latvijā noslēgtie līgumi / Contracts concluded in Latvia	Lik. ar finālskaid personām / including natural persons	Dalībvalstīs noslēgtie līgumi rādītājs Iemaksājot pakalpojumus mieglības bērbīstas stāvoklī	Kopsumma / Total sum	Latvijā noslēgtie līgumi / Contracts concluded in Latvia	Lik. ar finālskaid personām / including natural persons	Dalībvalstīs noslēgtie līgumi rādītājs Iemaksājot pakalpojumus mieglības bērbīstas stāvoklī				
"CB Life" apdrošinātājam akciju sabiedrība												
Neto darbības apdrošinātājam kopā	53,223	53,223	50,463						30,073	26,499	78,42	105,71
Neapmaksātās prasības apdrošinātājam	53,223	53,223	50,463		10,260	10,260	5,760		30,073	26,499	78,42	105,71
Veicības apdrošinātājam												
Drīzības apdrošinātājam kopā	17,395,324	17,395,324	16,429,207		6,671,616	6,671,616	6,627,091		540,789			
Tegum pasausinātā drīzības apdrošinātājam	4,232,090	4,232,090	4,230,826		1,842,192	1,842,192	1,842,192		173,278			
Drīzības apdrošinātājam ar uzkrājumu veidošanu	2,153,100	2,153,100	1,998,355		1,643,051	1,643,051	1,598,252		130,396			
Drīzības apdrošinātājam bez uzkrājumu veidošanas	25,722	25,722	25,727		178	178	178		14,562			
Māts pensijas apdrošinātājam	10,984,353	10,984,353	10,984,353		3,186,198	3,186,198	3,186,198		222,563			
Latības un bērnu piederības apdrošinātājam												
Totāls												
Kapitāla izpirkšanas darījumi												
SFB Life and Pension Baltic SE												
Neto darbības apdrošinātājam kopā	6,651,196	1,420,206	2,233,602	5,218,998	1,409,000	353,379	338,972	1,053,621	645,868	23,02	45,48	70,88
Neapmaksātās prasības apdrošinātājam	6,651,196	1,420,206	2,233,602	5,218,998	1,409,000	353,379	338,972	1,053,621	645,868	23,02	45,48	70,88
Veicības apdrošinātājam												
Drīzības apdrošinātājam kopā	61,737,687	14,977,636	13,325,433	46,760,051	63,933,804	17,092,068	16,415,219	46,841,716	3,664,501			
Tegum pasausinātā drīzības apdrošinātājam	39,520,500	7,123,261	6,195,170	32,397,230	28,937,104	4,287,691	3,906,056	24,649,413	1,178,545			
Drīzības apdrošinātājam ar uzkrājumu veidošanu	8,061,103	4,390,867	3,872,415	3,872,238	14,138,697	8,680,464	8,401,836	5,458,233	1,720,257			
Drīzības apdrošinātājam bez uzkrājumu veidošanas	12,999,212	1,006,937	1,201,297	10,887,813	2,298,645	225,718	206,144	2,067,935	551,211			
Māts pensijas apdrošinātājam	2,061,870	2,056,571	2,056,571	7,299	18,564,358	3,898,203	3,898,203	14,666,155	234,488			
Latības un bērnu piederības apdrošinātājam												
Totāls												
Kapitāla izpirkšanas darījumi												
Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle												
Neto darbības apdrošinātājam kopā	3,736,830	3,736,830	284,363		2,376,603	2,376,603	31,457					
Neapmaksātās prasības apdrošinātājam	3,736,830	3,736,830	284,363		2,376,603	2,376,603	31,457					
Veicības apdrošinātājam												
Drīzības apdrošinātājam kopā	24,714,312	24,714,312	24,461,392		8,120,498	8,120,498	8,083,558					
Tegum pasausinātā drīzības apdrošinātājam	4,445,645	4,445,645	4,273,766		1,573,517	1,573,517	1,498,731					
Drīzības apdrošinātājam ar uzkrājumu veidošanu	2,363,508	2,363,508	2,285,047		1,914,835	1,914,835	1,874,733					
Drīzības apdrošinātājam bez uzkrājumu veidošanas	18,211	18,211	18,211		284	284	284					
Māts pensijas apdrošinātājam	17,894,945	17,894,945	17,894,945		4,687,662	4,687,662	4,687,662					
Latības un bērnu piederības apdrošinātājam												
Totāls												
Kapitāla izpirkšanas darījumi												

3. Pielikums. Insurance Europe xls statistikas datnes ekrānuzņēmums

Table 13	Current exchange rates, €m		Constant exchange rates		
	Gross direct premiums written on total market				
Country	2018	2019	Market Share	%2019/2018	%2019/2010
AT	5,596	5,476	0.7%	-2.1%	-16.0%
BE	15,988	16,381	2.2%	2.5%	-14.4%
BG	173	179	0.0%	3.2%	55.1%
CH	26,108	26,917	3.6%	2.8%	-6.7%
CY	380	382	0.1%	0.5%	1.6%
CZ	2,052	1,876	0.2%	-8.8%	-32.9%
DE	92,607	103,218	13.6%	11.5%	14.2%
DK	23,091	24,060	3.2%	4.2%	61.5%
EE	134	78	0.0%	-41.9%	-1.3%
ES	29,019	27,397	3.6%	-5.6%	-4.1%
FI	19,467	21,970	2.9%	12.9%	38.7%
FR	139,706	144,558	19.1%	3.5%	0.5%
GR	1,875	2,199	0.3%	17.3%	-4.7%
HR	430	420	0.1%	-2.1%	26.9%
HU	1,488	1,630	0.2%	11.0%	19.9%
IE	32,000	32,000	4.2%	0.0%	230.3%
IS	44	45	0.0%	0.5%	83.6%
IT	121,994	106,012	14.0%	-13.1%	1.2%
LI	2,076	2,167	0.3%	3.0%	-72.8%
LU	23,480	23,286	3.1%	-0.8%	20.3%
LV	115	128	0.0%	11.1%	70.0%
MT	415	378	0.0%	-8.8%	37.4%
NL	11,936	12,372	1.6%	3.7%	-42.7%
NO	10,068	11,078	1.5%	9.0%	62.7%
PL	5,045	4,948	0.7%	-2.0%	-32.3%
PT	8,096	6,992	0.9%	-13.6%	-42.6%
RO	428	442	0.1%	3.2%	26.0%
SE	24,103	24,674	3.3%	2.7%	25.0%
SI	717	754	0.1%	5.2%	12.0%
SK	1,066	1,056	0.1%	-0.9%	-6.2%
TR	1,142	1,787	0.2%	64.1%	420.8%
UK	229,902	152,665	20.2%	-34.8%	7.9%
Ins. Europe	830,741	757,526			
Sample	830,741	757,526	100.0%	-9.3%	6.8%
% Change	5.5%	-8.8%			

Countries in sample

4. Pielikums. AAS "CBL Life" pārskats par finanšu stāvokli, gada pārskats

AAS "CBL Life"
Finanšu pārskati par gadu, kas noslēdzās 2020. gada 31. decembrī

PĀRSKATS PAR FINANŠU STĀVOKLI

<u>Aktīvi</u>	<i>Pielikumi</i>	31/12/2020	31/12/2019
		EUR	EUR
Nemateriālie aktīvi		26 230	43 330
Atliktie klientu piesaistīšanas izdevumi	16	381 286	307 891
Pamatlīdzekļi	26	31 130	67 345
leguldījumi:			
Finanšu aktīvi, kas noērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā	13	29 827 945	33 637 823
Finanšu aktīvi, kas novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārējos apvienotajos ienākumos	13	38 765 725	16 902 556
Termiņnoguldījumi kredītiestādēs	13	1 563 432	1 544 146
Debitori no tiešās apdrošināšanas operācijām		141 619	149 775
Pārāpdrošinātāja daļa nenopelnīto prēmiju tehniskajās rezervēs	22	24 366	22 626
Uzņēmumu ienākuma nodokļa pārākums		-	8
Nākamo periodu izdevumi		10 055	5 831
Citi debitori		11 667	11 820
Nauda un tās ekvivalenti	17	4 441 827	9 086 483
Kopā aktīvi		75 225 282	61 779 634
 <u>Pašu kapitāls un saistības</u>			
Pamatkapitāls		4 268 615	4 268 615
Vērtspapīru patiesās vērtības pārvērtēšanas rezerve		955 976	923 379
Nesadalītā peļņa		835 701	641 300
Kopā pašu kapitāls		6 060 292	5 833 294
Apdrošināšanas saistības	15	31 130 147	16 108 435
leguldījuma līgumi	14	36 009 673	37 900 064
Kreditori no pārāpdrošināšanas operācijām	22	31 335	28 302
Pārējie kreditori		153 428	207 775
Kreditori no pamatdarbības operācijām	19	1 732 032	1 587 260
Uzkrātās saistības		76 687	72 916
Nākamo periodu ieņēmumi		31 688	41 588
Kopā saistības		69 164 990	55 946 340
Kopā pašu kapitāls un saistības		75 225 282	61 779 634

5. Pielikums. AAS "CBL Life" apvienoto ienākumu pārskats, gada pārskats

AAS "CBL Life"
Finanšu pārskati par gadu, kas noslēdzās 2020. gada 31. decembrī

APVIENOTO IENĀKUMU PĀRSKATS

		2020	2019
	<i>Pielikumi</i>	EUR	EUR
Bruto parakstītās prēmijas	5	267 399	260 408
Pārapsrošinātāja daļa parakstītajās prēmijās	5	(43 588)	(38 276)
Izmaiņas bruto nepelnīto prēmiju tehniskajās rezervēs	5	1 721	(37 918)
Izmaiņas pārapsrošinātāja daļa nepelnīto prēmiju tehn. rezervēs	5	1 740	8 196
Neto nepelnītās prēmijas		227 272	192 410
Komisijas ieņēmumi	6	395 994	446 410
Neto peļņa / (zaudējumi) no finanšu aktīviem	7	612 438	674 056
Procentu ienākumi un tamlīdzīgi ienākumi	9	256 092	255 289
Ieņēmumi/(izdevumi) no ārvalstu valūtas maiņas darījumiem un kursa svārstībām		(23 055)	8 417
Citi ieņēmumi		977	12 044
Citi ieņēmumi		1 242 446	1 396 216
Bruto izmaksātās atlīdzības		(27 417)	(8 775)
Pārapsrošinātāja daļa izmaksātās atlīdzības		8 632	-
Izmaiņas apdrošināšanas tehniskajās rezervēs	12	(137 864)	(67 064)
Neto apdrošināšanas atlīdzības		(156 649)	(75 839)
Klientu piesaistīšanas izdevumi	10	(177 475)	(155 008)
Administratīvie un ieguldījumu pārvaldīšanas izdevumi	11	(267 377)	(224 045)
Personāla izmaksas	19	(413 496)	(394 498)
Nolietojums un amortizācija		(40 839)	(58 195)
Neto kredītzaudējumi		(4 849)	(4 159)
Izmaiņas ieguldījumu līgumu saistībās – procentu izdevumi	14	(144 622)	(146 160)
Pārējās izmaiņas ieguldījumu līgumu saistībās	14	(69 835)	(49 718)
Citi izdevumi		(175)	(1 759)
Neto darbības izdevumi		(1 118 668)	(1 033 542)
Pārskata gada peļņa / (zaudējumi) pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa		194 401	479 245
Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu	21	-	-
Pārskata gada peļņa / (zaudējumi)		194 401	479 245

6. Pielikums. AAS "CBL Life" bilance , ceturkšņa pārskats

AAS „CBL Life”
2020. gada 4. ceturkšņa publiskais pārskats

BILANCES PĀRSKATS

<i>EUR</i>	31.12.2020*	31.12.2019
Materiālie aktīvi	31 130	607
leguldījumi zemes gabalos un ēkās	-	-
Nemateriālie aktīvi	26 230	110 068
leguldījumi radniecīgo sabiedrību pamatkapitālā	-	-
leguldījumi asociēto sabiedrību pamatkapitālā	-	-
Finanšu aktīvi, kas novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā	29 827 945	33 637 823
Finanšu aktīvi, kas novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārējos apvienotajos ienākumos	38 765 725	16 902 556
Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajā iegādes vērtībā	1 741 084	1 729 335
Uzkrātie ienākumi un nākamo periodu izdevumi	391 341	313 722
Nodokļu aktīvi	-	8
Cedētās pārapirošināšanas un retrocesijas līgumi	-	-
Nauda kasē un prasības uz pieprasījumu pret kredītiestādēm	4 441 827	9 086 483
Kopā aktīvi	75 225 282	61 780 602
Kapitāls un rezerves	6 060 291	5 833 294
Apdrošināšanas un pārapirošināšanas saistības	31 161 482	16 136 737
Finanšu saistības, kas novērtētas patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā	36 009 675	37 900 062
Finanšu saistības, kas novērtētas amortizētajā iegādes vērtībā	1 790 262	1 796 005
Uzkrājumi	-	-
Nodokļu saistības	95 198	-
Uzkrātie izdevumi un nākamo periodu ienākumi	108 374	114 504
Kopā saistības	69 164 991	55 947 308
Kopā kapitāls un rezerves un saistības	75 225 282	61 780 602

7. Pielikums. AAS "CBL Life" peļņas vai zaudējumu aprēķins, ceturkšņa pārskats

AAS „CBL Life”
2020. gada 4. ceturkšņa publiskais pārskats

PEĻŅAS VAI ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

<i>EUR</i>	01.01.2020.- 31.12.2020*	01.01.2019.- 31.12.2019
Nopelnītās prēmijas	227 272	203 875
Citi tehniskie ienākumi, neto	396 971	446 989
Piekritušās atlīdzību prasības, neto	(18 785)	(8 775)
Izmaiņas dzīvības apdrošināšanas tehniskajās rezervēs, neto	(319 572)	(262 164)
Izmaiņas citās tehniskajās rezervēs	(18 229)	(3 722)
Gratifikācijas, neto	-	-
Neto darbības izdevumi	(676 464)	(674 027)
Citi tehniskie izdevumi, neto	(175)	(1 490)
Izmaiņas izlīdzināšanas rezervēs	-	-
Ieguldījumu pārvaldīšanas izdevumi/ienākumi un komisijas naudas maksājumi	(202 240)	(137 396)
Neto procentu ienākumi un dividenžu ienākumi	256 092	255 289
Neto peļņa/zaudējumi, pārtraucot atzīt finanšu aktīvus un finanšu saistības, kas nav vērtētas patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā	207 194	121 511
Neto peļņa/zaudējumi finanšu aktīviem un finanšu saistībām, kas novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā	405 244	552 545
Ārvalstu valūtu pārvērtēšanas rezultāts	(37 575)	11 092
Materiālo aktīvu, ieguldījumu ēkās pašu darbības nodrošināšanai, ieguldījumu īpašuma un nemateriālo aktīvu atzīšanas pārtraukšanas peļņa/zaudējumi	-	-
Nolietojums	(20 483)	(20 323)
Vērtības samazināšanās zaudējumi vai vērtības samazinājuma apvērse	(4 849)	(4 159)
Negatīvā nemateriālā vērtība	-	-
Peļņa/zaudējumi no ieguldījumiem meitassabiedrībās, kopuzņēmumos un asociētajās sabiedrībās, kas atzīti, izmantojot pašu kapitāla metodi	-	-
Pārskata perioda peļņa/zaudējumi pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas	194 401	479 245
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	-	-
Pārskata perioda peļņa/zaudējumi	194 401	479 245
Pārskata perioda pārējie apvienotie ienākumi	-	-

8. Pielikums. AAS "CBL Life" pašu kapitāla un maksātspējas kapitāla prasības aprēķins

AAS „CBL Life”
2020. gada 4. ceturkšņa publiskais pārskats

APDROŠINĀTĀJA PAŠU KAPITĀLA UN MAKSĀTSPĒJAS KAPITĀLA PRASĪBAS APRĒĶINS

<i>EUR</i>	<u>31.12.2020*</u>
1. Pamata pašu kapitāls	6 551 048
2. Atskaitījumi par līdzdalību finanšu iestādēs un kredītiestādēs	-
3. Kopējais pamata pašu kapitāls pēc atskaitījumiem (1.-2.)	6 551 048
4. Papildu pašu kapitāls kopā	-
5. Pieejamais un izmantojamais pašu kapitāls	6 551 048
5.1. Kopā pieejamais pašu kapitāls, lai izpildītu maksātspējas kapitāla prasību	6 551 048
5.2. Kopā pieejamais pašu kapitāls, lai izpildītu minimālo kapitāla prasību	6 551 048
5.3. Kopā izmantojamais pašu kapitāls, lai izpildītu maksātspējas kapitāla prasību	6 551 048
5.4. Kopā izmantojamais pašu kapitāls, lai izpildītu minimālo kapitāla prasību	6 551 048
6. Maksātspējas kapitāla prasība	4 470 504
7. Minimālā kapitāla prasība	3 700 000
8. Izmantojamā pašu kapitāla attiecība pret maksātspējas kapitāla prasību	1, 4654
9. Izmantojamā pašu kapitāla attiecība pret minimālo kapitāla prasību	1, 7706

9. Pielikums. AAS "CBL Life" parakstītās prēmijas un izmaksātās atlīdzības, bruto

AAS „CBL Life”
2020. gada 4. ceturkšņa publiskais pārskats

PARAKSTĪTĀS APDROŠINĀŠANAS PRĒMIJAS, IZMAKSĀTĀS APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS UN NETO DARBĪBAS IZDEVUMI SADALĪJUMĀ PA APDROŠINĀŠANAS VEIDIEM

	Parakstītās prēmijas, bruto			Izmaksātās atlīdzības, bruto			Neto darbības izdevumi
	Kopsumma	Latvijā noslēgtie līgumi		Kopsumma	Latvijā noslēgtie līgumi		
		t.sk. ar fiziskajām personām noslēgtie līgumi			t.sk. ar fiziskajām personām noslēgtie līgumi		
<i>EUR</i>							
Nedzīvības apdrošināšana	94 464	94 464	85 976	6 208	6 208	6 208	49 517
Nelaiemes gadījumu apdrošināšana	94 464	94 464	85 976	6 208	6 208	6 208	49 517
Dzīvības apdrošināšana	23 912 984	23 912 984	22 601 071	10 891 685	10 891 685	10 837 795	626 948
Tirgum piesaistītā dzīvības apdrošināšana	2 044 883	2 044 883	2 040 925	5 555 626	5 555 626	5 555 626	203 412
Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu veidošanu	3 692 354	3 692 354	2 384 399	2 074 651	2 074 651	2 020 761	141 554
Dzīvības apdrošināšana bez uzkrājumu veidošanas	29 291	29 291	29 291	521	521	521	18 248
Mūža pensijas apdrošināšana	18 146 456	18 146 456	18 146 456	3 260 887	3 260 887	3 260 887	263 734

Bakalaura darbs „AAS “CBL Life” un tās nozares darbības analīze” izstrādāts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: *Elektroniski parakstīts* Laura Pužule 10.01.2022
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: *Dr.oec.* lektore Līga Leitāne *Elektroniski parakstīts* 10.01.2022.
(paraksts) (datums)

Recenzents: *Dr.oec.* asoc. profesore Inta Millere

Darbs iesniegts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Studiju centrā

Dekāna pilnvarotā persona:

metodiķe _____
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Darbs aizstāvēts _____ gala pārbaudījuma komisijas sēdē

bakalaura / maģistra / valsts

Komisijas sekretārs(e): _____
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)